

Innehåll

SJ i korthet	2
Förvaltningsberättelse	4
5-årsöversikt	13
Rapport över totalresultat/resultaträkning	14
Rapport över finansiell ställning koncernen	16
Balansräkning moderbolaget	18
Kassaflödesanalyser	20
Rapport över förändring i eget kapital	22
Redovisningsprinciper	24
Innehållsförteckning noter	33
Noter	34
Försäkran	60
Revisionsberättelse	61
Bolagsstyrningsrapport	62
Styrelse	70
Ledning	71
Statistik	72
Definitioner	73

Rapporttillfällen

Delårsrapport januari – mars i april 2010
Delårsrapport januari – juni i augusti 2010
Delårsrapport januari – september i oktober 2010
Bokslutskommuniké i februari 2011
Årsredovisning 2010 i mars 2011

Rapporter 2009

SJ publicerar för 2009 Årsredovisning i två delar:
En Årsöversikt och en Finansiell rapport. Dessutom
publicerar SJ en Hållbarhetsredovisning.

Årsredovisning och Hållbarhetsredovisning
kan beställas från:
SJ AB Kommunikation
105 50 Stockholm
info@sj.se

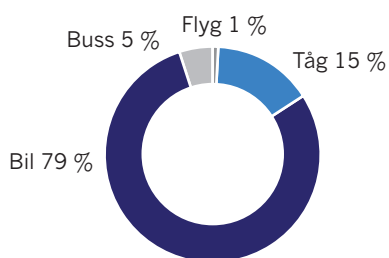
Samtliga rapporter är tillgängliga på www.sj.se
Vid frågor hänvisas till SJs Presstjänst, 010-751 51 84.

Årsredovisningen har producerats av SJ i samarbete med Publicera Information AB.
Foto: Patrik Engström, Erik Svensson och Samuel Ahlin. Tryck: Elanders Sverige AB.
Tack till kunder och medarbetare som medverkat i vår Årsredovisning.

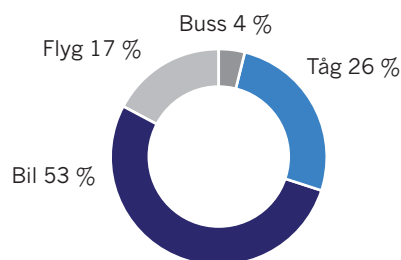
Det hållbara resealternativet

Marknadsandelar medellånga resor

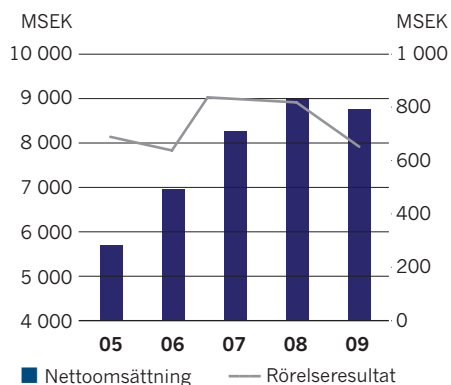
Marknadsandelar långväga resor

Exklusive resor till och från Norrland

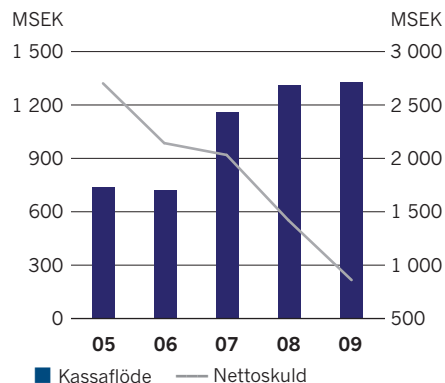
Källa: Turistdatabasen

Nettoomsättning och rörelseresultat

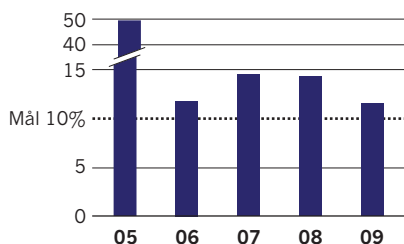
Utvecklingen av nettoomsättningen har varit positiv de senaste åren. Trots lågkonjunktur har utvecklingen varit god under 2009.

Kassaflöde från den löpande verksamheten

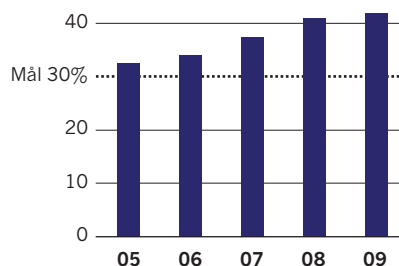
Ett stabilt kassaflöde har inneburit en minskad nettoskuld trots investeringar i nya tåg.

Avkastning på eget kapital, %

Målet för avkastningen på eget kapital är 10% över en konjunkturcykel.

Soliditet, %

SJ har en god och stabil soliditet.

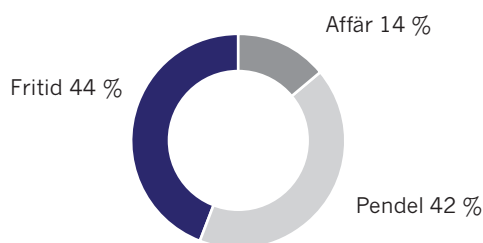
SJ i korthet

SJ är ett modernt, lönsamt och kundnära reseföretag. Vi är Sveriges ledande tågoperatör och bedriver persontrafik på järnväg.

År 2001 delades affärsverket Statens järnvägar in i sex företag. SJ AB fick uppdraget att sköta persontrafiken på

affärsmässiga grunder. Lönsamhet är en förutsättning för att kunna möta framtidens utmaningar däribland ökad konkurrens. Samtidigt kan SJ dra fördel av de möjligheter som avregleringen innebär genom att expandera på nya marknader och öka merförsäljningen av kringtjänster.

Resenärers andel av resor

Källa: Turistdatabasen

Verksamheten är uppdelad i två huvudsakliga affärsområden – egentrafik och entreprenadtrafik – detta utifrån hur den svenska tågmarknaden är reglerad.

Den kommersiella egentrafiken har drivits med ensamrätt av SJ som för denna trafik bär det fulla ekonomiska ansvaret. Entreprenadtrafik upphandlas i konkurrens med andra aktörer där regionala trafikhuvudmän är upphandlande part.

Kunderna delas in i tre grupper: resenärer, företag och trafikhuvudmän (upphandlad trafik). Resenärer delas in i segmenten: affärs-, fritids- och pendelresenärer.

Inrikesmarknaden för kommersiell persontrafik på tåg öppnas i oktober 2010. Konkurrens inom den kommersiella trafiken kommer att märkas först under 2012 när konkurrenter hunnit etablera sig. Hittills har konkurrensen främst bestått av andra transportslag där bilen alltid varit den största konkurrenten. Konkurrenter etablerar sig i Sverige inom entreprenadtrafiken och har därigenom en bas för att i framtiden kunna konkurrera även inom den kommersiella trafiken. I takt med marknadens ökade miljötankande, tågens utveckling vad gäller hastighet och bekvämlighet, fortsätter tåget att ta marknadsandelar från i första hand inrikesflyget.

Tåget konkurrerar med andra transportslag

Marknadsandel % ¹⁾	10-30 mil	>30 mil	Utsläpp CO ₂ , kg ²⁾
Bil	79	53	46
Buss	5	4	17
Flyg	1	17	72
Tåg (SJ)	15	26	0,001

¹⁾ Källa: Turistdatabasen

²⁾ Enkelresa Stockholm - Göteborg.

SJs marknader konkurrensutsätts

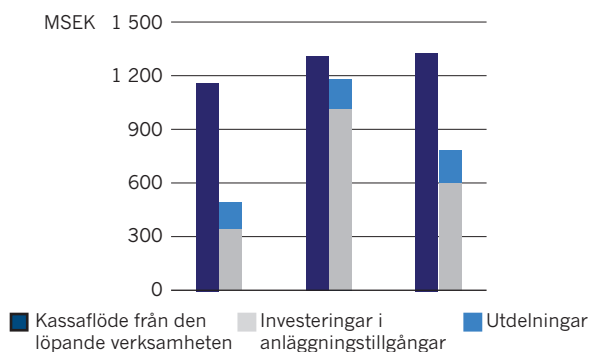
Invånarantal miljoner

Tyskland	82
Sverige	9
Norge	5
Danmark	6
Totalt	102

SJ expanderar både i Sverige och utomlands. Under 2009 utökades främst den egna trafiken till Köpenhamn/Kastrup. 450 000 resenärer valde att åka med SJ från Stockholm/Göteborg till Köpenhamn 2009. Avregleringen av järnvägen bestäms av de tre järnvägspaket som EU har antagit. Men avregleringen går olika fort i medlemsländerna och Sverige har hunnit längst. Kortsiktigt innebär detta en möjlig konkurrensnackdel, men långsiktigt att SJ i egen regi eller genom samarbeten kan växa på en betydligt större marknad.

För att kunna expandera behöver SJ främst en väl fungerande infrastruktur. Det är redan fullt på spåren under högtrafik och de spårinvesteringar Banverket (Trafikverket från 1 april 2010) planerar framöver är otillräckliga för att klara kapacitetsbehovet. SJ behöver också fler moderna tåg. Trots den svåra konjunktunedgången under 2009 sjönk antalet personkilometer endast med 1,6 % och beläggningsgraden för året låg kvar på 54 %. Under 2010/11 kommer SJ att få 20 nya snabbtåg, vilket ökar snabbtågskapaciteten med 43 procent.

För att öka kapaciteten måste SJ-koncernen investera

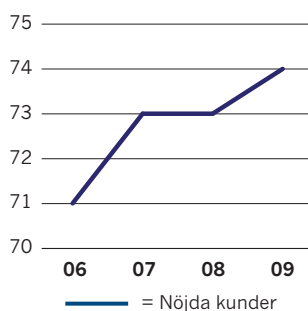

Våra årliga mätningar av kundnöjdheten, Nöjd-Kund-Index (NKI), som 2009 gjorts med cirka 20 000 kunder visar på en förbättring inom nästan alla områden. Kundnöjdheten mäter förändring av kundernas upplevelse av vår produkt ur olika aspekter.

Punktlighet – Punktligheten är mycket viktig för kunderna och vi får relativt lågt betyg när de bedömer oss. Detta till trots att den faktiska punktligheten har ökat under året från 90 till 91 procent.

Komfort – Att resa bekvämt är det näst viktigaste för kunderna. Kundnöjdheten ligger kvar på 72 under 2009,

Kundnöjdhet

SJ-koncernens utbud och beläggning

	2009	2008	%
Personkilometer (miljoner)	7 038	7 156	-1,6
Platskilometer (miljoner)	12 915	13 263	-2,6
Beläggningsgrad i procent	54	54	-
Antal resor (miljoner)	36,3	40,1	-9,5

Uppgifterna är exklusive entreprenadtrafik.

SJ investerar både i nya och befintliga tåg samt andra tillgångar. Som exempel kan nämnas satsningen på snabbtåg där SJ investerar i 20 nya tåg till ett värde av drygt 2 miljarder.

Under de senaste åren har SJ visat god lönsamhet och överträffat den statliga ägarens avkastningsmål. Under de senaste 3 åren har SJ genererat ett positivt kassaflöde från den löpande verksamheten på över 3,8 miljarder som främst används för inköp av nya tåg och tillhörande system. SJs största investering under 2009 var de nya snabbtågen.

vilket fortfarande innebär betyget "Bra".

Information – Kundernas upplevelse av vår information har successivt förbättrats. Den utvecklingen fortsatte under 2009 och det samlade betyget är mycket bra, enligt NKI. Det var främst utropen på perrong som kunderna tyckte blivit bättre.

Bemötande – Bemötande är ett annat viktigt delområde för kundnöjdheten. Det som framför allt har förbättrats är att medarbetarna upplevs mer tillgängliga än tidigare. Här har index ökat med två enheter jämfört med i fjol och ligger nu på 75, vilket motsvarar betyget "Mycket bra".

Metod för ombordmätning där 100 står för "total nöjdhet". Indexnivåerna brukar klassificeras enligt följande indelning:

0–50 = helt oacceptabelt
 51–54 = mycket dåligt
 55–60 = dåligt
 61–69 = medel
 70–74 = bra
 75–79 = mycket bra
 80–100 = utomordentligt bra

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för SJ AB (organisationsnummer 556196-1599) avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 1 januari–31 december 2009.

VIKTIGA HÄNDELSER UNDER 2009

Januari – mars

- Resandet med SJ AB ökade med 3 % justerat för Öresundsavtalet.
- Regeringen föreslår i propositionen 2008/09:176 beslut kring avreglering av järnvägstrafiken i Sverige.
- SJ beslöt att inte lämna anbud på Västtrafik.

April – juni

- Resandet med SJ minskade med 5 %, justerat för Öresundsavtalet minskade resandet med 1 %.
- Riksdagen beslutade den 16 juni att bifalla regeringens proposition "Konkurrens på spåret".
- SJ varslade 215 personer i juni.

Juli – september

- Resandet med SJ minskade med 10 %, justerat för bortfallet av Öresundstågsverksamheten minskade resandet med 4 %.
- Förslag om separata höghastighetsbanor SOU 2009:74 lades fram.
- Banverket aviserade högre banavgifter som kommer att ge fördubblade avgifter 2013 jämfört med nuvarande nivå.

Oktober – december

- Resandet med SJ minskade med 8 % och justerat för bortfallet av Öresundstågsverksamheten med 3 %.
- Det andra steget i avregleringen av den svenska tågtrafikmarknaden togs den 1 oktober. Innebörden är att en utländsk operatör som bedriver gränsöverskridande trafik har rätt att lämna av respektive ta upp passagerare i Sverige.
- SJ avstod från att lämna anbud på Östgötapendeln samt upphandlingen av Krösatågen. SJ satsar istället på att utveckla den egna kommersiella trafiken i dessa regioner.
- SJ lanserade mobilportalen mobil.sj.se som gör det möjligt att köpa biljett och få trafikinformation direkt i mobiltelefonen.
- Stockholmståg tecknade ett nytt femårsavtal med AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) avseende pendeltågstrafiken. Kontraktsvärdet är cirka MSEK 7 000 och avtalstiden sträcker sig till och med 2016.

VÅR ÄGARE

SJ AB (SJ) är helägt av svenska staten och verkar under marknadsmässiga villkor och krav.

Vår verksamhet

Tågtrafiken i koncernen bedrivs främst inom moderbolaget SJ samt i dotterbolagen Stockholmståg och Norrlandståg. Övriga dotterbolag och intressebolag bedriver verksamheter med nära anknytning till SJs kärnverksamhet.

SJ är huvudsakligen verksam på marknaden för interregionala eller långväga tågresor.

Våra kunder

De dominerande kundgrupperna är privat-, affärs- och pendelresenärer. På den långväga resemarknaden konkurrerar tåget med bil, flyg och buss.

Olika tågoperatörer

I den avtalade trafiken konkurrerar SJ i upphandlingar med såväl svenska som internationella tågoperatörer, till exempel Arriva (brittisk, börsnoterad), First Group (brittisk, börsnoterad), Veolia Transport (fransk, börsnoterad), DB (tysk, statsägd), DSB (dansk, statsägd) och NSB (norsk, statsägd).

SJ ABs EGEN TRAFIK

Enligt järnvägsförordningen (2004:526) har SJ rätt att utföra och organisera persontrafik på järnvägsnät som förvaltas av staten. I mars 2009 lämnade regeringen propositionen "Konkurrens på spåret" (prop 2008/09:176) till riksdagen. Beslut fattades av riksdagen den 16 juni. I propositionen föreslås en stegvis öppning av marknaden för persontrafik på järnväg. Den stegvisa processen inleds med att SJ ABs ensamrätt att utföra persontrafik på kommersiell grund upphävs.

Samhällsköpt trafik

I varje län finns en trafik huvudman (THM) med ansvar för persontransportförsörjningen i länet och med rätt att organisera samt handla upp lokal och regional persontrafik.

Regeringen kan besluta att samverkande THM i flera län ska ha gemensam rätt att utföra trafik över läns- eller regiongränser. Om SJ avsäger sig trafikeringen på någon del av det statliga järnvägsnätet kan istället trafiken komma att upphandlas i konkurrens. Vid upphandlingar av trafik konkurrerar SJ med såväl svenska som utländska tågoperatörer.

Rikstrafiken är en myndighet som har till uppgift att upphandla interregional persontrafik på järnväg, om det bedöms nödvändigt för att säkerställa god transportförsörjning.

Lagstiftning

Nuvarande järnvägslag (SFS 2004:519) infördes 2004 och reviderades senast 2009 (SFS 2009:694). Järnvägslagen (SFS 2004:519) och järnvägsförordningen (SFS 2004:526) gäller järnvägsinfrastruktur och järnvägsfordon samt utförande och organisation av järnvägstrafik. Regeringen meddelar föreskrift om vem som har rätt att utföra eller organisera trafik på järnvägsnät som förvaltas av staten. Transportstyrelsen är tillsyns- och regelmyndighet för hela transportområdet.

Gällande lag om information till passagerare (2006:1116) trädde i kraft den 1 januari 2007. Enligt lagen ska transportörer ha ett system för att lämna ersättning till passagerare som drabbas av förseningar eller andra störningar i trafiken. Transportörer har en allmän skyldighet att lämna tydlig och tillförlitlig information om sina transporttjänster och om sitt ersättningssystem. Lagstiftningen anger en ram och marknaden får utforma detaljreglerna.

År 2007 fattade EU beslut om det så kallade "Tredje järnvägspaketet". I korthet innebär beslutet att internationell persontrafik på järnväg inklusive cabotage öppnas för konkurrens år 2010. Innebörden av detta är att en utländsk operatör som bedriver gränsöverskridande trafik har rätt att lämna av respektive ta upp passagerare i Sverige. I direktivet anges vissa begränsningar till skydd för samhällsköpt kollektivtrafik. Paketet innehåller även förslag till direktiv för gemensamma behörighetsregler för lokförare.

EU:s förordning 1371/2007, som trädde i kraft den 3 december 2009, föreskriver rättigheter och skyldigheter för tågresenärer. SJ har anpassat sina allmänna affärsvillkor i form av exempelvis restidsgaranti till kraven i denna förordning.

I oktober 2008 lämnade den offentliga utredningen om "Konkurrens på spåret, SOU 2008:92" sitt slutbetänkande.

Utredaren föreslår i korthet:

- kommersiell trafik ska vara bas för trafikförsörjningen
- inga ensamrätter för någon aktör
- länsgränsöverskridande samhällsköpt kollektivtrafik ska prövas av Transportstyrelsen
- järnvägsföretag och trafikorganisatörer ska ha en marknadsmässig fordonsförsörjning utan statsbidrag
- samordnat biljettsystem genom Samtrafiken och Resplus med frivillig anslutning
- Banverket ansvarar för tåglägestilldelning och ska utveckla metodik för detta
- hela det statligt förvaltade järnvägsnätet ska öppnas för konkurrens den 1 januari 2010, med effekt i december 2010.

Riksdagen beslutade under 2009 om ett nytt regelverk kring trafikeringsrätt och konkurrens inom persontrafik på järnväg under 2009.

Genom en förordningsändring har marknaden för kommersiell trafik under helger och veckoslut öppnats den 1 juli 2009.

Nästa steg innebar att hela det svenska järnvägsnätet öpp-

nades för internationell persontrafik från och med den 1 oktober 2009. Härigenom genomfördes direktiv 2007/58/EG om marknadsöppning för internationell persontrafik via ändringar i järnvägslagen (2004:519). Slutligen innebär Riksdagens beslut att marknaden för persontrafik på järnväg öppnas helt från och med den 1 oktober 2010.

MARKNADSUTVECKLING 2009

Året har präglats av en djup lågkonjunktur med vikande export och ökande arbetslöshet. Effekterna av detta har påverkat SJ precis som samhället i övrigt. Turistdatabasen (TDB) indikerar att resandet med bil har ökat under året på bekostnad av marknadsandelarna för både tåg och flyg. Av tågresandet har framförallt affärsresandet minskat men även det dagliga pendlandet mellan bostad och arbete. SJs försäljnings-siffror har trots lågkonjunkturen varit relativt stabila under året tack vare ökat antal fritidsresenärer som har kompenserat för en stor del av minskningen i affärssegmenten. Tåget har tagit marknadsandelar från flyget under året. Resandet med SJ minskade under de första tre kvartalen för att sedan återhämta sig under det sista kvartalet och totalt har resandet minskat 2 % under 2009, exklusive Öresundstrafiken. Även för flyget syntes en viss uppgång under hösten, även om denna skedde från en mycket låg nivå och totalt har resandet med inrikesflyg minskat med 11 % under 2009.

Under året har Öresundstrafiken övertagits av DSB First. Från och med den 11 januari kör SJ istället tågtrafik till och från Köpenhamn med både X 2000 och InterCity tåg i egen regi. I totalt utbud är dock minskningen mot tidigare med THM gemensamt trafikupplägg stor. SJ kör nu cirka 28 dagliga tåg över Öresundsbron. För att kunna följa utvecklingen sattes mål för varje avgång som angör Köpenhamn och det kan konstateras att dessa mål har överträffats.

Var femte resa på Väst kustbanan med X 2000 eller Intercity börjar eller slutar i Danmark och närmare 15 procent av resorna med X 2000 på sträckan Köpenhamn – Stockholm går över bron (totalt för hela linjen cirka sju procent). Under året har det gjorts närmare 450 000 resor med SJ till/från Danmark. Detta är i nivå med 2008 men med den stora skillnaden att dessa resor är väsentligen längre än tidigare (435 km mot tidigare 330 km). De två särklassigt största delmarknaderna är Köpenhamn – Stockholm respektive Köpenhamn – Göteborg. Det tidigare med THM gemensamma trafikupplägget har mycket tydligt inte gynnat det långväga resandet.

Nytt från och med juli är Veolias veckoslutstrafik. Veolia trafikerar sträckan Svågertorp – Stockholm med tre tågpar fredag – söndag.

Året har dominerats av en djup lågkonjunktur och det finns uttalade förhoppningar om en vändning inom överskådlig tid. Drivmedelspriserna tenderar att ligga på en relativt låg nivå (diesel kring 11 kr). Räntenivån har justerats ned till mycket låga tal. Detta tillsammans med skattesänkningar, "ROT"- och "jobbavdrag" gynnar de hushåll som inte direkt drabbats av arbetslöshet. Den sysselsatta delen av befolkningen har där-

Förvaltningsberättelse

med en fortsatt bra ekonomi. Den dämpade efterfrågan finner vi hos de många som förlorat sina jobb eller blivit permitterade och hos de företag, kommuner och andra organisationer som tvingats till besparingar och uppsägningar. Effekterna är påtagliga och påverkar starkt framförallt affärsresandet men även det dagliga pendlandet mellan bostad och arbete. Lågkonjunkturen är inte över och arbetslösheten spås fortsätta att öka.

Tåget utveckling var mycket stabil fram till och med sommaren. Höstmånaderna avvek med något lägre utfall. Trots detta karaktäriseras året av ett mycket högt efterfrågetryck på de två stora linjerna Västra och Södra stambanorna. För dessa är förändringarna av volymerna marginella. Den avmattning vi kan se har kommit successivt och är mer påtaglig under hösten men en viss återhämtning har skett under det fjärde kvartalet. Effekterna är dessutom mer knutna till övriga linjer.

Till skillnad från flyget har tåget en relativt hög andel fritidsresenärer. I en tid med vikande ekonomi och företag i kris är detta en styrka. Till betydande del kan SJs fortsatta förhållandevis stabila utveckling förklaras av denna faktor. Pendelresandet (främst resor mellan bostad och arbete) utvecklas stabilt, möjligen går vi mot en vikande trend. Affärsresandet med tåg utvecklas i klart lägre tal. Även om vi inte har någon motsvarighet till flygets stora tapp så är det ändå här de negativa avvikelserna i såväl volym som intäkter genereras. Vår styrka är dock att det vi tappar på affärssegmenten vinner vi på fritidssegmenten.

SJs punktlighet påverkades negativt av det ovanligt stränga vintervädret under december och in i 2010. De många störningar i trafiken som sträng kyla, stora mängder snö och hög luftfuktighet över hela landet skapade, ledde till att de förbättringar i punktligheten som uppnåts under året försvann. Det besvärliga vintervädret har gjort att växlar frusit igen och att tågen fått långt fler skador än vanligt. På ett X 2000 tåg kan det bildas 20-30 ton is under en dag. Det kan ta upp till 8 timmar att få bort all is innan tåget kan tas om hand på verkstad för ordinarie underhåll. Den stora mängden is förstör också tågens tekniska utrustning, hjul och hjulaxlar skadas av de ständiga nedfrysnings- och upptiningsprocesserna. Sammantaget har den stränga vintern inneburit att köerna till verkstäderna och avisningsanläggningarna har ökat kraftigt. Inför nästa vinter ska vår beredskap förbättras. Vi ska bland annat se till att minska tågens känslighet för isbildning, öka verkstadskapaciteten och sätta in 20 nya snabbtåg i trafik. Effekten av den ovanligt kala och snörika vintern kommer att påverka resultatet negativt under inledningen av 2010.

RESULTAT OCH FINANSIELL STÄLLNING

Säsongeffekter

Rörelsens intäkter varierar normalt under året med en nedgång vid halvårsskiftet på grund av minskat affärsresande under semestermånaderna.

Moderbolaget

Moderbolaget, SJ AB, med styrelsens säte i Stockholm, omfat-

tar 79,6 % av koncernens intäkter. Moderbolagets andel av koncernens resultat är 83,3 %. Trafikintäkter utgör den dominerande intäktskällan.

Rörelsens intäkter

Rörelsens intäkter uppgick till MSEK 8 790 (8 994), vilket är en minskning med 2,3 %.

Intäktsminskningen om MSEK 204 hänförs främst till bortfallet av Öresundstrafiken, men även till vikande marknad i den rådande lågkonjunkturen.

Rörelseresultat

Rörelseresultatet uppgick till MSEK 629 (795) och blev något lägre än föregående år. Prisnivån på el, både nationellt och internationellt, har under året ökat markant vilket har resulterat i en ökad kostnad på MSEK 92 jämfört med föregående år. Den totala personalkostnaden är i jämförelse med 2008 högre beroende på en omstruktureringsreserv i samband med kostnadseffektivitetsprogrammet. Den faktiska personalkostnaden är dock lägre på grund av färre antal anställda. Under året har en rad besparingar gjorts inom ett flertal områden inom ramen för kostnadseffektivitetsprogrammet.

Rörelsemarginal

Rörelsemarginalen om 7,2 % (8,8) är något lägre jämfört med 2008.

Resultat efter finansiella poster

Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till MSEK 622 (728). Finansnettot uppgick till MSEK - 7 (- 67). Förbättringen förklaras främst av lägre räntor och kreditspreadar, samt den effekt som detta haft på bolagets kassaförvaltning. De finansiella intäkterna uppgick till MSEK 133 (143) medan de finansiella kostnaderna inklusive netto av räntesäkringsinstrument uppgick till MSEK - 140 (- 210).

Skatt på periodens resultat

Periodens skatt uppgick till MSEK - 162 (- 203). Från och med 2009 har bolagsskattesatsen ändrats från 28 till 26,3%.

Periodens resultat

Periodens resultat uppgick till MSEK 460 (525).

Kassaflöde

Kassaflödet är MSEK 970 bättre än motsvarande period 2008 och uppgick till MSEK 1 (-969). Förbättringen beror på lägre investeringar och på att ett nytt lån har upptagits.

Investeringar

Periodens investeringar uppgick till MSEK 595 (1 011). Investeringar i fordon uppgick till MSEK 477 (829), vilket till största delen består av investering i nya snabbtåg. Investeringar i immateriella tillgångar uppgick till MSEK 103 (140).

Finansiering

Koncernens långfristiga räntebärande skulder bestod per 2009-12-31 huvudsakligen av betalningsåtaganden för SJs finansiella leasingkontrakt samt banklån upptaget under 2009 som uppgick till MSEK 3 972 (3 677). Total finansiell leasingkund avseende dubbeldäckarna uppgick på balansdagen till MSEK 1 673 (1 673). Av denna skuld betecknas MSEK 1 539 (1 553) som långfristig, medan MSEK 134 (120) är kortfristig och avser den del av skulden som förfaller till betalning inom ett år. För äldre fordon finns leasingkontrakt om MSEK 1 924 (1 924).

Den genomsnittliga löptiden för erhållna kreditlöften uppgick till 3,5 år (4,4) och den genomsnittliga räntebindningstiden uppgick till 1,2 år (1,3).

Nettoskulden uppgick per 2009-12-31 till MSEK 942 (1 499), vilket är en minskning med MSEK 557 sedan motsvarande tidpunkt föregående år.

Finansiella mål

SJ ska vara ett modernt reseföretag som uthålligt agerar affärsmässigt och kommersiellt. Ägarens finansiella mål är en soliditet på minst 30 % och en avkastning på eget kapital uppgående till minst 10 % efter skatt över en konjunkturcykel. SJs ordinarie utdelning ska uppgå till en tredjedel av årets vinst. Syftet med utdelningspolicyn är att tillförsäkra ägaren en direktavkastning genom hållbara, rimliga utdelningar med hänsyn tagen till bolagets framtida kapitalbehov och finansiella ställning. Utdelningspolicyn är fastställd av årsstämman.

VERKSAMHET I DOTTERBOLAG

Stockholmståg KB ansvarar sedan den 18 juni 2006 för att driva pendeltågstrafik i Stockholms län på uppdrag av AB Storstockholms Lokaltrafik (SL). Avtalet med SL, som tidigare sträckte sig fram till 2011, är nu förlängt med ytterligare fem år till 2016.

Nettoomsättningen ökade till MSEK 1 440 (1 366) vilket beror på extra trafikbeställningar från SL utöver avtal. Balansomslutningen uppgick till MSEK 183 (144).

SJ Norrlandståg AB är ett helägt dotterbolag som startade sin verksamhet den 1 januari 2008. Bolaget ansvarar för att driva persontrafik till och från Övre Norrland, där både nattågs- och dagtågstrafik ingår. Tågen körs sträckan Göteborg/Stockholm-Umeå-Luleå-Narvik.

Hela Norrlandstågs trafik baseras på ett avtal med Rikstrafiken och Norska Samferdselsdepartementet. Trafiken bedrivs med lok och vagnar, som hyrs från affärsverket Statens järnvägar.

Trafiken i SJ Norrlandstågs regi inleddes den 15 juni 2008 och i samband med detta lämnade den tidigare operatören, Veolia Transport, över verksamheten. Marknaden består i huvudsak av fritidsresenärer. Detta innebär att utmaningen består i att försöka jämna ut säsongsvariationen.

Verksamhetens omsättning uppgick till MSEK 390 (232), och balansomslutningen uppgick till MSEK 40 (26).

SJ Event AB säljer och producerar reselösningar med tåget

som bas. Erbjudandet omfattar allt från färdiga evenemangs- och destinationsresor till skraddarsydd helhetslösningar. Verksamheten delas in i produktområdena Egenproducerat och Uppdragstrafik bestående av charterresor, konferensresor och utställningståg.

Sedan hösten 2000 drivs SJ Event som ett separat bolag. SJ Event har under tidigare år ansvarat för nattågen mellan Malmö och Berlin. Denna trafik flyttades vid årsskiftet 2008/2009 över till SJ AB, vilket medfört minskad omsättning jämfört med föregående år. Verksamhetens omsättning uppgick till MSEK 27 (64) och balansomslutningen uppgick till MSEK 6 (6).

SJ Service Academy ABs affärsidé är att erbjuda skraddarsydd utbildning för ökat kundvärde. Skolan är belägen i Frösunda/Solna med konferensanläggning och restaurang samt ett träningscenter i Hagalund. SJ Service Academy erbjuder utbildning och träning inom service, försäljning, ledarskap, affärsmannaskap, mänsklig säkerhet och trafiksäkerhet.

SJ Service Academy erbjuder också konsulttjänster i form av bland annat rekrytering och coachning. Vid coachning är skolans servicecoach med i det dagliga operativa arbetet på företaget för att säkerställa att utbildningen får önskad effekt.

SJ Service Academy arbetar primärt mot följande kundsegment:

- transportföretag, exempelvis tåg, båt, taxi, flyg
- hospitality, exempelvis hotell, restaurang, arenor och events
- dagligvaruhandeln
- industrin.

SJ Service Academy tog över verksamheten med att planera och leverera utbildningar för SJ AB den 1 september 2008. Företaget har sedan dess arbetat med att bredda sitt utbud av utbildningar för att nå målet expansion och försäljning mot externa kunder. Verksamhetens omsättning uppgick till MSEK 81 (64) och balansomslutningen uppgick till MSEK 46 (18).

Linkon AB äger SJs biljettförsäljningssystem och bildades för att underlätta avregleringen av den svenska järnvägsmarknaden. Linkon bildades år 2000 och har 55 anställda med kontor i Stockholm och Norrköping. Företagets affärsidé är att utveckla och marknadsföra kostnadseffektiva IT-lösningar för försäljning, distribution och avräkning av tjänster inom resebranschen. Visionen är att Linkon ska vara det självklara valet i Norden avseende onlinetjänster och -system för resor och upplevelser.

Linkon erbjuder tjänster i första hand på den svenska marknaden, men har numera även internationella kunder. Linkon har tre affärsområden:

- underhåll och vidareutveckling av försäljnings- och distributionssystemet PETRA
- avräkning och ekonomisk redovisning mot leverantörer och återförsäljare
- utveckling och försäljning av bokningssystem och onlinelösningar.

Företagets omsättning uppgick till MSEK 190 (196) och balansomslutningen uppgick till MSEK 220 (138).

SJ Försäkring AB är ett captivebolag, vilket innebär att företaget tecknar försäkringar för koncernen och närliggande verksamheter. Företaget ansvarar för koncernens försäkringslösningar. Försäkringsengagemanget innebär dels extern försäkring och dels eget åtagande inom bolaget, vilket anpassas till försäkringsmarknadens premienivåer. Företaget hade 2009 en omsättning på MSEK 44 (35) och en balansomslutning på drygt MSEK 267 (260). Syftet med *SJ Försäkring* är att skapa förutsättningar för en kostnadseffektiv riskavtäckning med optimering mellan risker, försäkringspremier och självrisker.

SJ Invest AB är koncernens interna finansföretag som tillhandahåller finansieringslösningar åt koncernbolagen. Finansieringslösningarna avser leasing av bilar, biljettautomater och kontorsutrustning. Företagets omsättning uppgick till MSEK 2 (2) och balansomslutningen uppgick till MSEK 86 (93).

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

SJs verksamhet är exponerad för en mängd risker, där en risk definieras som en potentiell händelse som kan påverka verksamhetens möjlighet att nå sina mål.

Under 2009 implementerades en ny riskhanteringsprocess. Den nya processen engagerar en större del av organisationen, vilket medför en förankring och ett ökat medvetande i organisationen och även att risker samlas upp mer effektivt. Syftet är att ett ökat fokus på riskstyrning ska leda till ett bättre och mer jämnt resultat över tiden.

Med god riskhantering strävar SJ efter att de aktiviteter som bolaget genomför eller planerar är väl avvägda för att hantera de risker som verksamheten genererar och att företaget är väl mobiliserat och förberett för att hantera potentiella händelser.

Huvudansvaret för SJs riskhantering ligger hos koncernledningen, men en stor del av arbetet sker lokalt ute i organisationen. Stab Ekonomi samordnar riskprocessen och rapporterar till koncernledning, revisionsutskott och styrelse.

Omvärldsrisker

Omvärldsrisker är händelser i omvärlden som kan påverka SJs möjlighet att nå sina mål. Då SJ i huvudsak är verksam på den svenska marknaden avser detta främst förhållanden i Sverige. När SJ vidgar sin verksamhet till att i större omfattning även avse trafik utanför Sverige, måste även förhållanden i andra länder beaktas.

2009 har präglats av en djup lågkonjunktur med vikande export och ökande arbetslöshet. Effekterna av detta har påverkat SJ, dock inte lika hårt som konkurrentmarknaderna.

När vändningen kommer är svårbedömt. Under 2010 förväntas svensk ekonomi åter få viss tillväxt med fortsatt ökning under 2011 och framåt. Marknaden för transporter och resor reagerar sent i konjunkturcykler varför resandet inte förväntas öka nämnvärt under de närmaste åren.

Riksdagen har under 2009 bifallit regeringens förslag avseende avreglering av den svenska järnvägsmarknaden i tre steg

med full effekt från och med december 2011. Osäkerhet finns om tillämpning i praktiken av presenterat regelverk för tilldelning av tåglägen.

Den europeiska järnvägsmarknaden är i många fall långt efter Sverige i fråga om transparens och avreglering. Det finns en risk att utländska aktörer går in på den svenska järnvägsmarknaden med statssubventioner.

Beslut har tagits om höjning av banavgifter redan från 2010 och avgifterna kommer fortsatt att höjas.

Sammanläggningen av Banverket, Vägverket, Sjöfartsstyrelsen och Transportstyrelsen till ett nytt Trafikverk kommer att ha inverkan på SJs verksamhet.

Momsen för resor i Sverige är 6 %, vilket är lägre än för flertalet varor och tjänster. En höjd resemoms påverkar flyg- och busstrafik likvärdigt som tåget, men inte bilen som är det färd-sätt som står för den största andelen av resor på merparten destinationer. En höjd moms skulle ge allvarliga konsekvenser för hela resebranschen.

Sveriges järnvägsinfrastruktur är extremt hårt belastad, speciellt kring våra storstäder i högtrafiktid. Investering i ny höghastighetsjärnväg mellan våra storstadsregioner är en viktig fråga med stort genomslag på persontrafikmarknaden, för miljö och samhälle. Emellertid tar det lång tid att genomföra investeringar varför konsekvensen av dem ligger längre fram i tiden. På kortare sikt är spårens underhållsnivå viktigare då den påverkar förekomsten av trafikstörningar för samtliga operatörer.

SJ är en relativt stor konsument av el, vilken för närvarande debiteras av Banverket, som i sin tur upphandlar el för all svensk järnvägstrafik. Banverket prissäkrar elleveranser stegvis med upp till tre års framförhållning. Permanenta prisförändringar får därigenom successivt genomslag. Denna modell förväntas fortsätta i regi av det nya Trafikverket.

Fossila bränslen och tillhörande utsläppsrätter för koldioxid påverkar i stor utsträckning elpriset, då olje- och kolkraftverk används för marginalproduktion på den europeiska marknaden.

De senaste åren har elpriserna fluktuerat kraftigt. Efter införande av de nya reglerna för utsläppsrätter från och med 2008 har långsiktiga kontrakt haft en tendens att stabiliseras på en högre nivå, vilket kan antas ha påverkat och kommer att påverka utbudet positivt. Den prisökning som har skett under de senaste åren anses ha minskat risken för ytterligare ökning.

Tåg är ur energisynpunkt överlägset bil, buss och flyg och energikostnaderna är lägre som andel av driftkostnaderna. Detta innebär att tågets konkurrenskraft förbättras när energipriserna stiger.

Affärsrisker

Affärsrisker är risker kopplade till SJs strategiska beslut, bolagets affärsmodell och hur SJ konkurrerar på marknaden.

Affärsrisker är i stor utsträckning kopplade till omvärldsrisker. Med den osäkerhet som finns om bland annat konjunktur-utveckling och avregleringens effekter är det viktigt att SJ är väl mobiliserat och förberett på att vid behov snabbt anpassa af-

färsbeslut och strategier vid ändrade förhållanden för att på bästa sätt driva verksamheten framåt.

Bland våra viktigaste affärsrisker återfinns risker kopplade till kvaliteten i våra tjänster. Kundernas krav på punktlighet och service ökar. SJ har som ambition att svara upp mot dessa krav och sätter upp höga mål för hur kvaliteten i våra tjänster ska utvecklas framåt.

Punktligheten försämras ofta av faktorer utanför SJs kontroll, exempelvis vid bristande spårtilgänglighet. Bristfällig kvalitet får ett genomslag på kundernas förtroende oavsett vem som är vållande.

SJ bär fullt ansvar mot resenärerna för den kvalitet som levereras av våra leverantörer.

SJ är beroende av ett fåtal leverantörer för kvalitet avseende bland annat underhåll och städning. Deras kompetens och vilken kvalitet de levererar har stor påverkan på vår punktlighet och komfort. En i många fall hög grad av specialisering i termer av kunskap och utrustning gör det svårt att inom kort tid konkurransutsätta eller byta leverantör. SJ samarbetar med leverantörer för att uppnå bra kvalitet och det finns incitamentsavtal kopplade till kvalitetsparametrar som följs upp löpande. Alltjämt är möjligheten att påverka leverantörer begränsad på kort sikt.

Ett stort kapital är investerat i SJs fordonspark, vilket medför en risk vid över- och underkapacitet. Med stora investeringar ökar SJs känslighet för överkapacitet. Den svenska andrahandsmarknaden är begränsad och vid eventuell försäljning kan omfattande tilläggsinvesteringar krävas för att anpassa fordonen. För äldre fordon begränsar villkor i leasingavtal SJs handlingsfrihet ytterligare. Fordon kan endast hyras ut eller förnyas under särskilda premisser.

SJ kan även drabbas av ekonomisk skada vid bristande tillgång till fordon eller om fordonen inte möter kundernas förväntan. SJ har under senare år gjort omfattande upprustningar av fordonsparken i syfte att bättre möta nuvarande och kommande krav från marknaden, ett arbete som fortsätter under kommande år.

Våra tåg har en mycket lång livslängd, ofta trafikeras ett tåg i 20–30 år och under denna tid åker det cirka 500 000 mil. Livslängden på fordon är så lång att ny teknik hinner utvecklas. Då många av våra tåg är specialbeställda och skräddarsydda samt då våra fordonleverantörer genomgår omfattande strukturella förändringar, råder brist på reservdelar till äldre fordon med äldre teknologi. Detta kan leda till längre servicetider. Dessa utmaningar ställer mycket höga krav på SJs fordonskompetens.

I oktober 2010 öppnas den kommersiella persontrafiken på järnväg för fri konkurrens. Den internationella trafiken och godstrafiken har sedan tidigare avreglerats på samma sätt. På kort sikt kommer situationen inte att förändras så mycket, men från 2012 kan vi utgå från att det finns konkurrenter på SJs huvudsträckor.

Processrisker

Processrisker är relaterade till hur vi styr vår organisation, re-

surser och leverans av våra produkter och service. Processrisker innefattar administrativa risker, det vill säga risken att brister i företagets administrativa processer eller IT-system leder till ekonomiska och förtroendemässiga förluster. SJ har under 2008 certifierats avseende ISO 9001 och ISO 14001. Arbetet med att förbättra SJs processer och den interna kontrollen fortsatte under 2009.

Ökad användning av IT inom SJ samt allt mer integrerade IT-lösningar i kunderbudandet och i produktionen leder till att SJs utsatthet för brister i och eventuella hot mot IT-system ökar. IT-systemen måste fungera i realtid, vilket innebär att varje avbrott innebär en omedelbar störning.

SJ har under de senaste åren genomfört omorganisationer samt vid flera tillfällen lanserat nya produkter. Denna typ av förändringar ställer höga krav på organisationen och är ofta kopplad till förändringar av IT-system. Förändringsarbete innebär temporärt en ökad risk för kvalitetsbrister.

Hantering av finansiella risker

Koncernens finansverksamhet och hantering av finansiella risker är centraliserat till SJs finansavdelning. Finanspolicyn utgör ett ramverk för samtliga finansrelaterade aktiviteter inom SJ-koncernen.

SJs finanspolicy anger generella riktlinjer för förvaltning av finansportfölj, placering, upplåning, leasing samt rapportering och intern kontroll avseende finansförvaltningen. Policyn definierar finansiella risker inom respektive område samt beskriver hur dessa ska hanteras. Dessutom beskrivs i policyn fördelningen av ansvar inom koncernen. SJs finansiella risker och riskhantering beskrivs utförligt i not 21, sid 48.

KÄNSLIGHETSANALYS

I känslighetsanalysen beskrivs hur SJ påverkas av följande variabler: marknadsutveckling, personalkostnader, infrastrukturkostnader, el till tågdrift, övriga driftkostnader samt förändring av marknadsräntan. Känslighetsanalysen utgår från förhållanden 2009 och utfallet påverkas av verksamheten och inflationen. Känslighetsanalysen syftar till att beskriva hur SJ påverkas vid mindre förändringar.

Beskrivning av SJs finansiella påverkan av några utvalda indikatorer:

Variabler	Förändring (%)	Resultateffekt MSEK/År
Marknadsutveckling:		
Biljettpriser/Resandevolymer	- 1	- 60
Trafikeringsvolymer	- 1	33
Personalkostnader	1	- 25
Infrastruktur- och elkostnader	1	- 9
Underhåll och tillsyn av tåg	1	- 15
Förändring av marknadsränta ¹⁾	1	- 9

1) Avser förändring av marknadsränta med 1 %-enhet.

Marknadsutveckling

Vid försämrad efterfrågan kan SJ motverka försämrad beläggning genom att sänka priserna. 1 procent lägre resande eller 1 procent lägre priser leder till ett intäktsbortfall om cirka MSEK 60. Vid kraftigt försämrade marknadsförutsättningar kan stora delar av resultatförsämringar motverkas genom att reducera trafikeringsvolymen. 1 procent lägre trafikeringsvolym leder till cirka MSEK 33 lägre kostnader.

Personalkostnader

SJ är ett relativt personalintensivt företag, då personalkostnaderna motsvarar nära 1/3 av rörelsekostnaderna. 1 procent högre personalkostnader motsvarar MSEK 25 på helårsbas.

Infrastruktur- och elkostnader

Infrastrukturkostnader avser den hyra SJ betalar till Banverket för att använda spåren och bestäms i förhållande till trafikens omfattning.

För att minimera risken för kraftigt negativ resultatpåverkan säkras stora delar av elpriserna med upp till tre års framförhållning. Permanenta prisförändringar får därför genomslag först efter en tid.

Övriga driftkostnader

Underhållsverksamheten svarar för en stor del av SJs kostnader och utförs av olika underhållsleverantörer beroende på bland annat trafikavtal, tågtyp och geografi. Avtalen omförhandlas kontinuerligt vid ändrade förutsättningar, men en detaljerad prislista är i regel tillgänglig med ett års framförhållning.

Tillsyn och service avser städning, växling med flera aktiviteter.

Förändring av marknadsrörelsen

Med en finansiell nettoskuld om MSEK 942 ges på sikt en exponering av cirka MSEK 9 vid en permanent förändring av marknadsrörelsen med 1 procentenhet.

INTERN KONTROLL

Intern kontroll är en process genom vilken företagets styrelse, ledning och andra medarbetare skaffar sig rimlig säkerhet om att företagets mål kan uppfyllas inom följande områden: verksamhetens ändamålsenlighet och effektivitet, den ekonomiska rapporteringens tillförlitlighet samt efterlevnaden av tillämpliga lagar och förordningar.

Intern kontroll är en kontinuerlig process som löpande anpassas utifrån förändringar som sker internt och externt. Det är styrelsens ambition att den interna kontrollen anpassas till dessa förändringar och att den successivt förbättras.

Internrevisionen inom SJ övervakar efterlevnaden av god intern kontroll genom att granska, analysera och testa den interna styrningen och kontrollen i enlighet med den av styrelsen fastställda revisionsplanen. Internrevisionen rapporterar resultatet av revisionen till SJs revisionsutskott och styrelse. De externa revisorernas uppgift är att granska styrelsens och verk-

ställande direktörens förvaltning samt företagets bokföring och årsredovisning.

TRAFIKSÄKERHET

SJs övergripande trafiksäkerhetsmål innebär att det ska vara tryggt och säkert att åka tåg. Inga resande och inga SJ medarbetare ska förolyckas eller skadas allvarligt till följd av SJs verksamhet. Trafiksäkerhetsverksamheten fokuserar övergripande på att upprätthålla licens och säkerhetsintyg samt att bedriva säkerhetsstyrning. Bestämmelser avseende tågdrift, fordons-säkerhet, kompetens och elsäkerhet uppdateras kontinuerligt.

Trafiksäkerhetsrevisioner och utredning av olyckor, tillbud och avvikelser både internt och hos underhållsleverantörer är viktiga aktiviteter i säkerhetsarbetet. Granskning av säkerhetsrapporter, avtal och riskanalyser förekommer frekvent. Rapportering av statistik och händelser sker till tillsynsmyndigheter liksom ansökningar om fordonsgodkännanden med mera. Aktuellt åtgärdsprogram syftar bland annat till förbättringar avseende stoppsignalpassager, växlingsolyckor och handhavandebrister.

År 2009 uppnåddes det övergripande trafiksäkerhetsmålet då ingen resande och inga SJ medarbetare förolyckades eller skadades allvarligt.

SJs HÅLLBARHETSARBETE

Hållbarhetsrelaterade aspekter av verksamheten har alltid varit ett prioriterat område inom SJ och bolaget har sedan länge arbetat aktivt med dessa frågor. SJs ansats är att genom ett aktivt hållbarhetsarbete bidra till att förverkliga SJs vision "Alla vill ta tåget!" och bidra till en mer hållbar miljö- och samhällsutveckling.

Som ramverk för hållbarhetsredovisningen tillämpas tredje generationen av Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer G3 (www.globalreporting.org).

Dessa riktlinjer är allmänt vedertagna bland större företag och tillämpning av G3 förbättrar jämförbarheten med andra företag. SJ har valt att för 2009 applicera nivå B+. SJ utför självvärdering gentemot GRI:s riktlinjer G3. Ernst & Young har nivågranskat SJs hållbarhetsredovisning och bekräftar den självvärdering som placerar SJ på nivå B+.

Miljöpåverkan och miljöarbete

SJ arbetar målmedvetet för att minska bolagets inverkan på miljön. Detta innebär ett långsiktigt arbete och hög prioritet för miljöfrågor inom företaget. Tåget är det bästa miljövalet vid resor, eftersom inget annat transportslag har så låga utsläpp. Att resa med SJ är ett sätt att bidra till en minskad klimatpåverkan och en hållbar samhällsutveckling. Varje ny tågresenär är en vinst för miljön.

SJs miljöarbete

SJ blev miljöcertifierat enligt ISO 14001: 2004 i november 2008. SJ har sedan många år tillbaka arbetat med miljöfrågor enligt ISO-standarderna.

SJ arbetar kontinuerligt med att följa upp gällande lagstift-

ning och lokala förordningar, för att säkerställa att SJ följer dessa. SJ uppfyller samtliga miljökrav och bedriver ingen tillståndspliktig verksamhet.

Miljöarbetets tyngdpunkter kan hänföras till sex målområden: det mest miljöanpassade resealternativet, hög energi-effektivitet, minimala utsläpp av luftföroreningar, låg miljö-påverkan från varor och tjänster, källsortering och resurs-hushållning samt utbildade och informerade medarbetare som agerar ansvarsfullt i miljöarbetet.

Uppföljning och miljöarbete

De miljöfakta, som krävs för att ta fram kvantifierade uppgifter avseende mål och resultat samt för att beräkna nyckeltalen, samlas in under den miljöutredning som genomförs varje år. Miljörapporter skickas ut till leverantörer för att undersöka bland annat elanvändning, utsläpp, avfall samt kemikalieförbrukning.

Utifrån den årliga miljöutredningen uppdateras och priorite-ras de områden som har störst miljöpåverkan och de mätbara miljömålen uppdateras. Minst fyra gånger per år genomförs miljöråd inom division Fordon. I rådet deltar olika representanter från divisionen och SJs miljöchef. Miljörådet bevakar och driver miljöfrågor inom division Fordon, inklusive övergripande och detaljerade miljösmål.

SJs miljöchef genomför löpande uppföljning av miljömålen. Uppföljningen sker även med hjälp av enkäter och ombord-undersökningar, till exempel när det gäller kunders och anställdas uppfattning om SJ och miljön.

MEDARBETARE

Såväl SJs styrelse som ledningsgrupp består av tio personer. I styrelsen finns fyra kvinnor och sex män och i ledningsgruppen finns tre kvinnor och sju män. Ett långsiktigt och målmedvetet arbete pågår för att få fler kvinnor att intressera sig för lokförar-yrket. Medelantalet anställda i koncernen uppgick till 4 439 (4 539), fördelat på 40 procent (38) kvinnor och 60 procent (62) män.

Under året har ett effektiviseringsarbete pågått som inneburit att SJ minskat antalet anställda. Övertaliga medarbetare har erbjudits olika lösningar. De vanligaste paketlösningarna har varit förtida pensioner och avgångsvederlag, men även ett antal uppsägningar har behövt verkställas. Anställda som på frivillig basis ställt sin plats till förfogande har kunnat erhålla avgångsvederlag vars storlek bestämts utifrån anställningstid och ålder.

Koncernens sjukfrånvaro, %	2009	2008
Total sjukfrånvaro som andel av den ordinarie arbetstiden	4,6	5,1
Andel av den totala sjukfrånvaron som avser en sammanhängande period på 60 dagar eller mer	34,3	39,0
Sjukfrånvarons fördelning		
Dag 1–59	3,0	3,1
Dag 60–	1,6	2,0
Total sjukfrånvaro	4,6	5,1

Arbetsmiljö

Genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete strävar SJ efter att förebygga arbetsskador och arbetsolyckor. På samtliga arbetsplatser finns skyddsombud som tillsammans med arbetsgiva-ren och arbetstagarorganisationerna utformar förslag kring arbetsmiljöfrågor och lägger handlingsplaner utifrån gjorda riskanalyser. Arbetet samordnas i skyddskommittéer. Under 2009 inrapporterades i SJ AB 168 olyckor (156) samt 359 in-cidenter (131). Orsaken till ökningen är främst bättre verktyg och processer för rapportering.

SJs arbete med att minska sjukfrånvaron och satsa på ett hälsoprojekt ger fortsatt bra resultat, den totala sjukfrånvaron uppgår till 4,6 procent (5,1). Personalomsättningen för koncer-nen var 9 procent (7).

ERSÄTTNING TILL LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

Styrelsen har beslutat att rekommendera årsstämman 2010 att bolaget vid rekrytering till bolagsledning ska tillämpa de riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande, som regeringen antog den 20 april 2009.

Riktlinjerna innebär att den totala ersättningen till ledande befattningshavare ska vara konkurrenskraftig, takbestämd, rimlig och ändamålsenlig. Ersättningen ska inte vara löneledande i förhållande till jämförbara företag utan även präglas av måttfullhet. I not 5 på sidan 37 beskrivs ersättning till ledande be-fattningshavare mer utförligt.

ÅRSSTÄMMA

Årsstämman beslutar om fastställande av resultat- och balans-räkningar, utdelning till aktieägaren, ansvarsfrihet till styrelsen och verkställande direktören, arvode till styrelse och revisorer, val av styrelse samt revisorer.

TVISTER

I avtal om persontrafik på järnväg i Bergslagen åtog sig SJ att för Tåg i Bergslagens räkning bedriva persontrafik mellan vissa orter under tiden 17 juni 2001 till den 17 juni 2006. Enligt trafikavtalet hade Tåg i Bergslagen vidare rätt att ensidigt utlösa en förlängning av trafikavtalet med tre år och därigenom förlänga trafikavtalet till och med den 13 juni 2009. Emellertid undertecknade parternas verkställande direktörer den 5 november 2002 ett tilläggsavtal varigenom avtalades att en förlängning av avtalstiden skulle ske endast om båda parter ge-mensamt samtyckte därtill. Sedan tvist om optionens giltighet uppkommit i april 2003, förklarade sig Tåg i Bergslagen under våren 2004 utlösa optionen, medan SJ förklarade att trafikavtalet skulle upphöra i juni 2006. Tingsrätten meddelade dom den 22 februari 2008, vilken fastställde att tilläggsavtalet inte är gäl-lande mot Tåg i Bergslagen och att parterna därför alltså var bundna av avtalstexten rörande optionen när Tåg i Bergslagen påkallade densamma och att SJ därför är skyldigt att utge ska-destånd till Tåg i Bergslagen för visad skada. Svea hovrätt har i dom den 29 mars 2009 fastställt tingsrättens dom. Högsta

Förvaltningsberättelse

Domstolen fann inte skäl att meddela prövningstillstånd. Hovrättens dom står därmed fast. Arbetet med att behandla Tåg i Bergslagens skadeståndskrav har inletts. Tåg i Bergslagen måste kunna påvisa en direkt skada föranledd av att SJ inte fullgjorde sitt åtagande enligt optionen. Det går i dagsläget inte att uppskatta ett möjligt skadeståndsbelopp med rimlig säkerhet och någon avsättning har därför inte gjorts.

I övrigt var SJ vid utgången av 2009 inblandad i tvister av det slag som normalt förekommer i sådan verksamhet som bedrivs inom koncernen. Bedömningen är att utgången av dessa tvister och andra tvister ej kommer att påverka företagens finansiella ställning i väsentlig omfattning.

FRAMTIDSUTSIKTER

Trots stabilisering av konjunkturläget går SJ in i år 2010 med lägre försäljningsvolym. SJ är beroende av hur snabbt våra olika kundgrupper reagerar på en förändrad konjunktur. För närvarande är bedömningen att det sker en långsam förbättring av det totala läget i näringslivet. Detta bör leda till att SJ får en ökad efterfrågan, men det är för närvarande oklart när uppgången inträffar.

STYRELSENS YTTRANDE ENLIGT 18 KAP. 4§ AKTIEBOLAGSLAGEN

I förslag till vinstdisposition föreslår styrelsen, att aktieägaren på årsstämman 2010 beslutar, att SJ AB för räkenskapsåret 2009 ska lämna utdelning med 38,25 kronor per aktie, vilket innebär en total utdelning på MSEK 153. Därutöver föreslår styrelsen att aktieägaren på årsstämman bemyndigar styrelsen att fastställa betalningsdag.

SJs ekonomiska ställning

Ägarens finansiella mål för SJ AB är en soliditet på 30 procent och en avkastning på eget kapital på 10 procent över en konjunkturcykel. För år 2009 uppnåddes de finansiella målen.

I årsredovisningen framgår att bolagets soliditet uppgår till 40,9 procent och efter den föreslagna utdelningen blir soliditeten 40,0 procent. Föreslagen utdelning utgör 3,6 procent av eget kapital i moderbolaget och 3,6 procent av eget kapital i koncernen. Ägarens mål för soliditet uppnås även efter den föreslagna utdelningen. Av moderbolagets och koncernens egna kapital utgör MSEK -40 ackumulerade värdeförändringar avseende finansiella instrument värderade till verkligt värde i enlighet med årsredovisningslagen 4 kap. 14a §. Av dessa ackumulerade värdeförändringar utgör MSEK -40 värdeförändring via övrigt totalresultat.

Styrelsens motivering

Med hänvisning till vad som anges ovan anser styrelsen att den föreslagna vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som uppställs i 17 kap. 3§ andra och tredje styckena aktiebollagslagen.

Verksamhetens art och omfattning medför inte risker i större omfattning än vad som normalt förekommer inom branschen.

Styrelsens bedömning av bolagets och koncernens ekonomiska ställning innebär att utdelningen är försvarlig i förhållande till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets och koncernens egna kapital samt bolagets och koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen bedömer att den föreslagna utdelningen inte kommer att påverka SJs förmåga att fullgöra bolagets förpliktelser på kort och lång sikt eller att göra nödvändiga investeringar.

RESULTATDISPOSITION

Till årsstämman förfogande står i moderbolaget (SEK):	
Balanserade vinstmedel	3 262 882 507
Årets vinst	383 296 843
Summa	3 646 179 350

Styrelsen föreslår att vinsten disponeras enligt följande (SEK):

Utdelning	153 000 000
I ny räkning balanseras	3 493 179 350
Summa	3 646 179 350

5-årsöversikt

Koncernen	2009	2008	2007	2006	2005
Resultaträkningar i sammandrag, MSEK					
Rörelsens intäkter	8 790	8 994	8 240	6 970	5 744
– varav nettoomsättning	8 741	8 992	8 230	6 938	5 690
Rörelsens kostnader	-8 163	-8 203	-7 429	-6 357	-5 079
Rörelseresultat	629	795	814	615	666
Resultat efter finansiella poster	622	728	695	499	566
Skatt på årets resultat	-162	-203	-202	-131	637
Periodens resultat	460	525	493	368	1 203
Resultat per aktie (före och efter utspädning), SEK	115	131	123	92	301
Balansräkningar i sammandrag, MSEK					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar	6 220	6 339	6 067	6 358	6 421
Immateriella tillgångar	360	346	233	209	205
Finansiella tillgångar	514	454	760	755	749
Uppskjuten skattefordran	-	116	293	506	657
Omsättningstillgångar					
Varulager	5	4	0	0	4
Kortfristiga fordringar	591	709	798	869	674
Kortfristiga placeringar	2 315	1 506	657	839	305
Likvida medel	485	484	1 453	707	412
Summa tillgångar	10 490	9 958	10 261	10 243	9 427
Eget kapital	4 306	4 026	3 752	3 405	2 989
– varav minoritetsintresse	0	0	0	0	0
Räntebärande skulder	4 108	3 800	4 370	4 440	4 109
Icke räntebärande skulder	1 661	1 791	1 791	1 979	1 632
Avsättningar	369	341	321	419	697
Uppskjutna skatteskulder	46	-	-	-	-
Summa eget kapital och skulder	10 490	9 958	10 261	10 243	9 427
Kassaflöde i sammandrag, MSEK					
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 329	1 309	1 159	721	737
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 304	-1 858	-151	-337	-252
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-24	-420	-262	-89	-543
Förändringar av likvida medel	1	-969	746	295	-57
Investeringar	595	1 011	380	590	1 397
– varav kassaflödespåverkande	595	1 011	340	355	292
Marginaler					
Rörelsemarginal, %	7,2	8,8	9,9	8,8	11,6
Vinstmarginal, %	7,1	8,1	8,4	7,2	9,9
Avkastningsmått					
Avkastning på sysselsatt kapital, %	9,6	11,6	11,4	8,8	11,2
Avkastning på eget kapital, %	11,2	13,5	14,1	11,5	49,8
Kapitalstruktur vid periodens utgång					
Eget kapital, MSEK	4 306	4 026	3 752	3 405	2 989
Sysselsatt kapital, MSEK	8 591	7 949	8 219	7 951	7 217
Räntebärande nettoskuld, MSEK	942	1 499	1 610	2 223	2 778
Skuldsättningsgrad, ggr	1,0	0,9	1,2	1,3	1,4
Soliditet, %	41,0	40,4	36,6	33,2	31,7
Medelantal anställda	4 439	4 539	4 053	3 581	3 153

Hänvisning till definitioner på sid 73.

Rapport över totalresultat/ resultaträkningar

Koncernen

MSEK	Not	2009	2008
Nettoomsättning	2, 3	8 741	8 992
Övriga rörelseintäkter	4	49	2
Summa intäkter	1	8 790	8 994
Personalkostnader	5	-2 537	-2 482
Avskrivningar	1, 6	-639	-621
Övriga kostnader	3, 7, 8	-4 987	-5 100
Summa kostnader		-8 163	-8 203
Resultat från andelar i intressebolag	9	2	4
Rörelseresultat	1	629	795
Intäkter från övriga värdepapper och fordringar	1, 10	133	143
Räntekostnader och liknande kostnader	1, 10	-140	-210
Resultat efter finansiella poster		622	728
Skatt på årets resultat	1, 11	-162	-203
Årets resultat	1	460	525
Övrigt totalresultat			
Kassaflödessäkringar	10	2	-107
Uppskjuten skatt på kassaflödessäkringar		-1	25
Övrigt totalresultat för perioden		1	-82
Totalresultat för perioden		461	443
Resultat för perioden hänförligt till:			
Moderbolagets aktieägare		460	525
Minoritetsintresse		-	-
Totalresultatet för perioden hänförligt till:			
Moderbolagets aktieägare		461	443
Minoritetsintresse		-	-
Resultat per aktie (före och efter utspädning), SEK		115	131
Antal aktier vid årets utgång, tusental		4 000	4 000
Antal aktier i genomsnitt under året, tusental		4 000	4 000

Moderbolaget

MSEK	Not	2009	2008
Nettoomsättning	2, 3	6 920	7 383
Övriga rörelseintäkter	4	73	27
Summa rörelsens intäkter	1	6 993	7 410
Övriga kostnader	3, 7, 8	-3 796	-3 997
Personalkostnader	5	-2 036	-2 062
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	1, 6	-616	-599
Summa rörelsens kostnader		-6 448	-6 658
Rörelseresultat	1	545	752
Intäkter från övriga värdepapper och fordringar	1, 10	126	133
Räntekostnader och liknande kostnader	1, 10	-140	-216
Resultat efter finansiella poster		531	669
Skatt på årets resultat	1, 11	-148	-195
Årets resultat	1	383	474

Kommentarer till rapport över totalresultat/resultaträkningar

Av koncernens totala intäkter svarar moderbolaget SJ AB för 79,6 procent (82,4). Moderbolagets andel av koncernens resultat är 83,3 procent (90,3).

Rörelsens intäkter

Rörelsens intäkter för 2009 uppgick till MSEK 8 790 (8 994), vilket är MSEK 204 lägre än för föregående år. 2008 års siffror innehåller intäkter för Öresundstrafiken som övergick till annan tågoperatör i januari 2009. Med hänsyn taget till bortfallet av Öresundstrafiken har det totala resandet minskat marginellt (1,6 procent). Jämfört med övriga persontransporter som till exempel flyg så har koncernen inte erfårit en lika omfattande minskningstakt i resandet.

Bland övriga rörelseintäkter ingår en realisationsvinst avseende försäljning av fordon på MSEK 34.

Rörelseresultat

Rörelseresultatet uppgick till MSEK 629 (795), vilket är en minskning med MSEK 166. Förklaringen till resultatminskningen beror framförallt på förlusten av Öresundsavtalet. Prisnivån på elkostnader, både nationellt och internationellt, har under senaste året ökat markant vilket har resulterat i en ökad kostnad på MSEK 92 jämfört med föregående år. Den totala personalkostnaden är i jämförelse med 2008 högre beroende på en omstruktureringsreserv i samband med kostnadseffektivitetsprogrammet. Den faktiska personalkostnaden är dock lägre på grund av färre antal anställda. Under året har en rad besparingar gjorts inom ett flertal områden inom ramen för kostnadseffektivitetsprogrammet. Kriterierna för vinstdelning har uppfyllts under perioden. Kostnader för vinstdelningen har därför reserverats med MSEK 39 (39) i koncernen, varav MSEK 38 (38) i moderbolaget. Vinstdelningen kommer att betalas ut under första kvartalet 2010.

Rörelsemarginalen uppgick till 7,2 procent (8,8). Försämringen beror framförallt på bortfallet av Öresundstrafiken.

Rörelsemarginal

Rörelsemarginalen uppgick till 7,2 procent (8,8). Försämringen beror framförallt på bortfallet av Öresundstrafiken.

Resultat efter finansiella poster

Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till MSEK 622 (728). Finansnettot uppgick till MSEK -7 (-67). Förbättringen förklaras främst av lägre räntor och kreditspreadar, samt den effekt som detta haft på bolagets kassaförvaltning.

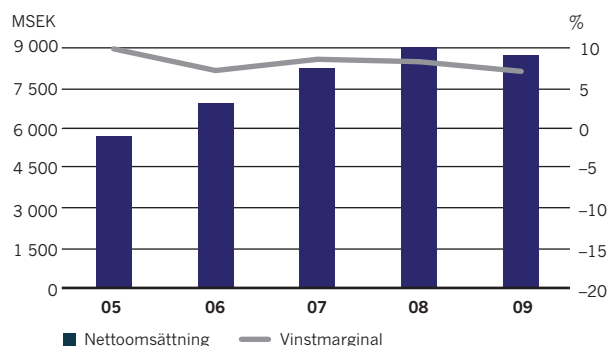
Skatt på årets resultat

Årets skatt uppgick till MSEK -162 (-203).

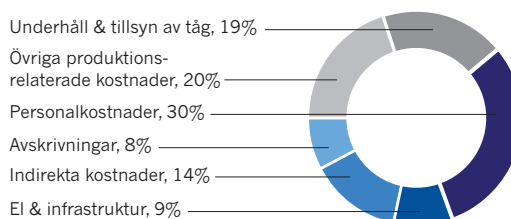
Årets resultat

Årets resultat uppgick till MSEK 460 (525).

Nettoomsättning och vinstmarginal

Kostnadsstruktur

Rapport över finansiell ställning koncernen

MSEK	Not	2009	2008	2007 ¹⁾
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Byggnader	12	45	47	51
Transportmedel	12	4 832	5 373	5 823
Maskiner och inventarier	12	62	61	26
Pågående nyanläggningar	12	1 281	858	167
Immateriella tillgångar	13	360	346	233
Andelar i intressebolag	15	17	19	11
Långfristiga värdepappersinnehav	16	1	1	2
Långfristiga fordringar	17	496	434	747
Uppskjuten skattefordran	11	-	116	293
Summa anläggningstillgångar		7 094	7 255	7 353
Omsättningstillgångar				
Varulager		5	4	0
Kundfordringar och andra fordringar	18	498	655	713
Fordringar hos intressebolag	3	7	2	3
Förutbetalda kostnader	19	86	53	82
Kortfristiga placeringar	21	2 315	1 505	657
Likvida medel	21	485	484	1 453
Summa omsättningstillgångar		3 396	2 703	2 908
SUMMA TILLGÅNGAR	1	10 490	9 958	10 261

Kommentarer till rapport över finansiell ställning

Balansomslutning

Koncernens balansomslutning uppgick till MSEK 10 490 (9 958) på balansdagen. För moderbolaget är motsvarande värden MSEK 10 390 (9 903).

Anläggningstillgångar

Koncernens anläggningstillgångar uppgick på balansdagen till MSEK 7 094 (7 255) vilket är en minskning med MSEK 161.

Transportmedel och pågående nyanläggningar uppgick till MSEK 6 113 (6 231). Minskningen förklaras i huvudsak av slutuppgörelse med tågleverantör som minskat anläggningsvärdet med 147.

Koncernens immateriella tillgångar uppgick till MSEK 360 (346). Ökningen består främst av investeringar i kundprogram för att öka servicen till kunderna.

Omsättningstillgångar

Koncernens omsättningstillgångar uppgick till MSEK 3 396 (2 703). Ökningen beror till största delen på en ökning av kortfristiga placeringar.

Eget kapital

Koncernens eget kapital uppgick till MSEK 4 306 (4 026) och moderbolagets till MSEK 4 246 (3 392). Koncernens soliditet uppgick till 41,0 procent (40,4). Ökningen i eget kapital förklaras av årets vinst.

Långfristiga skulder

Koncernens långfristiga skulder uppgick till MSEK 4 277 (4 035) och består av leasingskulder, övriga långfristiga skulder, långfristiga avsättningar och uppskjuten skatteskuld.

De långfristiga leasingskulderna uppgick till MSEK 3 505 (3 677). Minskningen av leasingskulden beror till största delen på amorteringar enligt plan. Den genomsnittliga räntebindningstiden i den totala låneportföljen uppgick till 1,2 år (1,3).

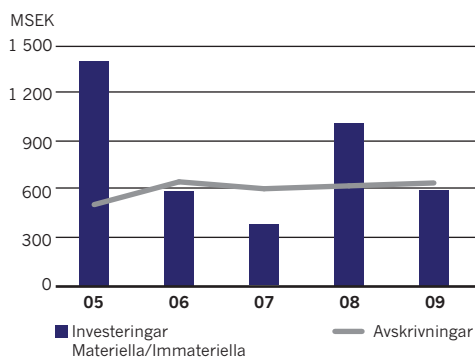
Kortfristiga skulder

Koncernens kortfristiga skulder uppgick till MSEK 1 907 (1 897).

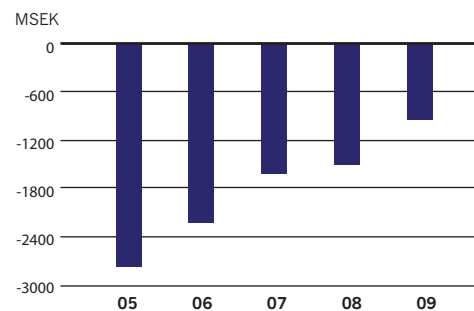
MSEK	Not	2009	2008	2007 ¹⁾
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Eget kapital				
Aktiekapital		400	400	400
Övrigt tillskjutet kapital		4 519	4 519	4 519
Reserver, kassaflödessäkring		-40	-41	41
Balanserade vinstmedel		-573	-852	-1 208
Summa eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare	22	4 306	4 026	3 752
Minoritetsintresse		0	0	0
Summa eget kapital		4 306	4 026	3 752
Långfristiga skulder				
Leasingskulder	3, 21,24	3 505	3 677	4 251
Övriga långfristiga skulder	21	486	127	123
Långfristiga avsättningar	23	240	231	209
Uppskjuten skatteskuld	11	46	-	-
Kortfristiga skulder				
Leasingskulder	24	137	123	119
Leverantörsskulder och andra skulder	25	1 150	1 129	1 324
Förutbetalda intäkter	26	317	341	356
Skulder till intressebolag		1	2	2
Övriga kortfristiga skulder		173	192	13
Kortfristiga avsättningar	27	129	110	112
Summa skulder		6 184	5 932	6 509
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		10 490	9 958	10 261
Ställda säkerheter	29	296	284	281
Eventualförpliktelser	30	1 359	143	153

¹⁾ Avser ingående balans 2008-01-01.

Investeringar och avskrivningar

Nettoskuld

Balansräkning moderbolaget

MSEK	Not	2009	2008
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella tillgångar			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	13	293	260
Varumärke	13	24	48
Summa immateriella tillgångar		317	308
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader	12	45	48
Transportmedel	12	4 828	5 368
Maskiner och inventarier	12	48	48
Pågående nyanläggningar	12	1 281	856
Summa materiella anläggningstillgångar		6 202	6 320
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernbolag	14	203	203
Andelar i intressebolag	15	2	6
Långfristiga värdepappersinnehav	16	1	1
Långfristiga fordringar	17	296	285
Uppskjuten skattefordran	11	-	134
Summa finansiella anläggningstillgångar		502	629
Summa anläggningstillgångar		7 021	7 257
Omsättningstillgångar			
Fordringar			
Varulager		5	4
Kundfordringar		150	253
Fordringar hos koncernbolag	3	196	209
Fordringar hos intressebolag	3	2	2
Övriga fordringar		119	192
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20	98	57
Summa fordringar		570	717
Kortfristiga placeringar			
Övriga kortfristiga placeringar	21	2 727	1 762
Summa kortfristiga placeringar		2 727	1 762
Kassa och bank	21	72	167
Summa omsättningstillgångar		3 369	2 646
SUMMA TILLGÅNGAR	1	10 390	9 903

MSEK	Not	2009	2008
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		400	400
Reservfond		200	200
Fritt eget kapital			
Fond för verkligt värde		-40	-41
Balanserad vinst		3 303	2 595
Årets resultat		383	474
Summa eget kapital	22	4 246	3 992
Skulder			
Avsättningar			
Långfristiga avsättningar	23	185	162
Kortfristiga avsättningar	27	58	28
Uppskjuten skatteskuld	11	33	-
Summa avsättningar	1	276	190
Långfristiga skulder			
Leasingskulder	3, 21, 24	3 505	3 677
Övriga långfristiga skulder	21	484	127
Summa långfristiga skulder		3 989	3 804
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		455	368
Skulder till koncernbolag	3	337	351
Skulder till intressebolag		1	2
Leasingskulder	24	137	123
Övriga skulder		109	135
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	840	938
Summa kortfristiga skulder	1	1 879	1 917
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		10 390	9 903
Ställda säkerheter	29	296	284
Ansvarsförbindelser	30	1 478	267

Kassaflödesanalys

Belopp i MSEK	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2009	2008	2009	2008
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Resultat efter finansiella poster		622	728	531	669
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet					
– Av- och nedskrivningar	6	639	621	616	599
– Förändringar avsättningar		91	-4	118	3
– Realisationsvinst		-33	1	-33	1
– Förändring övrigt		2	12	63	12
– Resultat från andelar i intressebolag		-2	-4	-	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i rörelsekapitalet		1 319	1 354	1 295	1 284
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital					
Ökning (-) / Minskning (+) av varulager		-1	-3	-1	-3
Ökning (-) / Minskning (+) av rörelsefordringar		119	87	102	-100
Ökning (+) / Minskning (-) av rörelseskulder		-108	-129	-148	112
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 329	1 309	1 248	1 293
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
	17, 31				
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-494	-868	-490	-851
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		100	1	96	0
Förvärv av immateriella tillgångar		-103	-140	-80	-139
Förvärv av utestående minoritet/aktier och andelar		2	-3	2	-23
Korta placeringar (91-360 dagar)		-809	-848	-809	-848
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 304	-1 858	-1 281	-1 861
Kassaflöde före finansieringsverksamheten		25	-549	-33	-568
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Övriga långfristiga räntebärande fordringar		-62	-157	17	-7
Utlåning		-	495	-	496
Amortering av leasingskuld		-158	-589	-158	-589
Upptagna lån		466	-	466	-
Övriga långfristiga skulder		-89	-	-101	-
Aktieutdelning		-181	-169	-181	-169
Koncernbidrag		-	-	51	22
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-24	-420	94	-247
Årets kassaflöde		1	-969	61	-815
Likvida medel vid årets början		484	1 453	424	1 239
Likvida medel vid årets slut	21	485	484	485	424

Kommentarer till kassaflödesanalyser

Kassaflöde i den löpande verksamheten (före förändringar av rörelsekapital)

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick i koncernen till MSEK 1 319 (1 354) och i moderbolaget till MSEK 1 295 (1 284).

Kassaflödet från förändringar i rörelsekapital

Kassaflödet från förändringar i rörelsekapital uppgick till MSEK 10 (-45).

Kassaflödet från investeringsverksamheten

Kassaflödespåverkande investeringar uppgick till MSEK -1 304 (-1 858). Förändringen beror på en lägre investeringstakt avseende fordon. I likhet med föregående år har SJ ökat mängden placeringar som inte räknas som likvida medel. Detta har påverkat kassaflödet från investeringsverksamheten negativt.

Kassaflödet från finansieringsverksamheten

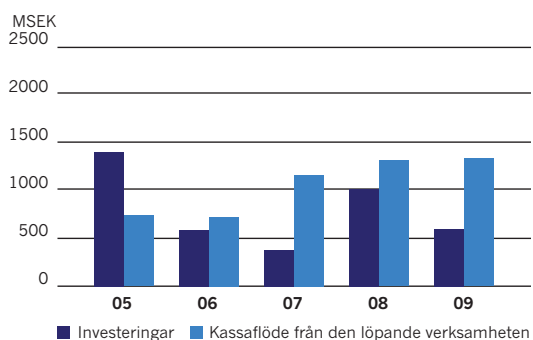
Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till MSEK -24 (-420). Förändringen förklaras av att SJ under 2009 har upptagit ett nytt banklån om MSEK 466.

Koncernens likvida medel har ökat med MSEK 1 till MSEK 485 (484) vid periodens slut.

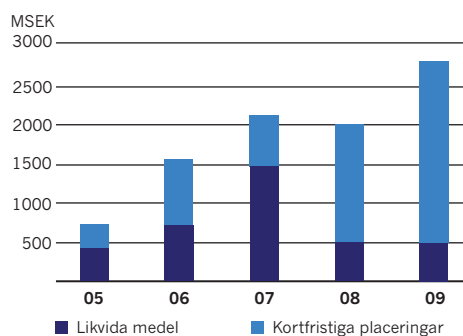
Moderbolaget

Moderbolagets likvida medel består av kortfristiga placeringar om MSEK 413 samt kassa och bank om MSEK 72.

Kassaflöde och investeringar

Likvida medel och kortfristiga placeringar

Rapport över förändring i eget kapital

Koncernen	Belopp i MSEK	Not	Hänförligt till moderbolagets aktieägare				Summa	Minoritets-intressen	Summa eget kapital
			Aktiekapital	Övrigt tillskjutet kapital	Reserver Kassaflödes-säkringar	Balanserade vinstmedel			
Ingående balans, 2008-01-01	22	400	4 519	41	-1 194	3 766	-	3 766	
Effekt vid byte av redovisningsprincip till IFRIC 13		-	-	-	-14	-14	-	-14	
Ingående balans efter byte av redovisningsprincip till IFRIC 13		400	4 519	41	-1 208	3 752	-	3 752	
Årets resultat		-	-	-	525	525	-	525	
Övrigt totalresultat		-	-	-82	-	-82	-	-82	
Totalresultat		-	-	-82	525	443	-	443	
Utdelning till aktieägare		-	-	-	-169	-169	-	-169	
Utgående balans, 2008-12-31	22	400	4 519	-41	-852	4 026	-	4 026	
Årets resultat		-	-	-	460	460	-	460	
Övrigt totalresultat		-	-	1	-	1	-	1	
Totalresultat		-	-	1	460	461	-	461	
Utdelning till aktieägare		-	-	-	-181	-181	-	-181	
Utgående balans, 2009-12-31	22	400	4 519	-40	-573	4 306	-	4 306	

Kommentarer till eget kapital – Koncern

Förändring i eget kapital

Koncernens eget kapital uppgick till MSEK 4 306 (4 026) och moderbolagets eget kapital till MSEK 4 246 (3 992).

Koncernens soliditet uppgick till 41,0 procent (40,4) och moderbolagets till 40,9 procent (40,3).

Koncernens förändring i eget kapital förklaras främst av

årets vinst efter skatt på MSEK 460 (525). Utöver årets vinst har eget kapital förändrats med MSEK -180. Detta förklaras av utdelning till aktieägaren med MSEK -181. Tillsammans med eget kapital från föregående år, MSEK 4 026 och årets sammanlagda förändringar MSEK 280, uppgår koncernens utgående eget kapital till MSEK 4 306.

Moderbolaget

Belopp i MSEK	Not	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital			Summa eget kapital
		Aktiekapital	Reservfond	Fond för verkligt värde	Balanserad vinst	Årets resultat	
Ingående balans, 2008-01-01	22	400	200	41	2 625	479	3 745
Effekt vid byte av redovisningsprincip till IFRIC 13		-	-	-	-	-14	-14
Ingående balans efter byte av redovisningsprincip till IFRIC 13		400	200	41	2 625	465	3 731
Intäkter och kostnader som redovisas direkt mot eget kapital							
Erhållet koncernbidrag		-	-	-	38	-	38
Kassaflödessäkringar		-	-	-107	-	-	-107
Uppskjuten skatt på kassaflödessäkringar		-	-	25	-	-	25
Summa intäkter och kostnader som redovisas direkt mot eget kapital		-	-	-82	38	-	-44
Årets resultat		-	-	-	-	474	474
Summa intäkter och kostnader för perioden		-	-	-82	38	474	430
Vinstdisposition		-	-	-	465	-465	0
Utdelning till aktieägare		-	-	-	-169	-	-169
Utgående balans, 2008-12-31	22	400	200	-41	2 959	474	3 992

Intäkter och kostnader som redovisas direkt mot eget kapital

Erhållet koncernbidrag		-	-	-	51	-	51
Kassaflödessäkringar		-	-	2	-	-	2
Uppskjuten skatt på kassaflödessäkringar		-	-	-1	-	-	-1
Summa intäkter och kostnader som redovisas direkt mot eget kapital		-	-	1	51	-	52
Årets resultat		-	-	-	-	383	383
Summa intäkter och kostnader för perioden		-	-	1	51	383	435
Vinstdisposition		-	-	-	474	-474	0
Utdelning till aktieägare		-	-	-	-181	-	-181
Utgående balans, 2009-12-31	22	400	200	-40	3 303	383	4 246

Kommentarer till eget kapital – Moderbolag

Förändring i eget kapital

Moderbolagets förändring i eget kapital förklaras främst av årets vinst efter skatt på MSEK 383 (474). Utöver årets vinst har det egna kapitalet förändrats med MSEK -129 främst på

grund av utdelning till aktieägaren med MSEK -181. Tillsammans med eget kapital från föregående år, MSEK 3 992 och årets förändringar MSEK 254 uppgår utgående eget kapital till MSEK 4 246.

Redovisningsprinciper

ALLMÄN INFORMATION

SJ-koncernen bedriver direkt eller indirekt, genom dotter- och intressebolag, persontrafik och därmed förenlig verksamhet. Redovisningen för SJ-koncernen för det räkenskapsår som slutar den 31 december 2009, har den 25 februari 2010 godkänts av styrelsen och verkställande direktören för publicering och kommer att föreläggas årsstämman den 29 april 2010 för fastställande. Moderbolaget är ett svenskt aktiebolag med säte i Stockholm, Sverige. Moderbolaget, SJ AB, samt dess dotterbolag benämns gemensamt för koncernen.

BELOPP OCH DATUM

Om inget annat anges avses belopp i miljoner svenska kronor (MSEK). Den period som avses är 1 januari – 31 december för poster relaterade till årets resultat samt den 31 december för poster avseende finansiell ställning.

TILLÄMPADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Nedan följer de redovisningsprinciper som har tillämpats vid upprättandet av årsredovisningen för koncern och moderbolag. Om inget annat anges har redovisningsprinciperna använts konsekvent för alla angivna år.

Överensstämmelse med regelverk och normgivning

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS), utgivna av International Accounting Standards Board (IASB), sådana de antagits av EU. Dessutom följer SJ gällande tolkningsuttalande från International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC). Koncernredovisningen är vidare upprättad i enlighet med svensk lag genom tillämpning av rekommendationer från Rådet för finansiell rapportering RFR 1.2 Kompletterande redovisningsregler för koncerner.

Moderbolagets årsredovisning är upprättad i enlighet med svensk lag och med tillämpning av rekommendationer från Rådet för finansiell rapportering RFR 2.2. Redovisning för juridiska personer. Detta innebär att IFRS värderings- och upplysningsregler tillämpas förutom de undantag som föranleds av lagbestämmelser eller sambandet mellan redovisning och beskattning. Vid avvikelse mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår det av respektive avsnitt nedan.

Moderbolaget kan således redovisa obeskattade reserver i balansräkningen och bokslutsdispositioner i resultaträkningen. SJ AB följer även regelverk för emittenter (ersätter bland annat noteringsavtal) utgivet av Nasdaq OMX Stockholm.

GRUNDER FÖR REDOVISNINGEN

Redovisningen är huvudsakligen baserad på historiska anskaffningsvärden utom för vissa finansiella instrument.

NYA REDOVISNINGSPRINCIPER

I detta avsnitt lämnas information om de nya och ändrade redovisningsstandarder som bedöms kunna påverka SJ.

Nya och ändrade standarder från IASB och uttalanden från IFRIC som tillämpas från 2009.

IFRS 7, Finansiella instrument: Upplysningar. Ändring.

Ytterligare upplysningar ska lämnas avseende finansiella instrument redovisade till verkliga värden i balansräkningen. Av upplysningarna ska det framgå i vilken omfattning verkligt värde är baserat på observerbara indata enligt en hierarki med nivåerna 1 – 3. Upplysningar ska också lämnas med avseende på inbördes förändringar mellan hierarkinivåerna för finansiella instrument redovisade till verkligt värde.

Om ett verkligt värde har beräknats i enlighet med nivå 3 (ej observerbara indata) ska upplysningar lämnas avseende värdeförändringen av dessa instrument och en analys presenteras av förändringen av redovisat värde under året. Därutöver har kraven på upplysningar om likviditetsrisk utökats.

För SJ har förändringarna inneburit att för finansiella instrument värderade till verkligt värde i balansräkningen lämnas nu även uppgift om till vilken nivå i värderingshierarkin de tillhör.

IFRS 8, Rörelsesegment

Segmentsrapportering enligt IFRS 8 utgår från ett företagsledningsperspektiv. Ett rörelsesegment är en affärsenhet som bedriver affärsverksamhet där intäkter kan erhållas och kostnader kan uppstå (inkluderar intäkter och kostnader i samband med transaktioner med andra delar av samma företag) och vars rörelseresultat granskas regelbundet av bolagets företagsledning och styrelse som underlag för beslut om tilldelning av resurser. Det innebär att det måste finnas separat finansiell information för de segment som rapporteras externt.

De segment som redovisas externt ska stå för minst 75 procent av företagets totala intäkter. Därtill finns krav på att redovisa viss geografisk information och lämna uppgift om förekomsten av väsentliga kunder, det vill säga om kundens omsättning uppgår till minst 10 procent av den totala omsättningen för samtliga segment.

Införandet av IFRS 8 innebär att följande segment rapporteras; SJ AB, Stockholmståg KB och Övriga dotterbolag.

IAS 1, Utformning av finansiella rapporter. Ändring

Den omarbetade standarden skiljer tydligare på vad som är ägartransaktioner och icke ägartransaktioner. Standarden innebär att det i rapport över förändring i eget kapital enbart redovisas ägartransaktioner. Övriga transaktioner som tidigare redovisats direkt i eget kapital redovisas nu som övrigt to-

talresultat inom rapport över totalresultat för perioden. Totalresultatet för perioden presenteras antingen som en egen rapport i nära anslutning till resultaträkningen eller som en förlängning av den tidigare resultaträkningen.

Den omarbetade standarden innebär också att en tredje balansräkning, avseende ingången av jämförelseåret, ska presenteras när redovisningsprinciper ändras och det innebär omräkning av tidigare perioder.

SJ har valt att presentera en sammanhängande rapport, rapport över totalresultatet.

IAS 23, Lånekostnader. Ändring

Den ändrade versionen av IAS 23 kräver aktivering av lånekostnader som är direkt hänförliga till inköp, konstruktion eller produktion av tillgång, som med nödvändighet tar betydande tid i anspråk att färdigställa och är för avsedd användning eller försäljning.

Ändring har ej påverkat SJ som redan tidigare aktiverade lånekostnader.

IFRIC 13, Kundlojalitetsprogram

Tolkningen kräver att belöningar från kundlojalitetsprogram redovisas som en särskild komponent i den försäljningstransaktion där de tilldelas, och att dess andel av erhållen ersättning som är beräknad till verkligt värde initialt redovisas som skuld och sedan intäktsförs i de perioder då åtagandet fullgörs.

Kundlojalitetsprogrammet SJ Prio omfattas av IFRIC 13 och införandet har inneburit omräkning av resultaträkning för 2008 och balansräkningen per 2008-01-01 och 2008-12-31. Se vidare not 32, sid 59.

Nya ändrade standarder från IASB och uttalanden från IFRIC som ska tillämpas efter 2009

IFRS 3, Rörelseförvärv (IFRS 3R). Ändring

IFRS 3R inför ett antal förändringar i redovisningen av rörelseförvärv vilket kommer att påverka storleken på redovisad goodwill, rapporterat resultat i den period som förvärvet genomförs samt framtida rapporterade resultat.

Ändringen ska tillämpas från 2010 och påverkar redovisning av eventuella framtida rörelseförvärv.

IAS 27, Koncernredovisning och separata finansiella rapporter (IAS 27R). Ändring

Förändringar i ägarandelar i ett dotterbolag, där majoritetsägaren inte förlorar bestämmande inflytande, ska redovisas som eget kapitaltransaktioner. Detta innebär att dessa transaktioner inte längre ger upphov till goodwill, eller leder till några vinster eller förluster. Vidare förändrar IAS 27R redovisningen för förluster som uppstår i dotterbolag och redovisningen när det bestämmande inflytandet över ett dotterbolag upphör.

Ändringen ska tillämpas från 2010 och bedöms ha ringa inverkan på SJ.

IFRS 9, Financial Instruments: Recognition and Measurement

Denna standard är ett första steg i en fullständig omarbetning av den nuvarande standarden IAS 39. Standarden innebär en minskning av antalet värderingskategorier för finansiella tillgångar och innebär huvudkategorierna redovisning till anskaffningsvärde (upplupet anskaffningsvärde) respektive verkligt värde via resultaträkningen. För vissa investeringar i eget kapitalinstrument finns möjligheten att redovisa till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringen redovisad direkt i övrigt totalresultat, där ingen överföring sker till periodens resultat vid avyttring.

Denna första del av standarden kommer att kompletteras med regler om nedskrivningar, säkringsredovisning och värdering av skulder. IFRS 9 måste tillämpas för räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2013. Standarden är ännu ej godkänd av EU och tidplan för godkännandet saknas för närvarande. I avvaktan på att alla delar av standarden blir färdiga har SJ ej utvärderat effekterna av den nya standarden.

IFRIC 12, Avtal om ekonomiska eller samhälliga tjänster

Tolkningen avser transaktioner där en privat aktör uppför eller anskaffar samt sköter/driver en tillgång åt det offentliga. Det kan till exempel röra sig om en infrastrukturell tillgång. Motparten, som exempelvis skulle kunna utgöras av staten, äger tillgången eller övertar tillgången efter avtalets utgång.

Vid EU:s godkännande av tolkningen beslöts att den ska tillämpas från 2010. Tolkningen bedöms ej påverka SJ.

VIKTIGA REDOVISNINGSPÅGÅR SAMT UPPSKATTNINGAR OCH ANTAGANDEN

Bedömningar av viktiga redovisningsfrågor

Vid upprättandet av koncernredovisning och moderbolagets redovisning har styrelsen och företagsledningen, utöver gjorda uppskattningar, gjort ett antal bedömningar av kritiska redovisningsfrågor som har stor betydelse för redovisade belopp. Detta gäller följande områden:

Leasingavtal

Merparten av SJ ABs fordonsflotta förhyrs via finansiella leasingavtal och redovisas därför i såväl resultat- som balansräkning. Vid bedömning av fordonens ekonomiska livslängd framkommer att den överskrider leasingavtalens löptid. SJ AB har för avsikt att överta äganderätten till dessa fordon när avtalstiden löpt ut. Avskrivningar sker därför över den förväntade nyttjandeperioden.

Finansiella instrument

Vid användandet av finansiella instrument har SJ möjligheten att kategorisera instrumenten utifrån fyra olika kategorier. Huvudregeln är att ett instrument klassificeras i enlighet med hur liknande instrument tidigare har klassificerats. Vid användandet av en ny typ av instrument görs ett ställningstagande i fråga om klassificering.

Vitesbelopp

Vid inköp av tåg räknas vitesbelopp normalt sett av mot projektkostnaden. I vissa fall där vitesbeloppet betalas ut för att täcka utebliven intäkt eller merkostnader som har uppstått på grund av att ett kontrakt inte fullföljts redovisas detta över resultatet.

Osäkerhet i uppskattningar och antaganden

Under upprättande av redovisningen gör styrelsen och företagsledningen uppskattningar och antaganden som påverkar bokslutets redovisade tillgångs- och skuldposter respektive intäkts- och kostnadsposter samt annan lämnad information. Verkligt utfall kan skilja sig från dessa uppskattningar. Effekten av ändringar i uppskattningar och antaganden redovisas i rapport över totalresultat i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Uppskattningar och antaganden bygger på erfarenhet samt på rimliga antaganden om den framtida marknadsutvecklingen, men även på rådande omständigheter som till exempel politiska beslut. Särskilt betydande för den finansiella ställningen är uppskattningar i beräkningen av nyttjandevärdet för investeringar i tåg, utfallet av förlustavtal avseende trafik- och tjänstleveranser, uppskattningar av förväntade uttag avseende den försäkringstekniska avsättningen samt möjligheten att utnyttja förlustavdrag mot framtida skattemässiga överskott. Vid tvister reserveras skadeståndsbelopp endast där det är möjligt att göra en uppskattning av utfallet med rimlig säkerhet.

Uppskattningar och skäl till ändrade uppskattningar redovisas i not 11, 12, 23, 27 respektive not 30.

KONCERNENS REDOVISNINGSPRINCIPER

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget SJ AB och samtliga dotterbolag. Bolag som förvärvats under året inkluderas i koncernens resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys från och med förvärvstidpunkten. Avyttrade bolag ingår till och med tidpunkten för avyttringen.

Förvärvsmetoden

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Det innebär att förvärvade dotterbolags tillgångar, skulder samt eventualityförpliktelser/ansvarsförbindelser redovisas till verkligt värde enligt upprättad förvärvsanalys. Överstiger anskaffningsvärdet för aktier i dotterbolag det beräknade verkliga värdet av bolagets nettotillgångar, utgörs skillnaden av goodwill. Denna uppkomna goodwill värderas och redovisas efter förvärvstidpunkten som en tillgång till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill som uppstått i ett företagsförvärv skrivs inte av löpande, utan prövas minst årligen om nedskrivningsbehov föreligger. Om rådande omständigheter tyder på ett nedskrivningsbehov görs prövningen oftare. Genomförd nedskrivning redovisas över resultatet.

Minoritet

Förvärv av utestående minoritet redovisas i rapport över eget kapital som transaktion mellan ägarna.

Dotterbolag

De dotterbolag som ingår i koncernredovisningen är de bolag där SJ AB har ett bestämmande inflytande, det vill säga har rätt att utforma dotterbolagets finansiella och operativa strategier. I ej helägda dotterbolag, redovisas minoritetsintresset i koncernbalansräkningen inom eget kapital och utgörs av utomstående aktieägares andel av dotterbolagets resultat och nettotillgångar. I rapport över totalresultat ingår minoritetens andel av resultatet i koncernens resultat. En uppdelning av hur mycket som hänförs till moderbolagets aktieägare respektive till minoriteten redovisas i anslutning till rapport över totalresultat och separat inom koncernens eget kapital i balansräkningen.

Intressebolag

Med intressebolag avses bolag där moderbolaget direkt eller indirekt kontrollerar 20–50 procent av rösterna eller har ett betydande inflytande. Konsolidering av intressebolag sker enligt kapitalandelsmetoden. Metoden innebär att andel i intressebolag redovisas till anskaffningsvärde ökat eller minskat med SJ ABs andel av vinster eller förluster uppkomna efter förvärvet. Koncernens rapport över totalresultat avspeglar koncernens andel av intressebolagets resultat under perioden. Resultatandelarna har beräknats på senast tillgängliga balansdag från intressebolagen, dock inte äldre än tre månader. Beaktanden har därefter gjorts av väsentliga händelser och transaktioner som skett under perioden fram till aktuell balansdag.

Moderbolaget

Andelar i dotterbolag och intressebolag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Erhållna utdelningar redovisas i resultatet. Värdet prövas minst årligen med hänsyn till eventuellt nedskrivningsbehov.

Eliminering av transaktioner mellan koncernbolag

Koncerninterna fordringar och skulder, internförsäljning samt internvinster elimineras i sin helhet i koncernredovisningen.

Internprissättning

Marknadsbaserad prissättning, det vill säga prissättning baserad på marknadspriser, tillämpas vid leverans mellan bolagen inom koncernen.

INTÄKTSREDOVISNING

Intäkter redovisas då de kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, med tillräcklig grad av säkerhet och då det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillfalla SJ AB. Intäkter värderas till verkligt värde, det vill säga till försäljningsvärde med hänsyn tagen till eventuella rabatter och skatter samt exklusive mervärdesskatt.

Intäkter/Nettoomsättning

Med nettoomsättning avses trafikintäkter, bistrointäkter, intäkter från uthyrning av fordon samt provisionsintäkter. Trafikintäkter och bistrointäkter redovisas när tågresan genomförs. Det innebär att sålda, ej utnyttjade, biljetter redovisas som förutbetalda intäkter på balansdagen. Intäkter kopplade till SJ Prio redovisas enligt IFRIC 13, Kundlojalitetsprogram, vilket innebär att den initiala försäljningen delas upp enligt komponentmetoden, vilket innebär att en del av inkomsten avsätts som en betalningsförpliktelse för det framtida bonusåtagandet. När kunden utnyttjar bonusen och SJ uppfyllt sin förpliktelse redovisas inkomsten som en intäkt. Det framtida bonusåtagandet värderas till verkligt värde genom uppskattning av framtida utnyttjandegrad av förmånen. Jämförelseåret 2008 har räknats om i enlighet med IFRIC 13, se not 32, sid 59.

Intäkter från avtal där SJ AB utför trafik på beställning periodiseras till den månad trafiken enligt tidtabell utförs. Intäkt av periodkort periodiseras linjärt över giltighetstiden. Uthyrningsintäkter intäktsförs linjärt över hyresperioden. Provisionsintäkter, den ersättning SJ AB erhåller för försäljning av resor åt andra operatörer, redovisas i samband med försäljning av resan. Intäkter från försäljning av varor redovisas då väsentliga risker och förmåner som är förknippade med ägande övergår till köparen.

Övriga intäkter

Med övriga intäkter avses sådana som inte kan hänföras till nettoomsättning. Dessa utgörs i allt väsentligt av nettoförsäljningsvärdet med avdrag för bokfört värde i samband med försäljning av materiella anläggningstillgångar samt av försäkringsersättningar. Nettoförsäljningsvärdet redovisas i samband med leverans av utrustningen och försäkringsersättningar redovisas när försäkringsbolaget har godkänt begäran om försäkringsersättning alternativt vid utbetalning av sådan.

SEGMENTSRAPPORTERING

Från och med 2009 tillämpas IFRS 8, Rörelsesegment. Standarden är godkänd av EU-kommissionen och trädde i kraft den 1 januari 2009. Införandet av standarden medförde ökade upplysningskrav kring produkter och tjänster samt väsentliga kunder i de finansiella rapporterna. Segmentsrapportering enligt IFRS 8 utgår från ett företagsledningsperspektiv. Ett rörelsesegment är en affärsenhet som bedriver affärsverksamhet där intäkter kan erhållas och kostnader kan uppstå (inkluderar intäkter och kostnader i samband med transaktioner med andra delar av samma företag) och vars rörelseresultat granskas regelbundet av bolagets företagsledning och styrelse som underlag för beslut om tilldelning av resurser. Det innebär att det måste finnas separat finansiell information för de segment som rapporteras externt.

De segment som redovisas externt ska stå för minst 75 procent av företagets totala intäkter. Därtill finns krav på att redovisa information om väsentliga kunder, det vill säga om kun-

dens omsättning uppgår till minst 10 procent av den totala omsättningen för samtliga segment.

Koncernen rapporterar följande segment: SJ AB, Stockholmståg KB och Övriga dotterbolag.

Koncernens verksamhet bedrivs i allt väsentligt inom Sverige vilket innebär att koncernen endast rapporterar en geografisk hemvist, se not 1, sid 34.

AVSKRIVNINGAR

Avskrivningar görs linjärt enligt systematiska planer över tillgångarnas beräknade nyttjandeperioder och påbörjas månaden efter det att anläggningstillgången tagits i bruk. Fastställd nyttjandeperiod prövas löpande, vilket medför justerade avskrivningsbelopp vid en ny bedömning.

Reservdelar med större värde, så kallade högvärdeskomponenter och tilläggsinvesteringar skrivs av utifrån respektive huvudenhets återstående nyttjandeperiod. Reparationer av högvärdeskomponenter kostnadsförs löpande.

Tågen utgör större delen av SJ ABs materiella anläggningstillgångar och delas upp i två betydande komponenter, stomme och inredning. Avskrivningstiderna för dessa ingående komponenter är olika.

Vid avskrivning av immateriella tillgångar och materiella anläggningstillgångar tillämpas nedanstående avskrivningstider:

Balanserade utvecklingskostnader, försäljningssystem och varumärke	10 år
Balanserade utvecklingskostnader, övriga system	5 år
Lok och motorvagnar - stomme	20–25 år
X2-fordon och regionalståg - stomme	20 år
Inredning i tåg	7–13 år
Internetinstallationer i tågen	3 år
Byggnad – verkstad	20 år
Byggnadsinventarier	7 år
Personbilar	5 år
Maskiner, servrar och inventarier	5–10 år
Persondatorer och terminaler	3 år

NEDSKRIVNINGAR

Vid varje balansdag prövas om nedskrivningsbehov föreligger det vill säga om indikationer finns som tyder på att en tillgång har minskat i värde. Om så är fallet, görs en beräkning av tillgångens eller den kassagenererande enhetens återvinningsvärde, vilket utgörs av det högsta av nettoförsäljningsvärdet och nyttjandevärdet. Nyttjandevärdet beräknas som nuvärdet av de förväntade framtida kassaflödena till slutet av nyttjandeperioden som en tillgång eller en kassagenererande enhet förväntas ge upphov till. I de fall återvinningsvärdet understiger det redovisade värdet görs en nedskrivning till återvinningsvärdet. Nedskrivningen redovisas över resultatet och värdena prövas årligen på materiella - och immateriella tillgångar samt varumärken.

INKOMSTSKATTER

Redovisad skatt utgörs av aktuell samt uppskjuten skatt. Den aktuella skatten baseras på periodens resultat och beräknas på balansdagens skattesats. Skatt som betalas eller erhålls under det aktuella året klassificeras som aktuell skatt. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder. Vid ändring av skattesatser redovisas förändringen över koncernens resultat.

Skatter redovisas över resultatet förutom då underliggande transaktion redovisas direkt mot övrigt totalresultat.

Uppskjuten skatt, vilken betalas i framtiden eller reducerar framtida skatt, redovisas för differenser mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder, så kallade temporära skillnader. Även kostnader som är skattemässigt avdragsgilla senare än då de redovisas över resultatet kan ge upphov till uppskjutna skattefordringar. Uppskjuten skatt beräknas på de skattesatser som har beslutats eller aviserats per balansdagen och som förväntas gälla när den uppskjutna skattefordran realiserar eller den uppskjutna skatteskulden regleras. Uppskjutna skattefordringar hänförliga till skattemässiga underskottsavdrag redovisas, i den mån det bedöms som sannolikt att de kommer att kunna utnyttjas i framtiden.

Per varje balansdag omprövas den uppskjutna skattefordrans redovisade värde och fordran reduceras i den mån det inte längre är sannolikt att tillräckliga skattepliktiga överskott kommer att finnas tillgängliga.

RESULTAT PER AKTIE

Resultat per aktie beräknas som moderbolagets genomsnittliga antal aktier under perioden i förhållande till koncernens resultat efter avdrag för minoritetens andel. SJ AB har inga konvertibla skuldebrev, preferensaktier eller optionsprogram, varför inga utspädnings effekter uppstår.

MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Värdet prövas årligen med avseende på eventuellt nedskrivningsbehov.

Byggnad

Anskaffningsvärdet för byggnaden, en verkstad för underhåll av de dubbeldäckade fordonen, utgörs av nuvärdet av minimileasingavgifterna för leasingperioden. Åtagande för återställandekostnader ingår i anskaffningskostnaden.

Transportmedel samt maskiner och inventarier

Anskaffningsvärdet för transportmedel utgörs av inköpspriset samt utgifter som är direkt hänförliga till tillgången för att få den på plats och i sådant skick att den kan nyttjas i enlighet med syftet för anskaffningen. Sådana utgifter utgörs främst av utgifter för projektering samt utgifter för räntor under konstruktionsperioden. Tillkommande utgifter som upprustning av inredning i fordonen aktiveras. Merparten av alla transport-

medel är finansiellt leasade. Dessa redovisas således i balansräkningen till det lägre av verkligt värde och nuvärde av minileaseavgiften fastställda vid leasingavtalets början. Avskrivningar görs enligt samma struktur som för materiella anläggningstillgångar.

Pågående nyanläggningar

Som pågående nyanläggningar redovisas levererade anläggningstillgångar, som ännu inte börjat nyttjas. Till exempel redovisas fordon, som inte trafiksatts i avvaktan på att kontroll, test eller då ombyggnad sker, som pågående nyanläggning.

IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Enligt huvudregeln redovisas immateriella tillgångar i balansräkningen när:

- tillgången är identifierbar
- koncernen kan säkerställa att framtida ekonomiska fördelar från tillgången kommer koncernen till del
- koncernen kan på ett tillförlitligt sätt beräkna anskaffningsvärdet.

Balanserade utvecklingskostnader

Balanserade utvecklingskostnader redovisas i enlighet med anskaffningsvärdemetoden till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar. Identifierbara utgifter för utveckling, som är hänförliga till enskilda projekt, aktiveras i den mån de bedöms komma att ge framtida ekonomiska fördelar, under förutsättning att koncernen har kontroll över tillgången. De utvecklingskostnader som balanseras avser försäljningssystem, system för kundprogram samt system för arbetsplanering för medarbetare ombord. Utvecklingskostnader för system redovisas under immateriella tillgångar som pågående intill den dag systemen börjar användas av koncernen.

Varumärke

Varumärken redovisas i enlighet med anskaffningsvärdemetoden till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar.

VARULAGER

Förråd och lager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därmed har inkuransrisk beaktats. Vid beräkning av anskaffningsvärdet tillämpas först-in-först-ut-metoden (FIFU). Nettoförsäljningsvärdet beräknas som försäljningspris med avdrag för försäljningskostnader.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Redovisning och värdering

Finansiella instrument, det vill säga finansiella tillgångar, finansiella skulder och derivatinstrument, redovisas i balansräkningen endast då koncernen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Vid första redovisningstillfället värderas finansiella instrument till verkligt värde inklusive direkt hänförliga

transaktionskostnader, förutom för finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet.

Efterföljande värderingar sker till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden beroende på vilken kategori det finansiella instrumentet tillhör. Värdeförändringen kan ske mot övrigt totalresultat eller via resultatet.

All värdeförändring på räntederivatinstrument som är hänförlig till den effektiva delen av kassaflödessäkringar, redovisas i övrigt totalresultat, medan löpande kassaflöden från instrumenten redovisas över resultatet. Om ett derivatinstrument som är föremål för säkringsredovisning i sin helhet avvecklas, förs resultatet av en sådan transaktion direkt till resultatet, endast i det fall som den prognostiserade transaktionen som matchas mot derivatinstrumentet inte längre förväntas inträffa.

Avseende valutasäkringsinstrument som innehåser i säkrings syfte förs samtliga värdeförändringar mot övrigt totalresultat. I samband med att den säkrade investeringen betalas förs värdet mot anläggningstillgången.

Verkligt värde

När det finns en aktiv marknad för de finansiella instrumenten motsvaras det verkliga värdet för dessa av noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder (nivå 1). Om aktiv marknad enligt nivå 1 saknas, motsvaras det verkliga värdet av andra indata för tillgången eller skulden antingen direkt (dvs som priser) eller indirekt (dvs härledda från priser) (nivå 2). I det fall priser saknas enligt nivå 2 bygger värderingen av tillgången eller skulden ifråga inte på observerbar marknadsdata (nivå 3). Detta innebär att verkligt värde bestäms utifrån en riskjusterad bedömning av diskonterade framtida kassaflöden.

Upplupet anskaffningsvärde

Redovisning till upplupet anskaffningsvärde avseende kund- och övriga fordringar innebär att det finansiella instrumentet värderas till anskaffningsvärde med avdrag för nedskrivning på grund av finansiella tillgångar som inte går att driva in.

Effektivräntemetoden

Effektivräntemetoden är en metod för beräkning av det upplupna anskaffningsvärdet för en finansiell tillgång eller en finansiell skuld och för fördelning i tiden av räntetäkten eller räntekostnaden över relevant period. Effektivräntan är den ränta som exakt diskonterar de uppskattade framtida in- och utbetalningarna under det finansiella instrumentets förväntade löptid.

Borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång tas delvis eller helt bort från balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödet upphör eller när koncernen överför tillgångens avtalsenliga rättigheter att erhålla kassaflödena eller i vissa fall när koncernen behåller rättigheterna, men förpliktigar sig att betala kassaflö-

den till en eller flera mottagare. En finansiell skuld tas delvis eller helt bort från balansräkningen när avtalets förpliktelse fullgjorts, annullerats eller upphört.

Klassificering

I koncernen klassificeras finansiella tillgångar i tre kategorier:

- finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet
- lånefordringar och kundfordringar
- finansiella tillgångar som kan säljas.

Samtliga finansiella skulder klassificeras som:

- finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Klassificeringen, vilken fastställs av företagsledningen vid det första redovisningstillfället, är beroende av i vilket syfte instrumenten förvärvats.

I not 21, sid 48 redovisas samtliga SJs finansiella instrument ifråga om klassificering i kategori, värderingsprincip samt värderingsmetod (hierarkinivå).

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet

Den andel av koncernens derivatinstrument som inte är identifierad som säkringar redovisas till verkligt värde via resultatet. Dessutom ingår långfristiga värdepappersinnehav, aktier och andelar, kassa och bank samt obligationer i denna kategori.

Likviddagsredovisning tillämpas för detta tillgångsslag och värdeförändringen redovisas över resultatet.

Lånefordringar och kundfordringar

Denna kategori av tillgångar avser icke-derivata finansiella tillgångar som inte är marknadsnoterade med fastställda betalningar, bland annat kundfordringar, lånefordringar och övriga fordringar. Dessa ingår bland omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än tolv månader efter balansdagen. För denna kategori av finansiella tillgångar tillämpas affärsdagsredovisning. Värdering sker till upplupet anskaffningsvärde. Värdeförändringen redovisas i resultatet när den finansiella tillgången tas bort från balansräkningen, vid nedskrivning eller genom periodisering.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Under 2009 har finansiella tillgångar klassificerade i kategorin Investeringar som hålles till förfall, av kommersiella skäl, avyttrats. Då avyttringarna var av ej oväsentlig karaktär blev innebörden att samtliga finansiella tillgångar i denna kategori har omklassificerats till Finansiella tillgångar som kan säljas.

I denna kategori ingår placeringar som inte har identifierats som att de innehåses för handel. För finansiella tillgångar som kan säljas tillämpas likviddagsredovisning. Värdeförändringar redovisas mot övrigt totalresultat.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

I denna kategori ingår bland annat låne- och leverantörsskulder. Värderingen sker till upplupet anskaffningsvärde med användandet av effektivräntemetoden. För leverantörsskulder tillämpas affärsdagsredovisning.

SÄKRINGSREDOVISNING

Kassaflödessäkring

För att säkra framtida kassaflöden, exempelvis vid investeringar som sker i utländsk valuta, använder SJ säkringsinstrument, vilka enligt regler för kassaflödessäkringar, redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Detta innebär att värdeförändringar på valutaterminskontrakt redovisas, inom övrigt totalresultat, i säkringsreserven. I samband med att det säkrade beloppet förfaller till betalning förs värdet i säkringsreserven mot anläggningen.

I syfte att säkra den rörliga ränterisken använder SJ räntederivat, vilka värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas även här direkt mot övrigt totalresultat i säkringsreserven. Om säkringsförhållandet upphör, vid förtida lösen av underliggande skuld, förs resultatet direkt mot resultatet. Om säkring upphör av annan orsak, exempelvis vid beslut om förändrad duration i skuldportföljen, periodiseras överskottet eller underskottet fram till den tidpunkt då räntederivatet skulle ha förfallit.

Den del av vinst eller förlust på ett säkringsinstrument som bedöms vara en effektiv kassaflödessäkring redovisas initialt inom övrigt totalresultat och den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten redovisas i resultatet.

KREDITFÖRLUSTER

Koncernen prövar per balansdagen om det finns objektiva belägg som indikerar att nedskrivningsbehov föreligger gällande en finansiell tillgång eller en grupp av finansiella tillgångar. Nedskrivningen för finansiella tillgångar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som skillnaden mellan tillgångens redovisade värde och nuvärdet av uppskattade beräknade kassaflöden. Nedskrivningen redovisas i resultatet. Finansiella tillgångar som kan säljas nedskrivningsprövas. Om det finns objektiva belägg för att nedskrivning ska göras ska den ackumulerade förlust som redovisats mot övrigt totalresultat omklassificeras från eget kapital till resultatet som en omklassificeringsjustering.

FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Långfristiga värdepappersinnehav, aktier och andelar

Långfristiga värdepappersinnehav värderas till verkligt värde. Innehavet består framförallt av aktier i onoterade bolag, där koncernen inte har ett betydande inflytande.

Långfristiga fordringar

Långfristiga fordringar redovisas på balansdagen till upplupet anskaffningsvärde.

KUNDFORDRINGAR

Kundfordringar redovisas, när fakturan har skickats, till upplupet anskaffningsvärde, vilket motsvarar fakturerat belopp. En individuell bedömning av osäkra fordringar görs när det inte längre är sannolikt att det fulla beloppet kommer att inflyta.

UPPLUPNA INTÄKTER

Som upplupna intäkter redovisas under räkenskapsåret bokförda intäkter som hänförs till senare år.

KORTFRISTIGA PLACERINGAR

Kortfristiga placeringar utgörs av finansiella instrument med en löptid från 91 dagar upp till ett år, samt av längre obligationstillgångar som innehas för handel.

Moderbolaget

Moderbolagets kortfristiga placeringar har en löptid upp till 90 dagar från anskaffningstidpunkten.

LIKVIDA MEDEL

Koncernens likvida medel består av kassa och banktillgodohavanden samt kortfristiga, likvida placeringar såsom företagscertifikat med en löptid från anskaffningstidpunkten på högst 90 dagar, som lätt kan omvandlas till ett känt belopp och som är utsatta för endast en obetydlig risk av värdefluktuationer.

Moderbolaget

Definition av kassa och bank omfattar kassamedel samt disponibla tillgodohavanden hos banker och motsvarande institutioner.

LEVERANTÖRSSKULDER OCH ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER

Leverantörsskulder och övriga skulder redovisas till upplupet anskaffningsvärde när en vara eller tjänst mottagits, vilket motsvarar det beräknade, ej diskonterade belopp som kommer att betalas ut för skulden.

LEASING

Leasing klassificeras antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger när de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överfört till leasetagaren. Ett leasingavtal som inte klassificeras som finansiellt är operationellt.

Finansiell leasing

Väsentliga tillgångar som förvärvats genom finansiella leasingavtal upptas i redovisningen, liksom i moderbolagets redovis-

ning som anläggningstillgångar från och med att avtalet ingåtts och utrustningen levererats.

Den finansiella leasingkulden värderas till nuvärdet av minileasingavgifterna, vilka är de betalningar som ska erläggas till leasegivaren under leasingperioden samt det eventuella belopp som garanteras av leasetagaren eller av till denne närstående bolag. Leasingperioden är den period SJ AB avtalat att förhyra tillgången. Tillgångar enligt finansiella leasingavtal skrivs av över beräknad nyttjandeperiod.

Den framtida förpliktelsen till leasegivaren upptas som en skuld i balansräkningen. Betalning av leasingavgifterna uppdelas i finansiella kostnader och amortering av skulden.

Operationell leasing

Operationell leasing innebär att ingen post redovisas i balansräkningen, utan leasingavgifterna kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

FORDRINGAR OCH SKULDER I UTLÄNDSK VALUTA

Transaktioner i utländsk valuta värderas till den kurs som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen omvärderas fordringar och skulder i utländsk valuta till balansdagkurs. Valutakursdifferenser på finansiella fordringar och skulder redovisas som finansiella intäkter respektive kostnader för den period i vilken de uppkommer. Övriga valutadifferenser redovisas i rörelseresultatet för den period i vilken de uppkommer.

AVSÄTTNINGAR

Avsättningar är skulder som är ovissa med avseende på belopp eller på den tidpunkt då de kommer att regleras. En avsättning tas med i koncernens balansräkning när en inträffad händelse har lett till att koncernen har en legal eller informell förpliktelse som troligtvis kommer att kräva ett utflöde av resurser, som tillförlitligt kan uppskattas. Väsentliga avsättningar nuvärdesberäknas när effekten av beräkningen har betydelse. Upplösning av nuvärdesberäkningen redovisas som finansiell kostnad. Avsättningarna omprövas per varje balansdag och om den inte längre är aktuell återförs avsättningen.

Förlustavtal

Ett förlustavtal är ett avtal avseende trafik eller andra tjänstleveranser, där bolagets oundvikliga utgifter för att uppfylla sina åtaganden överstiger de förväntade ekonomiska fördelarna. Med oundvikliga utgifter avses det lägsta av utgifter för att fullfölja kontraktet och skadestånd eller liknande ersättningar om kontraktet inte fullföljs.

Vid beräkning av avsättningens storlek för åtaganden enligt förlustkontrakten medräknas alla intäkter och kostnader som har hänförs till dessa avtal under återstående avtalstid. De framtida förlusterna nuvärdesberäknas.

Skadeståndslivränta

Skadeståndslivräntorna avser skadestånd till tredje man efter olycka. Beräkningen av skadeståndslivräntorna görs på individnivå i enlighet med avtalen och med beaktande av bland annat förväntad livslängd och uppräknings. Avsättningen diskonteras.

Omstrukturering

Med omstrukturering avses en väsentlig omorganisation. Avsättning för omstrukturingsåtgärder görs när en detaljerad, formell plan för åtgärderna finns och välgrundade förväntningar har skapats hos dem som kommer att beröras av åtgärderna.

Pensioner

Åtaganden för ålderspension och familjepension för anställda i SJ tryggas huvudsakligen genom inbetalningar till Statens Pensionsverk (SPV) respektive Alecta. Dessa åtaganden klassificeras som förmånsbestämda planer vilka omfattar flera arbetsgivare enligt UFR 3 (Klassificering av ITP-planer, som finansieras genom försäkring i Alecta). Under räkenskapsåren 2005 till 2009 har SJ inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa dessa planer som förmånsbestämda. Pensionsplanen enligt ITP, som tryggas genom en försäkring i Alecta, samt pensionsplaner som tryggas genom en försäkring i SPV, PA-91 och den del av pensionsplanen PA-03 som är förmånsbestämd, redovisas därför som avgiftsbestämd i enlighet med UFR 6 (Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare).

EGET KAPITAL

I Eget kapital ingår aktiekapital, övrigt tillskjutet kapital, reserver, balanserade vinstmedel och minoritetsintressen. För övrig information se not 22, sid 52. Ingen uppdelning sker i fritt och bundet kapital i koncernen. Förändringar i eget kapital redovisas i enlighet med den reviderade standarden IAS 1 som trädde i kraft den 1 januari 2009. Standarden delar upp förändringar i eget kapital som ej går över resultaträkningen i "ägarrelaterade" och "icke-ägarrelaterade" förändringar. De "icke-ägarrelaterade förändringarna" överförs till en utökad resultaträkning "Rapport över totalresultat" medan de "ägarrelaterade förändringarna" återfinns i "Rapport över förändringar i eget kapital". Det nya utökade resultatbegreppet "Totalresultat" inbegriper samtliga transaktioner, förutom de med ägarerna som ej redovisas i den konventionella resultaträkningen.

Endast förändringar i eget kapital som beror på transaktioner med ägarerna samt det resultat som redovisas sist i den nya resultaträkningen "Rapport över totalresultat" redovisas separat i den nya "Rapport över förändringar i eget kapital".

Moderbolaget

Egna kapitalet delas upp i fritt och bundet kapital i enlighet med ÅRL.

Koncernbidragen hos företagen inom koncernen redovisas efter sin ekonomiska innebörd. Koncernbidrag som ges i syfte

att minska skatten redovisas direkt mot det fria egna kapitalet.

Aktieägartillskott redovisas hos givaren som en ökning av andelar i koncernbolag. Hos mottagaren redovisas tillskottet mot det fria egna kapitalet. Lämnad utdelning redovisas i moderbolaget mot balanserat resultat.

EVENTUALFÖRPLIKTELSE/ANSVARSFÖRBINDELSER

I koncernen används begreppet eventualförpliktelse medan moderbolagets benämning enligt ÅRL är ansvarsförbindelser.

Eventualförpliktelser/ansvarsförbindelser utgörs av befintliga förpliktelser som hänför sig till inträffade händelser, vilka ej har redovisats som skuld eller avsättning. Anledningen är att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller att förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig säkerhet.

LÅNEKOSTNADER

Lånekostnader som är direkt hänförliga till inköp, konstruktion eller produktion av tillgångar inräknas i tillgångens anskaffningsvärde.

FÖRSÄKRINGSAVTAL

Dotterbolaget SJ Försäkring AB är försäkringsgivare mot andra bolag inom SJ-koncernen och försäkrar sedan delar av dessa risker hos externa försäkringsbolag. Vid upprättande av koncernredovisningen elimineras de koncerninterna försäkringsavtalen och endast de externa försäkringskontrakten redovisas därmed i koncernens redovisning. Fordran på externa försäkringsbolag redovisas i den utsträckning som en ersättningsberättigande skada inträffat och rätt till ersättning föreligger.

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalysen påvisar koncernens in- och utbetalningar under perioden uppdelat på löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet. Denna åskådliggör koncernens förmåga att generera likvida medel. Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod, vilket innebär att in- och utbetalningar i den löpande verksamheten justeras för:

- periodens förändring av varulager, kundfordringar och leverantörsskulder samt andra rörelsetillgångar och -skulder
- icke kassaflödespåverkande poster som avskrivningar, avsättningar och uppskjutna skatter
- värdeförändringar avseende SJs likviditetsförvaltning
- alla övriga poster, vars kassaflödeseffekt hänförs till investerings- eller finansieringsverksamheten.

Förändringar från SJs likviditetsförvaltning redovisas under investeringsverksamheten.

UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÅENDE

Närstående bolag till koncernen definieras som statliga bolag med marknadsmässiga krav där staten har ett bestämmande inflytande. Utöver dessa definieras även moderbolag, dotter-

bolag, intressebolag, Banverket, affärsverket Statens järnvägar, Rikstrafiken samt svenska staten i övrigt som närstående juridiska personer.

Som närstående fysiska personer definieras styrelseledamöter, ledande befattningshavare samt nära familjemedlemmar till sådana personer.

Upplysningar ges om transaktioner med närstående, som medför att resurser, tjänster eller förpliktelser överförs mellan närstående, oavsett om ersättning utgår eller inte. Informationen innehåller en upplysning om karaktären på närståenderelationen och information om den effekt relationen har på de finansiella rapporterna.

HÄNDELSER EFTER BALANSDAGEN

Om det inträffar händelser som är väsentliga, men som inte ska beaktas när beloppen i resultat- och balansräkningen fastställs, lämnar koncernen upplysningar om händelsens karaktär och om möjligt en uppskattning av den finansiella effekten i förvaltningsberättelse och i not. Med väsentlighet avses att ett utelämnande av uppgiften skulle kunna komma att påverka de ekonomiska beslut som fattas av användare av de finansiella rapporterna.

Väsentliga händelser som bekräftar förhållanden som förelåg på balansdagen och som inträffar efter utfärdande av bokslutskommunikén, men före årsredovisningens påskrift leder till att beloppen i årsredovisningen justeras.

Innehållsförteckning noter

Not 1	Segmentsrapportering	Not 18	Kundfordringar och andra fordringar
Not 2	Nettoomsättning	Not 19	Förutbetalda kostnader
Not 3	Transaktioner med närstående	Not 20	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
Not 4	Övriga rörelseintäkter	Not 21	Finansiella instrument och finansiell riskhantering
Not 5	Personal	Not 22	Eget kapital
Not 6	Avskrivningar och nedskrivningar	Not 23	Långfristiga avsättningar
Not 7	Övriga kostnader	Not 24	Leasingskulder och banklån
Not 8	Arvode och kostnadsersättning till revisorer	Not 25	Leverantörsskulder och andra skulder
Not 9	Resultat från andelar i intressebolag	Not 26	Förutbetalda intäkter
Not 10	Ränteintäkter, räntekostnader och liknande	Not 27	Kortfristiga avsättningar
Not 11	Skatt på årets resultat	Not 28	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
Not 12	Materiella anläggningstillgångar	Not 29	Ställda säkerheter
Not 13	Immateriella tillgångar	Not 30	Eventualförpliktelser/Ansvarsförbindelser
Not 14	Andelar i koncernbolag	Not 31	Investeringsverksamhet
Not 15	Andelar i intressebolag	Not 32	Effekt av ändrad redovisningsprincip, övergång till IFRIC 13 Kundlojalitetsprogram
Not 16	Långfristiga värdepappersinnehav		
Not 17	Långfristiga fordringar		

Där inget annat anges redovisas belopp i MSEK.

Noter

1 Segmentsrapportering

2009	SJ AB	Stockholmståg KB	Övrigt	Elim	Totalt
Intäkter från externa kunder	6 896	1 440	454	-	8 790
Intäkter från interna transaktioner	97	-	281	-378	0
Summa intäkter	6 993	1 440	735	-378	8 790
Avskrivningar	-616	-3	-20	-	-639
Rörelseresultat	545	49	33	2	629
Finansiella intäkter	126	0	8	-1	133
Finansiella kostnader	-140	0	-1	1	-140
Skatt	-148	0	-20	6	-162
Årets resultat	383	49	20	8	460
Investeringar	568	0	27	-	595
Totala tillgångar	10 390	183	675	-758	10 490
Icke räntebärande skulder	1 516	119	221	-195	1 661
Räntebärande skulder	4 352	-	96	-340	4 108

2008	SJ AB	Stockholmståg KB	Övrigt	Elim	Totalt
Intäkter från externa kunder	7 296	1 364	334	-	8 994
Intäkter från interna transaktioner	114	2	269	-385	0
Summa intäkter	7 410	1 366	603	-385	8 994
Avskrivningar	-599	-3	-19	0	-621
Rörelseresultat	752	23	16	4	795
Finansiella intäkter	133	0	17	-7	143
Finansiella kostnader	-216	0	-1	7	-210
Skatt	-195	0	-9	1	-203
Årets resultat	474	23	23	5	525
Investeringar	990	1	19	0	1 011
Totala tillgångar	9 903	134	677	-756	9 958
Icke räntebärande skulder	1 699	124	220	-252	1 791
Räntebärande skulder	4 022	0	89	-311	3 800

Vid upprättande av segmentsredovisningen har samma redovisningsprinciper använts som vid upprättande av koncernredovisningen. Koncernens rörelsesegment utgörs av SJ AB, Stockholmståg KB samt övriga dotterbolag. Rörelsesegmenten är identifierade i enlighet med

utformningen av den finansiella information som rapporteras till styrelse och ledning. Verksamheten bedrivs i all väsentlighet i Sverige. Utanför Stockholmstågs verksamhet finns inga större kunder som bidrar till mer än 10 % av den totala omsättningen.

2 Nettoomsättning

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Trafikintäkter	8 298	8 508	6 515	6 951
Bistrointäkter	179	169	162	160
Uthyrning av fordon	32	41	32	41
Provisioner	62	44	62	44
Övrigt	170	230	149	187
Summa nettoomsättning	8 741	8 992	6 920	7 383

Trafikintäkterna har sammantaget minskat med MSEK 210 vilket främst beror på den rådande lågkonjunkturen samt att Öresunds-trafficen övergick till annan tågoperatör i januari 2009. Stockholmståg KB har ökat sina intäkter med MSEK 74 och Norrlandståg är i nivå med 2008.

Övriga dotterbolags intäkter redovisas under raden Övrigt. Dotterbolagens intäkter kommer främst från försäljning av olika tjänster i SJ-koncernens avräkningssystem för personresor samt evenemangs- och destinationsresor.

3 Transaktioner med närstående

Svenska staten äger 100 % av aktierna i SJ AB.

Vid leverans av tjänster och produkter mellan koncernen och närstående företag tillämpas affärsmässiga villkor och marknadsprissättning.

Av moderbolagets totala försäljningsintäkter och inköpskostnader avser 9,9% (6,0) av inköpen och 1,4% (1,5) av försäljningen transaktioner med andra företag inom koncernen. Övriga närstående företag

definieras som intressebolag, statliga bolag med marknadsmässiga krav där staten har ett bestämmande inflytande, affärsverket Statens järnvägar, Banverket samt Rikstrafiken.

För en fullständig lista över koncern- och intressebolag se not 14 , sid 45 respektive not 15, sid 46.

I denna not har koncern- och intressebolag, samt övriga närstående där mellanhavandet är noll eller försumbart inte specificerats.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Försäljning av varor och tjänster				
Ägare som har det bestämmande inflytandet över SJ:				
Svenska staten	11	10	11	10
Dotterbolag:				
Linkon AB	-	-	1	1
SJ Försäkring AB	-	-	26	27
SJ Event AB	-	-	11	20
Stockholmståg KB	-	-	0	1
SJ Service Academy AB	-	-	19	11
SJ Norrlandståg AB	-	-	39	53
Intressebolag:				
Merresor i Sverige AB	10	10	10	10
Övriga närstående:				
Affärsverket Statens järnvägar	57	0	57	0
Akademiska Hus AB	1	1	1	1
Banverket	6	16	6	16
Green Cargo AB	9	12	9	12
Jernhusen AB	2	3	2	3
Posten AB	1	0	1	0
Rikstrafiken	0	0	0	0
SOS Alarm Sverige AB	1	1	1	1
Summa försäljning av varor och tjänster till närstående	98	53	194	166
Inköp av varor och tjänster				
Dotterbolag:				
Linkon AB	-	-	161	150
SJ Invest AB	-	-	0	1
SJ Försäkring AB	-	-	39	37
SJ Event AB	-	-	2	3
Stockholmståg KB	-	-	0	2
SJ Service Academy AB	-	-	84	39
SJ Norrlandståg AB	-	-	294	122
Intressebolag:				
Samtrafiken i Sverige AB ¹⁾	39	39	39	39
Västtåg AB	1	3	1	3
Kust till Kust AB	0	1	0	1
Sveriges Kommunikationer AB ²⁾	1	3	1	3
Merresor i Sverige AB	6	6	6	6
Trafik i Mälardalen AB	4	3	4	3
Övriga närstående:				
Affärsverket Statens järnvägar	130	134	130	134
Banverket	653	530	653	530
Green Cargo AB	1	1	1	1
Jernhusen AB	118	124	118	124
Posten AB	0	1	0	1
Summa inköp av varor och tjänster från närstående	953	845	1 533	1 199

Finansiell Rapport

Forts not 3

Leasingavgifter	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Övriga närstående:				
Affärsverket Statens järnvägar	26	27	26	27
Summa leasingavgifter till närstående	26	27	26	27

Utestående fordringar och skulder

Fordringar på närstående:

Dotterbolag:

Linkon AB	-	-	70	46
SJ Invest AB	-	-	16	-
SJ Försäkring AB	-	-	49	31
SJ Event AB	-	-	3	3
SJ Service Academy AB	-	-	36	39
SJ Norrlandståg AB	-	-	22	33

Intressebolag:

Merresor i Sverige AB	7	2	2	2
-----------------------	---	---	---	---

Övriga närstående:

Affärsverket Statens järnvägar	17	0	17	0
Banverket	0	19	0	19
Green Cargo AB	1	1	1	1
Summa utestående fordringar på närstående	20	22	216	174

Skulder till närstående:

Dotterbolag:

Linkon AB	-	-	71	113
SJ Invest AB	-	-	46	52
SJ Adventure AB	-	-	10	11
SJ Försäkring AB	-	-	49	34
SJ Event AB	-	-	4	4
SJ Service Academy AB	-	-	32	33
SJ Norrlandståg AB	-	-	26	58
Stockholmståg KB	-	-	98	41
Vilma AB	-	-	1	1

Intressebolag:

Trafik i Mälardalen AB	1	-	1	-
Merresor i Sverige AB	0	2	0	2

Övriga närstående:

Affärsverket Statens järnvägar	1 927	1 924	1 927	1 924
Banverket	114	153	114	153
Jernhusen AB ³⁾	51	51	51	51
Summa utestående skulder till närstående	2 093	2 130	2 430	2 477

1) Samtrafiken i Sverige AB har sålts i juni 2009.

2) Sveriges Kommunikationer AB hette tidigare Förlags AB Sveriges Kommunikationer.

3) MSEK 45 (48) avser verkstad redovisad som finansiell leasing.

4 Övriga rörelseintäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Realisationsvinster/förluster anläggningstillgångar	34	-2	34	-1
Försäkringsersättningar	15	4	39	28
Summa övriga rörelseintäkter	49	2	73	27

Försäljning av fordon har gett en reavist på MSEK 34.

5 Personal

I personalkostnaderna ingående löner, andra ersättningar och sociala kostnader, MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Löner och andra ersättningar:				
Styrelse, VD och ledande befattningshavare	-29	-26	-21	-19
Övriga anställda	-1 672	-1 606	-1 339	-1 332
Summa löner och andra ersättningar	-1 701	-1 632	-1 360	-1 351
Sociala kostnader	-698	-662	-549	-563
varav pensionskostnader inklusive särskild löneskatt	-199	-167	-158	-133
Övriga personalrelaterade kostnader	-138	-188	-127	-148
Summa personalkostnader	-2 537	-2 482	-2 036	-2 062

Åtaganden för ålderspension och familjepension för anställda i moderbolaget tryggas huvudsakligen genom försäkringar i SPV respektive Alecta vilka ska i huvudsak klassificeras som förmånsbestämda planer.

För räkenskapsåret 2009 har SJ inte haft tillgång till sådan information som möjliggör redovisning av pensionsplanerna som förmånsbestämda, varför de redovisas som avgiftsbestämda.

Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på

Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden. Vid utgången av 2009 uppgick Alectas konsolideringsnivå till 141 % (112).

Koncernens pensionspremieavgifter (exklusive särskild löneskatt) för 2009 uppgår till MSEK 157 (131) varav MSEK 86 (67) är förmånsbestämda och MSEK 71(64) är avgiftsbestämda premier.

Medelantalet anställda	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Totalt	4 439	4 539	3 518	3 769
varav män, Sverige	2 679	2 797	2 085	2 262
varav kvinnor, Sverige	1 758	1 742	1 431	1 508
varav män, övriga Norden	2	0	2	0
varav kvinnor, övriga Norden	0	0	0	0
varav män, totalt	2 681	2 797	2 087	2 262
varav kvinnor, totalt	1 758	1 742	1 431	1 508
Procentandel:				
varav män, Sverige	60%	62%	59%	60%
varav kvinnor, Sverige	40%	38%	41%	40%

Fördelning ledande befattningshavare per balansdagen	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Kvinnor:				
Styrelseledamöter	13	12	4	4
Andra personer i företagets ledning inklusive VD	3	3	3	3
Summa kvinnor	16	15	7	7
Män:				
Styrelseledamöter	27	25	6	6
Andra personer i företagets ledning inklusive VD	15	14	7	7
Summa män	42	39	13	13
Totalt	58	54	20	20

Finansiell Rapport

Forts not 5

Fördelning ledande befattningshavare per balansdagen	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Procentandel:				
varav kvinnor	28%	28%	35%	35%
varav män	72%	72%	65%	65%

Upplysning om sjukfrånvaro	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Total sjukfrånvaro som en andel av ordinarie arbetstid	4,6 %	5,1 %	4,5 %	5,0 %
Andel av den totala sjukfrånvaron som avser sammanhängande sjukfrånvaro på 60 dagar eller mer	34,3 %	39,0 %	31,7 %	36,8 %
Sjukfrånvaro fördelad efter kön:				
Sjukfrånvaro för kvinnor	6,2 %	7,2 %	6,0 %	6,7 %
Sjukfrånvaro för män	3,6 %	4,0 %	3,5 %	3,9 %
Sjukfrånvaro fördelad efter ålderskategori:				
Sjukfrånvaro anställda 29 år och yngre	4,5 %	4,4 %	4,3 %	4,2 %
Sjukfrånvaro anställda 30–49 år	4,5 %	5,1 %	4,3 %	4,8 %
Sjukfrånvaro anställda 50 år och äldre	4,9 %	5,8 %	4,8 %	5,8 %

SEK		Grundlön/ Styrelse- arvode	Utskotts- arvode	Förmåner	Summa	Pensions- kostnad	Totalt	Uppsägningstid från arbetsgivaren + antal månaders avgångsvederlag
Ersättningar till styrelsen och ledande befattningshavare i koncernen 2009								
Ordförande	Ulf Adelsohn	260 000	55 000	13 311	328 311	–	328 311	
Ledamot	Björn Mikkelsen	122 000	43 000	–	165 000	–	165 000	
Ledamot	Monica Caneman	122 000	43 000	–	165 000	–	165 000	
Ledamot	Ingela Tuvegran	122 000	–	–	122 000	–	122 000	
Ledamot	Eivor Andersson	122 000	–	–	122 000	–	122 000	
Ledamot	Lars-Olof Gustavsson	122 000	–	–	122 000	–	122 000	
Ledamot	Elisabet Salander							
	Björklund	122 000	–	–	122 000	–	122 000	
Koncernchef/VD SJ AB	Jan Forsberg	3 850 560		109 630	3 960 190	3 184 441	7 144 631	12+12
Chefsjurist	Magnus Westerlind	1 590 197		67 516	1 657 713	642 538	2 300 251	12+12
Direktör								
Verksamhetsutveckling ¹⁾	Mario Orsucci	1 252 599		49 551	1 302 150	607 300	1 909 450	6+12
Personaldirektör ²⁾	Peter Blomqvist	305 760		18 544	324 304	85 721	410 025	12+6
Direktör Affärsutveckling	Jan Olson	1 728 213		112 454	1 840 667	664 387	2 505 054	12+6
Ekonomidirektör ³⁾	Britta Dalunde	1 188 133		30 175	1 218 308	404 062	1 622 370	6+12
Ekonomidirektör ⁴⁾	Charlotta Grette	480 323		19 677	500 001	120 459	620 460	6+12
Direktör Trafiksäkerhet	Lars Svensson	1 261 022		2 493	1 263 515	498 860	1 762 375	12+12
Kommunikationsdirektör	Elisabeth Lindgren	1 638 061		85 780	1 723 841	443 319	2 167 160	6+12
Direktör Service	Håkan Ahl	1 623 629		64 316	1 687 945	554 663	2 242 608	6+12
Direktör Trafik	Peter Cedervall	1 741 153		70 743	1 811 897	415 082	2 226 979	6+12
Försäljningsdirektör	Nina Hornewall	1 670 453		87 231	1 757 684	525 933	2 283 617	12+6
Fordonsdirektör	Claes Broström	1 679 726		95 230	1 774 956	536 894	2 311 850	6+12
VD SJ Norrlandståg AB	Björn Nilsson	1 330 640		4 842	1 335 482	423 302	1 758 784	6+12
VD SJ Event AB	Michael Wikström	1 090 871		129 158	1 220 029	278 429	1 498 458	12+6
VD SJ Service Academy AB	Olle Lundström	1 209 110		61 254	1 270 364	318 767	1 589 131	6+12
VD Linkon AB	Christer Jernberg	1 055 760		92 182	1 147 942	494 571	1 642 513	12+6
VD Stockholmståg KB	Kjell Färnström	1 692 631		94 304	1 786 935	428 404	2 215 339	6+12
Summa		27 380 841	141 000	1 208 389	28 730 230	10 627 132	39 357 362	

1) Ingår i gruppen för ledande befattningshavare t o m september 2009. Lön och förmåner avser januari till september.

2) Ingår i gruppen för ledande befattningshavare fr o m oktober 2009. Lön och förmåner avser oktober till december.

3) Anställd som Ekonomidirektör fr o m april 2009.

4) Anställd som Ekonomidirektör t o m mars 2009.

Forts not 5

Ersättning till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt beslut på årsstämman 2009.

Ersättning till koncernchefen och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, vissa skattepliktiga förmåner, sjukvårdsförsäkring samt pension.

Koncernchefen och andra ledande befattningshavare har ej rätt till någon rörlig ersättning eller ersättning i form av finansiella instrument.

Förmåner, som redovisas i tabellen ovan, avser främst tjänstebil inklusive drivmedel.

Pensioner

Koncernchefen, Jan Forsberg, erhåller 70 % av pensionsmedförande lön mellan 62 och 65 års ålder och 50 % av pensionsmedförande lön mellan 65 och 80 års ålder. Koncernchefen Jan Forsbergs anställningsavtal upprättades före april 2009 då nuvarande riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare i statligt ägda bolag trädde i kraft.

För övriga ledande befattningshavare utgår pension enligt ITP-planen förutom för fem personer som utöver ITP-plan har en separat pensionspremie uppgående till mellan 5 000 och 25 000 kronor per månad.

Uppsägningar och avgångsvederlag

Vid uppsägning från bolagets sida gäller de uppsägningstider samt avgångsvederlag som anges i tabellen ovan. Vid nyanställning eller inkomst från annan förvärvsverksamhet ska uppsägningslönen och avgångsvederlaget reduceras med belopp motsvarande ny inkomst eller annan förmån under den aktuella perioden. Åtta ledande befattningshavare har anställningsavtal som medger längre uppsägningstid från arbetsgivarens sida än vad gällande riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med

statligt ägande anger. Dessa avtal tecknades före april 2009 då nuvarande riktlinjer trädde i kraft.

Vid uppsägning från arbetstagarens sida är uppsägningstiden 6 månader och avgångsvederlag utgår ej.

Beslutsformer

Bolaget har under året följt de principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen som fattades på årsstämman 2009.

Styrelsen ska på årsstämma presentera förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för koncernchefen samt andra ledande befattningshavare för godkännande av stämman.

Styrelsen föreslår att bolaget vid rekrytering till anställning i bolagsledningar tillämpar de riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande, som regeringen antog den 20 april 2009.

Ersättningsutskottets uppgift är att bereda styrelsens förslag till principer för lön och övriga ersättningar. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande Ulf Adelson, styrelseledamöterna Björn Mikkelsen och Lars-Olof Gustavsson.

Vinstdelningssystem

Styrelsen beslutade om vinstdelningssystem för år 2009. Vinstdelningssystemet baserar sig på en fast del och en rörlig del av vinsten samt den anställdes närvarotid. Vinstandelar betalas ut vid ett vinstresultat överstigande ett specificerat resultat. Utfallet 2009 blev 8 339 kronor för varje fullt närvarande heltidsanställd, vilket totalt motsvarar MSEK 29 exklusive sociala kostnader.

Alla medarbetare i SJ AB, SJ Event AB, SJ Service Academy AB och Linkon AB förutom koncernchefen, Verkställande direktörer i dotterbolagen och andra ledande befattningshavare i moderbolaget omfattades av vinstdelningssystemet.

6 Avskrivningar och nedskrivningar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Avskrivningar materiella anläggningstillgångar	-549	-560	-545	-556
Avskrivningar immateriella tillgångar	-90	-61	-71	-43
Summa	-639	-621	-616	-599

7 Övriga kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Infrastrukturavgifter	-314	-267	-238	-222
Elkostnader för tågdrift	-541	-496	-409	-381
Underhåll och tillsyn av tåg	-1 541	-1 580	-1 194	-1 293
Övriga produktionsrelaterade kostnader	-1 619	-1 592	-771	-785
Indirekta kostnader	-972	-1 165	-1 184	-1 316
Summa	-4 987	-5 100	-3 796	-3 997

8 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Ernst & Young				
Revisionsuppdrag	-3	-3	-2	-3
Andra uppdrag	-1	0	-1	0
Riksrevisionen				
Revisionsuppdrag	-1	-	-1	-
Summa	-5	-3	-4	-3

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning.

Vidare ingår övriga arbetsuppgifter som det ankommer på koncernens revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde

som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Andra uppdrag avser till exempel tolkning av IFRS och andra redovisningsregler samt skattekonsultation.

9 Resultat från andelar i intressebolag

	Koncernen	
	2009	2008
Resultatandelar	2	4
Summa	2	4

Koncernens andel av intressebolagens resultat efter skatt.

Större delen av resultatandelen är hänförlig till Samtrafiken i Sverige AB och Trafik i Mälardalen AB.

10 Ränteintäkter, räntekostnader och liknande

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Ränteintäkter och liknande intäkter				
Ränteintäkter, kortfristiga fordringar	70	79	69	69
Ränteintäkter, långfristiga fordringar	63	63	57	63
Övriga ränteintäkter	0	0	0	0
Ränteintäkter från koncernbolag	-	-	0	0
Summa	133	143	126	133

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Räntekostnader och liknande kostnader				
Räntekostnader avseende leasing	-70	-213	-70	-213
Riskavspeglande avgift ¹⁾	-10	-10	-10	-10
Netto räntesäkringsinstrument	-39	23	-39	23
Kursdifferenser	-4	3	-4	3
Övriga finansiella kostnader ²⁾	-17	-14	-16	-14
Räntekostnader avseende koncernbolag	-	-	-1	-7
Summa	-140	-210	-140	-216

1) Riskavspeglande avgift på leasingkontrakt fastställt av Riksgäldskontoret och erlagd till affärsverket Statens järnvägar.

2) Avser skadeståndslivräntor, avgifter till Eurofima, affärsverket Statens järnvägar, Nordea Finans och övriga finansiella kostnader.

Forts not 10

2009	Finansiella intäkter	Finansiella kostnader	Vinst/Förlust via resultatet	Finansnetto	Vinst/Förlust via övrigt totalresultat
Koncernen – klassificering finansnetto					
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet					
Obligationer	27	–	39	66	–
Kassa och bank	2	–	–	2	–
Säkring av verkligt värde					
Deposition i bank	1	–	–	1	–
Lånefordringar och kundfordringar					
Fordringar	0	–	–	0	–
Finansiella tillgångar som kan säljas					
Placeringar	66	-2	–	64	–
Finansiella intäkter	96	-2	39	133	–
Derivat identifierat som säkringsinstrument					
Derivatinstrument ¹⁾	19	-58	–	-39	2
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde					
Leasingskulder ²⁾	–	-93	–	-93	–
Banklån	–	-8	–	-8	–
Finansiella kostnader	19	-159	–	-140	2

¹⁾ Total påverkan från derivatinstrument som är redovisat i övrigt totalresultat uppgick till MSEK 2 (-107). MSEK -39 har förts till räntenettet och MSEK 8 har förts till anläggningar.

²⁾ Administrativa kostnader och avgifter relaterade till leasingkontrakt uppgick under 2009 till MSEK 23 (19).

2008	Finansiella intäkter	Finansiella kostnader	Vinst/Förlust via resultatet	Finansnetto	Vinst/Förlust via övrigt totalresultat
Koncernen – klassificering finansnetto					
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet					
Bostadsobligation	5	–	8	13	–
Kassa och bank	4	–	–	4	–
Säkring av verkligt värde					
Deposition i bank	5	–	–	5	–
Lånefordringar och kundfordringar					
Fordringar	2	–	–	2	–
Investeringar som hålles till förfall					
Placeringar	119	–	–	119	–
Finansiella intäkter	135	–	8	143	–
Derivat identifierat som säkringsinstrument					
Derivatinstrument	71	-61	13	23	-107
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet					
Valutakursdifferens	–	–	3	3	–
Leasingskulder	–	-236	–	-236	–
Finansiella kostnader	71	-297	16	-210	-107

11 Skatt på årets resultat

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Uppskjuten skattekostnad	-162	-203	-148	-195
Summa	-162	-203	-148	-195

I uppskjuten skattekostnad 2009 ingår skatteeffekten av minskade underskottsavdrag och av minskade avdragsgilla temporära skillnader vilket också har minskat den uppskjutna skattefordran.

	Koncern	
	2009	2008
Uppskjuten skatt avseende kassaflödessäkringar	-1	25
Summa	-1	25

Moderbolaget har under året mottagit koncernbidrag om MSEK 77 (57) och lämnat koncernbidrag på MSEK -7 (-6).

Beloppen är inkluderade i skattekostnaden om 26,3 % (28% för 2008) eller MSEK -18 (-14).

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Följande uppskjutna skattefordringar och skatteskulder har identifierats:				
Uppskjutna skattefordringar avseende:				
Underskottsavdrag	110	230	110	230
Temporära skillnader omstruktureringsreserv	1	1	1	1
Temporära skillnader finansiella instrument	14	14	14	14
Temporära skillnader övriga reserver	5	17	5	17
Uppskjutna skattefordringar varav:	130	262	130	262
Uppskjuten skattefordran redovisad direkt mot övrigt totalresultat avseende:				
Temporära skillnader finansiella instrument, kassaflödessäkringar	14	14	14	14
	14	14	14	14

De totala ackumulerade underskottsavdragen uppgår till MSEK 417 (876) i koncernen och MSEK 417 (876) i moderbolaget. Förlustavdragen är eviga vilket innebär att ingen förfallotidpunkt finns.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Uppskjutna skatteskulder avseende:				
Temporära skillnader förbättring på annans fastighet	-1	-1	-1	-1
Temporära skillnader finansiell leasing	-162	-127	-162	-127
Obeskattade reserver	-13	-18	0	-
Uppskjutna skatteskulder	-176	-146	-163	-128
Redovisad uppskjuten skattefordran/skatteskuld, netto	-46	116	-33	134

Vid varje bokslutstillfälle omprövas redovisningen av uppskjutna skatter. I denna omprövning görs bedömning av sannolikheten att de uppskjutna skattefordringarna kan realiseras genom framtida beskattningsbara inkomster. Under 2005 aktiverades för första gången en uppskjuten skattefordran enligt gällande redovisningsreg-

ler i redovisningen. Baserat på resultaten 2004-2009 gör SJ den fortsatta bedömningen att verksamheten uppnått en stabil framtida vinstgenereringsförmåga vilket möjliggör ett utnyttjande av förlustavdragen och avdragsgilla temporära skillnader.

Forts not 11

Skillnaden mellan nominell skattesats och effektiv skattesats uppkommer på följande sätt:

Koncernen	2009		2008	
	Skatt	Skattesats %	Skatt	Skattesats %
Avstämning av redovisad skatt och effektiv skattesats				
Resultat före skatt	622	-	728	-
Skatt enligt gällande skattesats	-164	26	-204	28
Ej avdragsgilla kostnader	-1	0	-1	0
Effekt till följd av ändrad skattesats	-	-	-7	1
Skatt på obeskattade reserver	0	0	5	-1
Effekt av ändring i tidigare års deklarerationer	3	0	-	-
Övriga skillnader	0	0	4	0
Redovisad skatt i Rapport över totalresultat	-162	26	-203	28
Moderbolaget				
Avstämning av redovisad skatt och effektiv skattesats				
Resultat före skatt	531	-	669	-
Skatt enligt gällande skattesats	-140	26	-187	28
Ej avdragsgilla kostnader	-1	0	-1	0
Ej skattepliktiga intäkter	0	0	0	-
Skatt hänförlig till vinst/förlust i kommanditbolag	-9	2	-4	1
Effekt till följd av ändrad skattesats	-	-	-7	-
Effekt av ändring i tidigare års deklarerationer	3	0	-	-
Övriga skillnader	-1	0	4	0
Redovisad skatt i resultaträkningen	-148	28	-195	29

Avseende finansiellt leasade tillgångar är amorteringar skattemässigt avdragsgilla, ej av- och nedskrivningar. Skattesatsen för 2009 är 26,3 % (28,0).

12 Materiella anläggningstillgångar

Koncernen	Leasad byggnad	Egna transport-medel	Egna investeringar		Summa transport-medel	Byggnads-inventarier	Övriga maskiner och inventarier	Summa maskiner och inventarier	Summa materiella anläggningstillgångar
			i leasade transport-medel	Leasade transport-medel					
Anskaffningsvärde vid årets början	59	3 176	980	6 243	10 399	21	76	97	10 555
Investeringar	-	71	4	-114 ¹⁾	-39	-	14	14	-25
Försäljningar/utrangeringar	-	-184	0	0	-184	-	-15	-15	-199
Omklassificeringar	-	818	-36	-691	91	-	3	3	94
Akkumulerat anskaffningsvärde vid årets slut	59	3 881	948	5 438	10 267	21	78	99	10 425
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	-12	-1 785	-480	-1 181	-3 446	-8	-28	-36	-3 494
Årets avskrivningar	-3	-220	-85	-223	-528	-2	-16	-18	-549
Försäljningar/utrangeringar	-	117	0	0	116	0	15	15	131
Omklassificeringar	1	-361	23	335	-3	0	2	2	0
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	-14	-2 249	-542	-1 069	-3 860	-10	-27	-37	-3 911
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	-	-30	-	-1 550	-1 580	-	-	-	-1 580
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	-	-25	-	-1 550	-1 575	-	-	-	-1 575
Redovisat värde vid årets slut	45	1 607	406	2 819	4 832	11	51	62	4 939
Föregående års avskrivningar	-4	-142	-114	-289	-545	-2	-9	-11	-560

1) Negativ investering inkluderar återbetalning efter slutuppgörelse med leverantör.

Finansiell Rapport

Forts not 12

	Leasad byggnad	Egna transportmedel	Egna investeringar i leasade transportmedel	Leasade transportmedel	Summa transportmedel	Byggnadsinventarier	Övriga maskiner och inventarier	Summa maskiner och inventarier	Summa materiella anläggningstillgångar
Moderbolaget									
Anskaffningsvärde vid årets början	59	3 170	980	6 243	10 393	21	58	79	10 531
Investeringar	-	71	4	-114 ¹⁾	-39	0	13	13	-26
Försäljningar/utrangeringar	-	-181	-1	0	-182	-	-14	-14	-196
Omklassificeringar	-	816	-36	-691	89	0	2	2	91
Akkumulerat anskaffningsvärde vid årets slut	59	3 876	947	5 438	10 261	21	59	80	10 400
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	-11	-1 784	-481	-1 180	-3 445	-8	-23	-31	-3 487
Årets avskrivningar	-3	-220	-85	-223	-528	-2	-12	-14	-545
Försäljningar/utrangeringar	-	115	0	0	115	-	13	13	128
Omklassificeringar	-	-359	23	336	0	-	-	-	-
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	-14	-2 248	-543	-1 067	-3 858	-10	-22	-32	-3 904
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	-	-30	-	-1 550	-1 580	-	-	-	-1 580
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	-	-25	-	-1 550	-1 575	-	-	-	-1 575
Redovisat värde vid årets slut	45	1 603	404	2 821	4 828	11	37	48	4 921
Föregående års avskrivningar	-3	-141	-114	-289	-544	-2	-7	-9	-556

Pågående nyanläggningar

Koncernen	Egna transportmedel	Maskiner och inventarier	Summa egna pågående nyanläggningar	Leasade ¹⁾ transportmedel	Totalt pågående nyanläggningar
Redovisat värde vid årets början	800	12	812	46	858
Investeringar	530	1	531	-12	519
Omklassificeringar	-37	-6	-43	-53	-96
Redovisat värde vid årets slut	1 293	7	1 300	-19	1 281

Moderbolaget	Egna transportmedel	Maskiner och inventarier	Summa egna pågående nyanläggningar	Leasade ¹⁾ transportmedel	Totalt pågående nyanläggningar
Anskaffningsvärde vid årets början	800	10	810	46	856
Investeringar	529	-1	528	-12	516
Omklassificeringar	-36	-2	-38	-53	-91
Redovisat värde vid årets slut	1 293	7	1 300	-19	1 281

1) Negativ investering inkluderar återbetalning efter slutuppgörelse med leverantör.

13 Immateriella tillgångar

Koncernen 2009	Varumärke	Övriga immateriella tillgångar	Summa immateriella tillgångar
Anskaffningsvärde vid årets början	240	468	708
Investeringar	-	103	103
Omklassificering	-	1	1
Ackumulerat anskaffningsvärde vid årets slut	240	572	812
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-192	-170	-362
Årets avskrivningar	-24	-66	-90
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-216	-236	-452
Redovisat värde vid årets slut	24	336	360
Föregående års avskrivningar	-24	-37	-61

Moderbolaget 2009	Varumärke	Övriga immateriella tillgångar	Summa immateriella tillgångar
Anskaffningsvärde vid årets början	240	283	523
Investeringar	-	80	80
Omklassificering	-	0	0
Ackumulerat anskaffningsvärde vid årets slut	240	363	603
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-192	-23	-215
Årets avskrivningar	-24	-47	-71
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-216	-70	-286
Redovisat värde vid årets slut	24	293	317
Föregående års avskrivningar	-24	-19	-43

14 Andelar i koncernbolag

Moderbolaget	2009	2008
Redovisat värde vid årets början	203	183
Investeringar	-	20
Redovisat värde vid årets slut	203	203

Specifikation över aktier och andelar i koncernbolag	Org nr	Säte	Antal andelar	Andel ¹⁾ i %	Redovisat värde	
					2009	2008
SJ Event AB	556577-3008	Stockholm	1 000	100	0	0
Linkon AB	556577-2984	Stockholm	501 000	100	50	50
SJ Försäkring AB	516401-8458	Stockholm	30 000	100	54	54
SJ Invest AB	556022-1755	Stockholm	700 000	100	87	87
Vilma AB	556083-2098	Stockholm	5 000	100	1	1
SJ AdVenture AB	556064-8692	Stockholm	5 000	100	10	10
Entertrainment AB	556034-4235	Malmö	1 605	100	0	0
SJ Norrlandståg AB	556196-5418	Stockholm	1 000	100	1	1
SJ Service Academy AB	556596-9630	Stockholm	1 000	100	0	0
Ratatosk Väst kustbanan AB	556609-3950	Falkenberg	510	51	0	0
Stockholmståg KB ¹⁾	969704-4239	Stockholm	1000	100	0	0
Summa					203	203

Kapitalandelen överensstämmer med rösträttsandelen.

1) SJ AB är komplementär och SJ Invest AB är kommanditdelägare i Stockholmståg KB. Andelar fördelat inom koncernen mellan SJ AB 68% och SJ Invest AB 32%.

15 Andelar i intressebolag

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början	10	7	11	8
Inköp	0	3	0	3
Försäljning	-4	-	-4	-
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	6	10	7	11
Akkumulerade resultatandelar vid årets början	12	9	-	-
Årets resultatandel i intressebolags resultat	2	3	-	-
Akkumulerade resultatandelar vid årets slut	14	12	-	-
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	-3	-5	-5	-5
Årets nedskrivningar	0	2	0	-
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	-3	-3	-5	-5
Redovisat värde vid årets slut	17	19	2	6

1) Merresor i Sverige AB har till ägarerna återbetalt tidigare lämnat aktieägartillskott, vilket minskat aktieinnehavets värde.

Specifikation av koncernens och moderbolagets innehav av andelar i intressebolag

År 2009	Org nr	Säte	Antal andelar	Andel i % ¹⁾	Redovisat värde i koncernen	Redovisat värde i moderbolaget
Amadeus Sweden AB	556277-9461	Stockholm	13 050	22	8	1
Sveriges Kommunikationer AB ¹⁾	556005-5955	Stockholm	150	50	2	1
Kust till Kust AB	556481-7822	Karlskrona	60	25	0	0
Merresor i Sverige AB	556584-2134	Stockholm	500	50	3	0
Samtrafiken i Sverige AB ³⁾	556467-7598	Stockholm	512	36	2	-
Trafik i Mälardalen AB	556083-1959	Stockholm	400	50	2	0
Västtåg AB	556613-6577	Skövde	950	48	0	0
Fly Rail AB	556773-5252	Stockholm	50 000	50	0	0
Summa ägda andelar i intressebolag					17	2

Specifikation av intressebolagens tillgångar, skulder, avsättningar och intäkter

År 2009	Org nr	Säte	Tillgångar	Skulder	Avsättningar	Intäkter
Amadeus Sweden AB	556277-9461	Stockholm	101	56	-	1
Sveriges Kommunikationer AB ¹⁾	556005-5955	Stockholm	5	0	-	0
Kust till Kust AB	556481-7822	Karlskrona	1	0	-	1
Merresor i Sverige AB	556584-2134	Stockholm	37	27	-	195
Trafik i Mälardalen AB	556083-1959	Stockholm	5	1	-	6
Västtåg AB	556613-6577	Skövde	2	1	-	3
Fly Rail AB	556773-5252	Stockholm	11	11	-	0
Summa intressebolag			162	96	-	206

Specifikation av koncernens och moderbolagets innehav av andelar i intressebolag föregående år

År 2008	Org nr	Säte	Antal		Redovisat värde	
			andelar	Andel i % ¹⁾	i koncernen	i moderbolaget
Amadeus Sweden AB	556277-9461	Stockholm	13 050	22	8	2
Sveriges Kommunikationer AB ¹⁾	556005-5955	Stockholm	150	50	2	1
Kustpilen AB ²⁾	556412-4609	Karlskrona	1 875	25	0	0
Kust till Kust AB	556481-7822	Karlskrona	60	25	0	0
Merresor i Sverige AB	556584-2134	Stockholm	500	50	3	0
Samtrafiken i Sverige AB ³⁾	556467-7598	Stockholm	512	36	2	0
Trafik i Mälardalen AB	556083-1959	Stockholm	400	50	2	0
Västtåg AB	556613-6577	Skövde	950	48	0	0
Producenterna Produktion i Stockholm AB ⁴⁾	556721-8945	Stockholm	47 852	30	2	3
Summa ägda andelar i intressebolag					19	6

Forts not 15

Specifikation av intressebolagens tillgångar, skulder, avsättningar och intäkter föregående år

År 2008	Org nr	Säte	Tillgångar	Skulder	Avsättningar	Intäkter
Amadeus Sweden AB	556277-9461	Stockholm	98	43	-	1
Sveriges Kommunikationer AB ¹⁾	556005-5955	Stockholm	5	1	-	3
Kustpilen AB ²⁾	556412-4609	Karlskrona	1	0	-	1
Kust till Kust AB	556481-7822	Karlskrona	1	0	-	2
Merresor i Sverige AB	556584-2134	Stockholm	48	40	-	162
Samtrafiken i Sverige AB ³⁾	556467-7598	Stockholm	26	14	-	36
Trafik i Mälardalen AB	556083-1959	Stockholm	4	1	-	5
Västtåg AB	556613-6577	Skövde	2	2	-	3
Producenterna Produktion i Stockholm AB ⁴⁾	556721-8945	Stockholm	9	8	-	26
Summa intressebolag			194	109	-	239

Kapitalandelen överensstämmer med rösträttsandelen.

1) Sveriges Kommunikationer AB hette tidigare Förlags AB Sveriges Kommunikationer.

2) Kustpilen AB har likviderats i december 2009.

3) Samtrafiken i Sverige AB har brutet räkenskapsår 1/7-30/6. Samtrafiken i Sverige AB har sålts i juni 2009.

4) Producenterna Produktion i Stockholm AB har sålts i augusti 2009.

Intressebolagen har inga ansvarsförbindelser. Ingen redovisning har gjorts direkt mot eget kapital i intressebolagen.

16 Långfristiga värdepappersinnehav ¹⁾

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Redovisat verkligt värde vid periodens början	1	2	1	1
Försäljningar ²⁾	0	-1	0	-
Redovisat värde vid periodens slut	1	1	1	1

1) Poster avser innehav i onoterade aktier i andra bolag än koncern- eller intressebolag.

2) Avser försäljning av konvertibler i Netrevelation 2008 och aktier i Park Smart AB 2009.

17 Långfristiga fordringar

	Koncernen				Moderbolaget			
	2009		2008		2009		2008	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Depositioner	496	496	434	438	296	296	285	286
Summa	496	496	434	438	296	296	285	286

De långfristiga fordringarna avser depositioner i samband med leasingfinansiering med Nordea Finans Sverige AB uppgående till MSEK 291 (279).

Delar av depositionen är bundna i långfristiga placeringar med löptid upp till 5,5 år, vilka är värderade till marknadsvärde.

SJ Försäkring AB har gjort långfristiga placeringar för att garantera försäkringstekniska åtaganden, som uppgår till MSEK 201.

Marknadsvärdet av placeringarna uppgick till MSEK 201 på balansdagen. Därutöver finns deposition om MSEK 5 (5) som säkerhet för ett trafikavtal.

18 Kundfordringar och andra fordringar

	Koncernen	
	2009	2008
Kundfordringar	281	377
Upplupna ränteintäkter	36	18
Övriga upplupna intäkter	26	20
Momsfordran	76	120
Övriga fordringar	79	120
Summa	498	655

19 Förutbetalda kostnader

	Koncernen	
	2009	2008
Förutbetalda fordonskostnader	5	5
Förutbetalda hyreskostnader	22	18
Underhållskostnader	24	18
Stationsavgifter	10	9
Övriga förutbetalda kostnader	25	3
Summa	86	53

20 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Moderbolaget	
	2009	2008
Förutbetalda fordonshyror	5	5
Övriga förutbetalda kostnader	46	20
Upplupna ränteintäkter	34	18
Övriga upplupna intäkter	13	14
Summa	98	57

21 Finansiella instrument och finansiell riskhantering

Hantering av finansiella risker

SJs finanspolicy är fastställd av SJ ABs styrelse och ger direktiv till finansavdelningen för den löpande hanteringen av koncernens finansiella risker.

Marknadsrisk

SJs verksamhet är kapitalintensiv och delar av de materiella anläggningstillgångarna är, via leasingavtal, skuldfinansierade.

Med marknadsrisk avses verksamhetens exponering för förändringar på de finansiella marknaderna, vilket omfattar valutarisker, ränterisker och andra prisrisker.

Valutarisk

Valutaexponering består för SJs del uteslutande av transaktionsexponering, det vill säga betalningar i utländsk valuta till följd av investeringar, köp eller försäljning av varor och/eller tjänster. SJs transaktionsexponering i den löpande verksamheten är begränsad. SJs innehav i utländska valutor i annat syfte än säkringsändamål får, enligt finanspolicy, maximalt uppgå till motvärde MSEK 50.

Vid större investeringar sker, via valutamarknaden, fortlöpande valutasäkring. Värdet på SJs valutaterminskontrakt påverkas löpande i takt med att växelkurser förändras. Då valutaaffärer effektueras är syftet att säkerställa betalningstransaktioner. Då säkringsredovisning är tillämplig, innebär det att värdeförändringar redovisas initialt i övrigt totalresultat. SJ hade på balansdagen utestående valutaderivat, avseende större investeringar och finansiella placeringar i utländsk valuta, uppgående till MSEK 71 (34). Det verkliga värdet av dessa positioner uppgick till MSEK 0 (2).

Ränterisk

Koncernens finansieringskostnad och förräntning av likvida medel

påverkas av förändringar i det allmänna ränteläget.

SJs upplåning består huvudsakligen av långfristiga finansiella leasingavtal som löper med rörlig ränta. Bolagets finanspolicy stipulerar emellertid att den genomsnittliga räntebindningstiden i låneportföljen ska ligga i intervallet 1-2 år. För att hantera ränteeponering och uppnå önskad räntebindningstid används ränteswapavtal, som ändrar den rörliga räntan till fast ränta för delar av låneportföljen.

Den genomsnittliga räntebindningstiden för koncernens räntebärande upplåning uppgick på balansdagen till 1,2 år (1,3). Värdet på de ränteswapavtal som SJ innehar för att förlänga den genomsnittliga räntebindningstiden påverkas momentant vid förändrade marknadsräntor. Marknadsvärdet för SJs utestående räntederivatinstrument uppgick till MSEK -54 (-66) på balansdagen.

Andra prisrisker

Med andra prisrisker avses risken att verkligt värde på ett finansiellt instrument påverkas av andra faktorer än valuta- och räntefluktuationer. SJ utsätts för andra prisrisker i värderingen av obligationsportföljen, genom att emittentens kreditrisikopåslag kan förändras eller genom att marknaden kreditspreadar kan förändras generellt. SJ innehar endast obligationer med hög rating, vilket innebär lägre kreditrisikopåslag och mindre absoluta fluktuationer. SJs tillgodohavande i obligationer med en löptid överstigande 1 år uppgick till MSEK 1 916 MSEK (158) på balansdagen.

Kredit- och motpartsrisk

Kredit- och motpartsrisk avser en risk att motparten i en transaktion inte kan fullgöra sitt åtagande och därmed åsamkar SJ en förlust. SJ exponeras för detta när överskottslikviditet placeras i finansiella

Forts not 21

tillgångar, samt vid beviljande av kommersiella kundkrediter.

Finansiell kreditrisk

SJs finanspolicy föreskriver hur likviditet får placeras. Motpartens kreditvärdighet ska motsvara K-1 rating eller bättre vid kortfristiga placeringar. Stat, kommun, landsting och statligt ägda bolag erfordrar ingen rating. Långfristiga placeringar, med upp till 5 års löptid, får göras i banker med lägst A-rating. I syfte att begränsa koncentrationsrisk, finns begränsningar avseende belopp per motpart.

På balansdagen den 31 december 2009 uppgick den totala motpartsexponeringen i placeringar till MSEK 3 000 (2 140). Av den totala motpartsexponeringen uppgick finansiella tillgångar värderade till verkligt värde till MSEK 3 000 (158). Samtliga SJs tillgodohavanden går att värdera utifrån priser på aktiva marknader. Mer standardiserade placeringar som handlas under hög likviditet, exempelvis bostadsobligationer ingår i hierarkinivå 1, medan placeringar som inte är standardiserade, exempelvis företagscertifikat ingår i hierarkinivå 2. Dessa värderas utifrån jämförelse med liknande instrument eller genom att beakta räntebana och kreditkurva för den aktuella emittenten. Sammansatta produkter som är mer tekniskt avancerade ingår i hierarkinivå 2. Dessa värderas genom att lägga ihop värdering av ett stort antal finansiella derivatinstrument. Samtliga SJs placeringar går att värdera utifrån priser på finansiella marknader och är enkla att omsätta.

Kommersiella kundkrediter

SJs kundfordringar utgörs av ett stort antal små utestående belopp hos privatpersoner samt av fordringar hos företag inom skilda branscher. I syfte att minska risken för kundförluster inhämtas, i enlighet med SJs kreditpolicy, erforderliga kreditupplysningar från externa källor. Kreditförlusterna i SJ-koncernen uppgick till MSEK 9 (5). Ökningen beror på en större mängd bedrägerier. Konstaterade kundförluster i relation till SJs nettoomsättning understeg 0,2% (0,1). Föregående års värden har reviderats beträffande reservering för befarade förluster, inkasserade fordringar och övrigt. Detta har påverkat jämförelsevärden varvid årets värden har justerats via övrigt med MSEK 8. Detta beror på reklamationer, krediteringar, återvinningar samt bedrägerier.

Koncernen

Osäkra fordringar	2009	2008
Osäkra fordringar vid årets början	19	25
Reservering för befarade förluster	4	4
Inkasserade fordringar	-5	-4
Konstaterade förluster	-9	-5
Övrigt	8	-1
Osäkra fordringar vid årets slut	17	19

Finansierings- och likviditetsrisk

Med finansierings- och likviditetsrisk avses risken, i samband med omsättning av lån eller vid infriande av betalningsförpliktelser, att finansieringsmöjligheter är begränsade eller prisbilden kraftigt förändrats.

SJs finansieringskällor utgörs i huvudsak av kassaflöde från den löpande verksamheten och upplåning. Räntebärande upplåning består av långfristiga finansiella leasingkontrakt med affärsverket Statens järnvägar och Nordea Finans Sverige AB till rörlig ränta. Dessutom finns ett hyresavtal med Jernhusen avseende en underhållsverkstad, som på grund av den långa bindningstiden redovisas som ett finansiellt leasingkontrakt med fast ränta. Finansierings- och likviditetsrisker hanteras inom ramen för fastställt finanspolicy.

För att säkerställa att koncernen vid önskad tidpunkt, har tillgänglig likviditet, föreskriver finanspolicyn att SJ vid varje tillfälle ska kunna säkerställa en likviditetsreserv uppgående till minst MSEK 500. Denna reserv ska vara möjlig att tillgå inom tre bankdagar. I reserven ingår kassa, marknadsnoterade finansiella placeringar som kan omsättas inom tre bankdagar samt outnyttjade, bekräftade krediter. Per 2009-12-31 uppgick likviditetsreserven till MSEK 2 799 (1 989). Dessutom har SJ en outnyttjad kontokredit i bank på MSEK 100 (100) samt ett outnyttjat kreditlöfte om MSEK 1 000 (0). SJ begränsar finansieringsrisken genom att styra lånens löptider så att en över tiden lämplig förfallostruktur uppnås.

Löptidsanalys avseende utestående finansiella skulder	Koncernen / Moderbolag	
	2009	2008
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde		
Inom 1 år	137	123
1-2 år	1 140	126
2-3 år	143	1 128
3-4 år	1 070	131
4-5 år	1 214	1 058
5 år eller senare	404	1 234
Summa	4 108	3 800
Avgår kortfristig del	-137	-123
Summa långfristig del	3 971	3 677

Finansiella derivatinstrument

Koncernen/Moderbolag	2009		2008	
	Nominellt värde	Verkligt värde	Nominellt värde	Verkligt värde
Ränteswapavtal	1 577	-54	1 327	-66
Valutaterminskontrakt	71	0	34	2
Summa	1 648	-54	1 361	-64

På balansdagen kvalificerade sig samtliga finansiella derivatinstrument för säkringsredovisning. Totalt marknadsvärde av derivatinstrument

som innehas i säkrings syfte uppgick vid utgången av 2009 till MSEK -54 (-64).

Forts not 21

Koncernen/Moderbolag Förfallostruktur derivatinstrument	Ränteswapavtal		Valutaterminskontrakt	
	2009	2008	2009	2008
Inom 1 år	750	-	18	34
1-2 år	202	750	53	-
2-3 år	250	202	-	-
3-4 år	-	-	-	-
4-5 år	375	-	-	-
5 år eller senare	-	375	-	-
Summa	1 577	1 327	71	34

Känslighetsanalys avseende kassaflöden

SJs upplåning består huvudsakligen av långfristiga finansiella leasingavtal med rörlig ränta som baseras på tre eller sex mån STIBOR, samt ett banklån med rörlig ränta som baseras på 6 mån EURIBOR.

För att hantera ränteexponeringen och uppnå önskad räntebindningstid används derivatinstrument såsom ränteswapavtal, som ändrar den rörliga räntan till fast ränta. SJs räntebärande upplåning uppgår till MSEK 4 108. Då 6 st ränteswapavtal har ingåtts till ett belopp om totalt nominellt MSEK 1 577 är SJs direkta transaktionsexponering vid en ränteförändring om +1% cirka MSEK -25 årligen. SJs

ränteswapar om MSEK 1 577 har en genomsnittlig löptid om 2,2 år vilket medför en momentan värdeökning om cirka MSEK +34, vid en förflyttning av räntekurvan med +1%. Då säkringsredovisning tillämpas påverkar värdeförändringen övrigt totalresultat.

Av SJs tillgängliga likviditet om MSEK 2 799, är MSEK 1 563 placerad med löptider understigande 1 år eller i FRN-obligationer. SJs direkta transaktionsexponering vid en ränteförändring om +1% uppgår därigenom till cirka MSEK 10 per år. Momentant ges en värdeförändring om ca MSEK -42 avseende SJs fastförräntade obligationsportfölj vid en förflyttning av räntekurvan med +1%.

Känslighetsanalys avseende kassaflöden

Ränteförändring, +1%, samtliga räntor (MSEK)

	Volym	Värdeförändring	Resultateffekt 1 års sikt
Räntebärande upplåning	4 108		-41
Räntesäkringsinstrument	1 577	34	16
Transaktionsexponering i skuldportföljen	2 531		-25
Korta placeringar och FRN obligationer	1 563		15
Summa transaktionsexponering	968		-10
Fastförräntad obligationsportfölj		-42	

På längre sikt ges i enlighet med nettoskulden per 2009-12-31 om MSEK 942, vid en 1 %-ig förändring av marknadsräntan, en årlig exponering om MSEK 9 (15).

SJ hade på balansdagen medel i utländska valutor, i annat syfte än säkring, om MSEK 5 (5), vilket ger en resultateffekt om MSEK 1, vid en förändring av SEK mot andra valutor med 10%.

Forts not 21

Klassificering finansiella instrument				2009	2009	2008	2008
Koncernen	Kategori	Värdering	Not	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Anläggningstillgångar							
Långfristiga värdepappersinnehav	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Verkligt värde	16	1	1	1	1
Andra långfristiga fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde	17	496	496	-	-
Andra långfristiga fordringar	Investeringar som hålles till förfall	Upplupet anskaffningsvärde	17			434	438
Summa finansiella anläggningstillgångar				497	497	435	439
Omsättningstillgångar							
Kundfordringar och andra fordringar	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	18	498	498	659	659
Kortfristiga placeringar							
Företagscertifikat	Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde	21	299	299	-	-
Företagscertifikat	Investeringar som hålles till förfall	Upplupet anskaffningsvärde	21	-	-	1 362	1 383
Deposition i bank	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Verkligt värde	21	-	-	144	144
Obligationer	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Verkligt värde	21	2 016	2 016	-	-
Summa omsättningstillgångar				2 315	2 315	1 506	1 527
Likvida medel							
Kassa och Bank	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Verkligt värde	21	72	72	167	167
Företagscertifikat	Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde	21	413	413	-	-
Företagscertifikat	Investeringar som hålles till förfall	Upplupet anskaffningsvärde	21	-	-	159	159
Obligationer	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Verkligt värde	21	-	-	158	157
Summa likvida medel				485	485	484	483
Derivat							
Ränteswapar	Derivat identifierat som säkringsinstrument	Verkligt värde	21	-54	-54	-66	-66
Valutaterminer	Derivat identifierat som säkringsinstrument	Verkligt värde	21	0	0	2	2
Summa derivat				-54	-54	-64	-64
Finansiella skulder							
Leasingskulder	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Upplupet anskaffningsvärde	24	3 642	3 642	3 800	3 800
Banklån	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Upplupet anskaffningsvärde	24	466	466	-	-
Leverantörsskulder och andra skulder	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Upplupet anskaffningsvärde	25	1 150	1 150	1 129	1 129
Övriga skulder	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Upplupet anskaffningsvärde		130	130	127	127
Summa finansiella skulder				5 389	5 389	5 056	5 056

Under 2009 har finansiella tillgångar klassificerade i kategorin "Investeringar som hålles till förfall", av kommersiella skäl, avyttrats. Då avyttringarna var av ej oväsentlig karaktär blev innebörden att samtliga finansiella tillgångar i denna kategori omklassificerades till Finansiella tillgångar som kan säljas.

Hierarkinivå för Finansiella instrument värderade till verkligt värde	2009
Hierarki 1	1 221
Hierarki 2	2 022
Summa	3 243

Forts not 21

Anläggningstillgångar

Långfristiga värdepappersinnehav avser aktier i övriga företag (se not 16, sid 47). Verkligt värde avser ägandets andel av bolagets bokförda egna kapital.

Andra långfristiga fordringar omfattar långfristiga depositioner som utgör säkerhet för leasingfinansiering av dubbeldeckare, om MSEK 291. Delar av depositionen är bundna i långfristiga placeringar med löptid upp till 5,5 år, vilka på balansdagen 2009-12-31, hade ett marknadsvärde om MSEK 291 (se not 17, sid 47). SJ Försäkring AB har gjort långfristiga placeringar för att garantera försäkringstekniska åtaganden, som uppgår till MSEK 201 (150). Därutöver finns ytterligare depositioner om MSEK 5 (5).

Omsättningstillgångar

Kundfordringar är upptagna med de belopp, varmed de beräknas inflyta. Beloppet är justerat för de befaraede förluster som kreditstocken innehåller. Kortfristiga placeringar under kategorin omsättningstillgångar omfattar placeringar med en ursprunglig löptid överstigande tre månader. Deposition i bank i främmande valuta, som avsåg säkring för investeringar i tåg, har under 2009 awecklats. Obligationer innehas i syfte att öka avkastningen på SJs finansiella tillgångar. Obligationer innehas kategoriserats som att de innehas för handel och värdering sker löpande till verkligt värde via resultatet.

Likvida medel

Kassa och bank omfattar kontotillgodohavanden i svensk och utländsk valuta. För dessa tillgångar motsvarar verkligt värde de belopp som SJ på balansdagen har att fordra.

Företagscertifikat klassificeras som likvida medel om ursprunglig löptid understiger tre månader.

Derivat

Derivat avser utestående derivat på balansdagen, vilka hade ett värde om MSEK -54 (-64).

Reserver, Kassaflödessäkring – koncernen	2009	2008
<i>Säkringsredovisning</i>		
Finansiella derivatinstrument	-54	-64
Avyttrade säkringsinstrument	0	0
Resultat förfallna valutaterminer	0	9
Summa	-54	-55

I tabellen ovan ingår ej uppskjuten skatt.

Finansiella skulder

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde innefattar leasingkulder, banklån, leverantörskulder samt övriga skulder. SJs leasinglån är upptagna till de belopp som skulderna är bokförda till. Då SJs kreditvillkor avseende dessa leasinglån är att betrakta som marknadsmässiga och då skulderna löper med rörlig STIBOR- baserad ränta, antas denna värdering vara korrekt. Leverantörsskulder och övriga skulder är upptagna med de belopp som förväntas att bli reglerade.

Räntebindning och upplåning

Per 2009-12-31 var de totala långfristiga, utestående räntebärande skuldernas genomsnittsränta 0,8% (3,0) exklusive respektive 2,1% (3,6) inklusive räntederivat. Den effektiva räntan på utestående räntebärande skulder inklusive räntederivat uppgick till 2,1% (3,6).

Därutöver tillkommer en riskavspeglande avgift som fastställs av Riksgäldskontoret på 0,5 % för leasinglån tagna innan bolagiseringen 2000-12-31. Avgiften erläggs till affärsverket Statens järnvägar.

Dessutom har SJ en outnyttjad kredit på MSEK 100 (100) hos Nordea Bank AB.

Den genomsnittliga räntebindningstiden i den totala låneportföljen inklusive räntederivat uppgick till 1,2 år (1,3). Koncernens totalt beviljade lånelöften hade på balansdagen en genomsnittlig löptid om 3,5 år (4,4).

22 Eget kapital

KONCERNEN

Aktiekapital

Enligt bolagsordningen för SJ AB ska aktiekapitalet uppgå till lägst MSEK 400 och till högst MSEK 1 600. Samtliga aktier är fullt betalda. Inga aktier innehas av bolaget självt eller av dess dotterbolag. I SJ AB finns inga A-aktier, B-aktier eller preferensaktier.

Antalet aktier uppgår till 4 000 000 och kvotvärdet är SEK 100 per aktie.

Övrigt tillskjutet kapital

Tillskjutet kapital utgörs av kapitaltillskott som SJ mottagit från ägaren under åren 2001, 2003 och 2004.

Reserver, kassaflödessäkringar

För ränteswapar och valutaterminer tillämpas säkringsredovisning vilket innebär att värdeförändringen har förts direkt mot övrigt totalresultat. Per 2009-12-31 uppgick derivaten till MSEK -54.

Kassaflödessäkringar

Derivatens värdeförändring, det vill säga vinster och förluster hänförliga till ej reglerade kassaflödessäkringar, redovisas mot övrigt totalresultat för att senare föras till resultatet som säkrad transaktion.

Uppskjuten skatt på kassaflödessäkringar

Uppskjuten skatt på kassaflödessäkringar redovisas mot övrigt totalresultat.

Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat

I balanserade vinstmedel ingår bland annat årets resultat samt den del av obeskattade reserver som utgör eget kapital, liksom det ej utdelade resultatet i intressebolag.

Ägarmål och fortlevnad

SJ utvärderar löpande bolagets kapitalstruktur utifrån de direktiv som årsstämman beslutar. I syfte att upprätthålla en stabil finansiell situation ska soliditeten uppgå till minst 30%. SJs verksamhet bör generera en avkastning baserat på eget kapital om lägst 10%.

Ordinarie utdelning till ägaren ska uppgå till 1/3-del av årets vinst, under förutsättning att soliditeten överstiger 30%.

SJ tillämpar vägt avkastningskrav vid utvärdering av betydande investeringar och projekt.

Forts not 22

	2009	2008
Finansiella skulder (räntebärande)	4 237	3 923
Minus: Finansiella tillgångar (räntebärande)	3 295	2 424
Nettoskuld	942	1 499
Totalt eget kapital	4 360	4 099
Minus: belopp i eget kapital relaterat till kassaflödessäkringar	-54	-73
Justerat kapital	4 306	4 026
Skuldsättningsgrad	1,0	1,0

Skuldsättningsgraden är under 2009 i nivå med utfallet år 2008. Detta beror på att ökningen av långfristiga krediter vägs upp av ökningen i eget kapital.

SJs soliditet har under 2009 ökat från 40,4% till 41,0%. Styrelsen bedömer att den föreslagna utdelningen inte kommer att påverka SJs fortlevnad och förmåga att fullgöra bolagets förpliktelser på kort och lång sikt eller att göra nödvändiga investeringar.

Bundna och fria reserver

Eget kapital fördelas enligt svensk lag mellan bundna respektive fria

medel. Det utdelningsbara beloppet är beroende både av en beloppsspärr och av en försiktighetsregel. Beloppsspärren medför att ingen utdelning sker om det inte finns full täckning för det bundna egna kapitalet omedelbart efter utdelningen. Försiktighetsregeln innebär dessutom att utdelning endast får ske då det är försvarligt med beaktande av de risker som verksamhetens art och omfattning ställer på moderbolagets och koncernens eget kapital.

Det bundna kapitalet består av aktiekapital MSEK 400 (400) och reservfond MSEK 200 (200).

23 Långfristiga avsättningar

Avsättningar	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Skadeståndslivräntor ¹⁾	125	119	92	90
Fordon ²⁾	2	2	2	2
Omstrukturering ³⁾	7	2	7	2
Försäkringsavtal ⁴⁾	22	37	-	-
Övrigt ⁵⁾	84	71	84	68
Summa	240	231	185	162
1) Skadeståndslivräntor				
Avsättning vid årets början	119	93	90	84
Omklassificering	-	-	-	-
Årets avsättning	9	26	4	7
Beräknad ränta*	3	-	3	4
Kortfristig del av avsättning	-6	-	-5	-5
Avsättning vid årets slut	125	119	92	90
2) Fordon				
Avsättning vid årets början	2	3	2	3
Årets reservering	0	-	0	-
Omklassificering	0	-1	0	-1
Avsättning vid årets slut	2	2	2	2

* Räntekostnad vid nuvärdesberäkning för skadeståndslivräntor.

Forts not 23

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
3) Omstrukturering				
Avsättning vid årets början	2	2	2	2
Omklassificering		-		-
Årets reservering	6	-	6	-
lanspråktaget under året	-1	-	-1	-
Avsättning vid årets slut	7	2	7	2
4) Försäkringsavtal				
Avsättning vid årets början	37	76	-	-
Årets avsättning	1	-12	-	-
Kortfristig del av avsättning	-16	-21	-	-
Omklassificering	-	-6	-	-
Avsättning vid årets slut	22	37	-	-
5) Övrigt				
Avsättning vid årets början	71	16	24	16
Omklassificering	-2	47	-2	-
Årets avsättning	18	11	62	11
lanspråktaget under året	-3	-3	-	-3
Avsättning vid årets slut	84	71	84	24

Skadeståndslivräntor

Skadeståndslivräntor avser skadeersättning som utgår till ett drygt 60-tal personer som skadats huvudsakligen före bolagiseringen av SJ. Skadeståndslivräntorna är livsvariga men vid 65 års ålder sker nästan uteslutande en nedsättning av livräntan med hälften, eller om individen vid skadetillfället är mycket ung sker en nedsättning med upp till två tredjedelar. En årlig uppräknings sker av de värdesäkrade livräntorna. Utbetalningarna till livräntetagarna förväntas fortgå i ytterligare drygt 50 år. Beräkningen av reserven baseras på antaganden kring förväntad livslängd, diskonteringsränta samt det index varmed de värdesäkrade livräntorna räknats upp. Den använda diskonteringsräntan är den svenska 10-åriga räntan. Den årliga uppräknings sker i enlighet med skadeståndslagen med genomsnittligt prisbasbelopp för cirka hälften av skadeståndslivräntorna samt med fem procent för övriga. Efter 2009 antas den årliga uppräknings ske med genomsnittligt prisbasbelopp för alla livräntor.

Försäkringsavtal

Vid bolagiseringen av SJ avsattes en engångspremie, till SJ Försäkring AB, för att täcka åtagandet för inträffade personskador som ej var slutreglerade vid bolagiseringsstidpunkten, så kallade Run-off skador. Run-off skadorna är i allt väsentligt livsvariga. Bland försäkringsavtalen ingår också ett åtagande till Swebus, att löpande betala ersättningar motsvarande pensionsförpliktelser som Swebus har gentemot sina anställda. Avsättningen är beräknad på försäkringstekniska grunder, det vill säga avsättningen utgör det fastställda nuvärdet av förväntade utbetalningar per den 31 december 2009. Utbetalningar kommer att göras fram till och med 2010. Inga förväntade eller möjliga gottgörelser från tredje part för något av de åtaganden som redovisats som avsättning finns. Ej heller finns eventalförpliktelser som härrör från samma omständighet som någon av avsättningarna.

Övrigt

Årets avsättning MSEK 62 gäller SJ prio.

24 Leasingskulder och banklån

Finansiell leasing och banklån

SJ som leasetagare/låntagare

SJs upplåning består främst av finansiella leasingkontrakt, vilka löper till 2011-2015. Leasingavtalen innehåller inga kovenanter, dvs finansiella kreditvillkor. SJ har ett banklån om MEUR 45 som löper till 2014. Som villkor för denna kredit finns finansiella kreditvillkor som omfattar krav på måtten Net Debt / EBITDA samt EBITDA / Net Interest. SJ har under 2009 med god marginal uppfyllt villkoren. Både SJs finansiella leasingavtal samt SJs banklån innehåller icke finansiella kreditvillkor.

Utöver finansiella leasingkontrakt och banklån har SJ en kreditfacilitet om MSEK 1 000 med Nordea Finans som motpart. Innebörden är att SJ fram till 2012-06-16 har möjlighet att initiera en kredit om maximalt MSEK 1 000 för finansiering av upp till 10 st nya snabbtåg. Lånet kan utformas i form av ett leasingavtal, ett avbetalningsköp eller ett avtal om köp av lösöre. Kreditfaciliteten innehåller finansiella och icke finansiella kreditvillkor.

SJ hyr fordon av affärsverket Statens järnvägar som har de finansiella leasingavtal som ingicks innan bolagiseringen 2000-12-31. Per 2009-12-31 uppgick de till MSEK 1 924 (1 924). Dessa leasingavtal har kvarvarande löptid fram till 2013 och speglas i SJs balansräkning. För vissa fordon kvarstår på grund av tidigare avtal förpliktelser efter att SJs leasinglån löpt ut, som längst fram till 2021.

För leasingskulder tillkommer en riskavspeglande avgift som Riksgäldskontoret fastställer och som erläggs till affärsverket Statens järnvägar. För år 2009 fastställdes den till 0,5% (0,5). SJs finansiella leasingavtal enligt ovan refinansieras vid vissa förutbestämda tidpunkter. Vid dessa tillfällen har SJ möjlighet att amortera hela eller delar av lån. Samtliga leasingförpliktelser kvarstår dock även vid amortering av lån.

SJ har ett hyresavtal för en verkstad för underhåll av dubbeldäckare som löper fram till och med 2024-12-31. Hyresavtalet klassificeras som ett finansiellt leasingavtal. För verkstaden för underhåll av fordon

Forts not 24

redovisas årligen en amortering av den finansiella leasingsskulden om MSEK 3.

Vidareuthyrning av finansiellt leasade fordon har skett uppgående till MSEK 28 (37) för 2009. Kontrakterade avtal beträffande vidareuthyrning av finansiellt leasade fordon vid balansdagen uppgår endast till mindre belopp och begränsade löptider.

SJ tecknade i september 2004 ett avtal med Nordea Finans Sverige AB (Nordea Finans) om att finansiellt leasa 43 stycken dubbeldäckare. I november 2009 påbörjades en finansiell lease avseende resterande två fordon, som tidigare varit interimfinansierade. Samtidigt beslöts att leveransen av fordon samt finansieringen endast ska omfatta 42 stycken fordon. Total finansiell leasingsskuld avseende dubbeldäckarna

uppgick på balansdagen till MSEK 1 673 (1 673). Av denna skuld betecknas MSEK 1 539 (1 553) som långfristig, medan MSEK 134 (120) är kortfristig och avser den del av skulden som förfaller till betalning inom ett år. De ingångna leasingavtalen har löptider fram till år 2014 respektive 2015.

SJs totala leasingsskulder uppgick 2009-12-31 till MSEK 3 642 (3 800) varav MSEK 137 (123) är kortfristiga och 3 505 (3 647) är långfristiga. SJs finansiella leasingavtal medför långtgående förpliktelser. Fordonen omfattas av SJs planer för löpande underhåll och revisioner. Fordonen får ej överlåtas och får ej uthyras för längre perioder. SJ kan vid särskilda skäl ingå förhandling med motpart om byte av säkerhet.

Koncernen	2009	2008
Framtida minimileasingavgifter	3 743	4 299
Ränta	-101	-499
Nuvärde framtida minimileasingavgifter	3 642	3 800

Koncernen	2009		2008	
	Framtida minimileasingavgifter	Nuvärde av framtida minimileasingavgifter	Framtida minimileasingavgifter	Nuvärde av framtida minimileasingavgifter
Leasingkontrakts förfallostruktur				
Inom 1 år	160	159	228	221
Summa kortfristiga leasingsskulder	160	159	228	221
Inom mer än 1 men mindre än 5 år	3 165	3 085	2 781	2 503
Senare än 5 år	418	398	1 290	1 076
Summa långfristiga leasingsskulder	3 583	3 483	4 071	3 579
Totalt leasingsskulder	3 743	3 642	4 299	3 800

I minimileasingavgifter ingår ränta, kontraktssenliga amorteringar samt restvärde av befintliga leasingsskulder.

Operationell leasing

SJ som leasetagare

Framtida betalningsåtaganden i nominella värden 2009-12-31	Koncernen		Summa
	Fordon	Lokaler	
Inom 1 år	485	128	613
1-2 år	359	114	473
2-3 år	359	89	448
3-4 år	333	59	392
4-5 år	306	47	353
5 år eller senare	459	83	542
Summa	2 301	520	2 821

Framtida betalningsåtaganden i nominella värden 2008-12-31	Koncernen		Summa
	Fordon	Lokaler	
Inom 1 år	504	83	587
1-2 år	434	68	502
2-3 år	205	52	257
3-4 år	62	26	88
4-5 år	32	7	39
5 år eller senare	-	-	-
Summa	1 237	236	1 473

Koncernens operationella leasing avser främst fordons- och lokalhyror. Kontraktstiden varierar mellan 0 och 5 år.

Hyresavtalen är tecknade på sedvanliga marknadsmässiga villkor. Erlagda hyror under 2009 uppgår till MSEK 614 (596).

25 Leverantörsskulder och andra skulder

	Koncernen	
	2009	2008
Leverantörsskulder	563	464
Personalrelaterade skulder	257	267
EI- och infrastrukturavgifter	89	117
Fordonsrelaterade kostnader	77	115
IT-kostnader	19	23
Marknadsvärde derivatinstrument	54	65
Upplupna räntekostnader	4	7
Övriga upplupna kostnader	87	71
Summa	1 150	1 129

26 Förutbetalda intäkter

	Koncernen	
	2009	2008
Förutbetalda årskort och färdbiljetter	304	299
Övriga förutbetalda intäkter	13	42
Summa	317	341

27 Kortfristiga avsättningar

Avsättningar	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Skadeståndslivräntor ¹⁾	5	5	5	5
Fordon ²⁾	2	3	2	3
Omstrukturering ³⁾	39	1	39	1
Försäkringsavtal ⁴⁾	70	82	-	-
Övrigt ⁵⁾	13	19	12	19
Summa	129	110	58	28
1) Skadeståndslivräntor				
Avsättning vid årets början	5	5	5	5
Kortfristig del av långfristig avsättning	6	5	5	5
Årets utbetalningar	-6	-5	-5	-5
Avsättning vid årets slut	5	5	5	5
2) Fordon				
Avsättning vid årets början	3	16	3	16
Omklassificering	0	2	0	2
Årets reservering	0	1	0	1
lanspråktaget under året	-1	-16	-1	-16
Avsättning vid årets slut	2	3	2	3
3) Omstrukturering				
Avsättning vid årets början	1	2	1	2
Årets reservering	41	-	41	-
lanspråktaget under året	-3	-1	-3	-1
Avsättning vid årets slut	39	1	39	1
4) Försäkringsavtal				
Avsättning vid årets början	82	72	-	-
Kortfristig del av långfristig avsättning	16	21	-	-
Årets reservering	13	38	-	-

Forts not 27

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Avsättningar				
lanspråktaget under året	-41	-55	-	-
Omklassificering	-	6	-	-
Avsättning vid årets slut	70	82	-	-
5) Övrigt				
Avsättning vid årets början	19	17	19	14
Omklassificering	2	-3	2	-
Årets avsättning	-	7	0	7
lanspråktaget under året	-8	-2	-9	-2
Avsättning vid årets slut	13	19	12	19

28 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Moderbolaget	
	2009	2008
Personalrelaterade kostnader	234	247
El- och infrastrukturavgifter	70	117
Fordonsrelaterade kostnader	77	115
IT-kostnader	19	23
Upplupna räntekostnader	4	7
Övriga upplupna kostnader	68	25
Förutbetalda årskort och färdbiljetter	304	299
Marknadsvärde derivatinstrument	54	65
Övriga förutbetalda intäkter	10	40
Summa	840	938

29 Ställda säkerheter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Deposition	296	284	296	284
Summa	296	284	296	284

Depositionen består av likvida medel och utgör främst säkerhet för finansiering av dubbeldäckarna.

30 Eventualförpliktelser / Ansvarsförbindelser

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Eventualförpliktelser/ansvarsförbindelser	1 359	143	1 478	267
Summa	1 359	143	1 478	267

SJ har ett investeringsåtagande i nya snabbtåg där kommande betalningar uppgår till MSEK 1 359. Föregående års belopp avser fordon som nu är slutreglerade.

Som komplementär har moderbolaget ett åtagande avseende Stockholmståg KB uppgående till MSEK 119 (124). Årets resultat för Stockholmståg KB ingår i koncernens resultat.

I avtal om persontrafik på järnväg i Bergslagen åtog sig SJ att för Tåg i Bergslagens räkning bedriva persontafik mellan vissa orter från den 17 juni 2001 till den 17 juni 2006. Enligt trafikavtalet hade Tåg i Bergslagen vidare rätt att ensidigt utlösa en förlängning av trafikavta-

let med tre år och därigenom förlänga trafikavtalet till och med den 13 juni 2009. Emellertid undertecknade parternas verkställande direktörer den 5 november 2002 ett tilläggsavtal varigenom avtalades att en förlängning av avtalstiden skulle ske endast om båda parter gemensamt samtycker därtill. Sedan tvist om optionens giltighet uppkommit i april 2003, förklarade Tåg i Bergslagen att de under våren 2004 skulle utlösa optionen, medan SJ förklarade att trafikavtalet skulle upphöra i juni 2006. Tingsrätten meddelade dom den 22 februari 2008 vilken fastställde att tilläggsavtalet inte är gällande mot Tåg i Bergslagen och att parterna därför alltså var

Forts not 30

bundna av avtalstexten rörande optionen när Tåg i Bergslagen påkallade densamma och att SJ därför är skyldigt att utge skadestånd till Tåg i Bergslagen för visad skada. Svea hovrätt har i dom den 29 mars 2009 fastställt tingsrättens dom. Högsta Domstolen fann inte skäl att meddela prövningstillstånd. Hovrättens dom står därmed

fast. Arbetet med att behandla Tåg i Bergslagens skadeståndskrav har inletts. Tåg i Bergslagen måste kunna påvisa en direkt skada föranledd av att SJ inte fullgjorde sitt åtagande enligt optionen. Det går i dagsläget inte att uppskatta ett möjligt skadeståndsbelopp med rimlig säkerhet och någon avsättning har därför inte gjorts.

31 Investeringsverksamhet

Under året förvärvades materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar i koncernen uppgående till MSEK 597 och i moderbolaget till MSEK 570. Minskade investeringar mot föregående år beror till största delen på lägre investeringar i nya snabbtåg.

Investeringar	Investeringar				Kassaflödesanalys			
	Koncernen		Moderbolaget		Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Materiella och immateriella investeringar								
Immateriella investeringar	103	140	80	139	103	140	80	139
Övriga materiella investeringar	494	868	490	851	494	868	490	851
Summa materiella och immateriella investeringar	597	1 008	570	990	597	1 008	570	990
Finansiella investeringar								
Förvärv av aktier och andelar	-2	3	-2	23	-2	3	-2	23
Summa finansiella investeringar	-2	3	-2	23	-2	3	-2	23
Summa investeringar	595	1 011	568	1 013	595	1 011	568	1 013
Försäljningar – kassaflöde								
					Koncernen	Moderbolaget		
					2009	2008	2009	2008
Försäljning materiella anläggningstillgångar								
Försäljning fordon					100	1	96	0
Summa försäljningar materiella anläggningstillgångar					100	1	96	0
Summa försäljningar					100	1	96	0

32 Effekt av ändrad redovisningsprincip, övergång till IFRIC 13 Kundlojalitetsprogram

SJ Prio togs i bruk under 2007. Sammanställningen nedan redovisar effekterna i resultaträkning och balansräkning 2007 och 2008.

Belopp i MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2008	2007	2008	2007
Periodens resultat enligt tidigare tillämpade redovisningsprinciper	543	507	492	479
Nettoomsättning	-37	-27	-37	-27
Övriga kostnader	12	8	12	8
Periodens skatt	7	5	7	5
Periodens resultat	-18	-14	-18	-14
Årets resultat efter införandet av IFRIC 13	525	493	474	465
Tillgångar enligt tidigare tillämpade redovisningsprinciper	9 946	10 256	9 891	9 937
Uppskjuten skattefordran	12	5	12	5
Tillgångar efter införandet av IFRIC 13	9 958	10 261	9 903	9 942
Skulder enligt tidigare tillämpade redovisningsprinciper	5 888	6 490	5 867	6 192
Långfristiga avsättningar	44	19	44	19
Skulder efter införandet av IFRIC 13	5 932	6 509	5 911	6 211
Eget kapital enligt tidigare tillämpade redovisningsprinciper	4 058	3 766	4 024	3 745
Balanserat resultat i eget kapital	-14	0	-14	0
Årets resultat i eget kapital	-18	-14	-18	-14
Eget kapital efter införandet av IFRIC 13	4 026	3 752	3 992	3 731
Eget kapital och skulder efter införandet av IFRIC 13	9 958	10 261	9 903	9 942

Försäkran

Undertecknade försäkrar att koncern- och årsredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS, sådana de antagits av EU, respektive god redovisningssed och ger en rättvisande bild av koncernens och företagets ställning och resultat, samt att koncernförvalt-

ningsberättelsen och förvaltningsberättelsen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och företags verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 25 februari 2010

Ulf Adelson
Styrelsens ordförande

Björn Mikkelsen
Styrelseledamot

Monica Caneman
Styrelseledamot

Ingela Tuvegran
Styrelseledamot

Eivor Andersson
Styrelseledamot

Lars-Olof Gustavsson
Styrelseledamot

Elisabet Salander Björklund
Styrelseledamot

Nils-Gunnar Nyholm
Styrelseledamot

Thomas Winäs
Styrelseledamot

Erik Johannesson
Styrelseledamot

Jan Forsberg
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 25 februari 2010

Anders Wiger
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB

Per Redemo
Auktoriserad revisor
Av Riksrevisionen förordnad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i SJ AB
Organisationsnummer 556196-1599

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i SJ AB för år 2009. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 4-60. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen samt för att internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsmed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen

samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningsmed i Sverige. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och rapport över totalresultat och rapport över finansiell ställning för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 25 februari 2010

Anders Wiger
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB

Per Redemo
Auktoriserad revisor
Av Riksrevisionen förordnad revisor

Bolagsstyrningsrapport

Bolagsstyrning

I enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) har till årsredovisningen fogats Bolagsstyrningsrapport för räkenskapsåret 2009. Bolagsstyrningsrapporten inkluderar styrelsens Internkontrollrapport. Rapporterna utgör inte del av de formella årsredovisningshandlingarna och har ej granskats av de externa revisorerna.

Beskrivning av SJ (koncernen)

SJ AB är helägt av svenska staten och verkar under marknadsmässiga villkor och krav. Tågtrafiken i koncernen bedrivs främst inom moderbolaget SJ AB samt i dotterbolagen Stockholmståg och Norrlandståg. I koncernen ingår dotterbolag och intressebolag som bedriver verksamheter med nära anknytning till SJs kärnverksamhet.

SJ är huvudsakligen verksam på marknaden för interregionala eller långväga resor. De dominerande kundgrupperna är privat-, affärs- och pendelresenärer. På den långväga resemarknaden konkurrerar tåget med bil, flyg och buss.

Divisionerna Trafik, Service, Försäljning och Fordon har inom SJ AB det operativa ansvaret för verksamheten. Divisionerna Trafik och Service inom SJ AB utför trafikuppdraget med hjälp av cirka 2 400 ombordanställda och lokförare med flera. I division Försäljning, med cirka 600 årsanställda, ingår såväl resebutiker som företagsförsäljning. Divisionen ansvarar också för externa återförsäljare såsom resebyråer.

Division Fordon, med cirka 300 årsanställda, omfattar verksamheten allt från anskaffning och underhåll av fordon till depåproduktion.

SJ ABs största dotterbolag Stockholmståg har cirka 600 anställda, varav de flesta arbetar som tågvård eller förare. Därutöver sysselsätter dotterbolagen Norrlandståg cirka 200 personer respektive SJ Service Academy cirka 50 anställda.

SJs tillämpning av Svensk kod för Bolagsstyrning

Koden är avsedd att utgöra ett led i självregleringen inom det svenska näringslivet. Koden behandlar det beslutssystem genom vilket ägarna direkt eller indirekt styr bolaget. Reglerna berör samspelet mellan bolagets ägare, styrelse, ledning och revisor. Dessutom anges riktlinjer för bolagens rapportering.

Enligt regeringen är Koden en del av regeringens ramverk för ägarförvaltning. Regeringskansliet har i Statens ägarpolicy preciserat de statligt helägda företagens tillämpning av Koden. SJ ska enligt regeringens riktlinjer tillämpa dessa regler, eftersom bolaget är helägt av svenska staten.

Styrelsen i SJ har beslutat att SJ ska tillämpa Koden med de undantag som anges nedan.

De principer som regeringen tillämpar i sin ägarpolicy överensstämmer i stor utsträckning med reglerna i Koden. Ägarens

riktlinjer innebär dock att de två kodregler som berör beredningen av beslut om tillsättning av styrelseledamöter och revisorer ersätts av en särskild nomineringsprocess för de statligt helägda företagen. Det främsta skälet för avvikelsen mot Koden är att dessa företag endast har en ägare medan Koden huvudsakligen riktas mot noterade företag med ett spritt ägande.

SJs styrelse har beslutat att ersätta kodreglerna 2.2 om valberedning och 2.3 om valberedningens sammansättning med ägarens nomineringsprocess.

Kodreglerna under "2 Val och arvodering av styrelse och revisor" tillgodoses av ägarens nomineringsprocess. SJ anser därmed att denna kodregel följs.

Enligt Kodens regel 4.4 ska minst två styrelseledamöter vara oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare. Skälet till regeln om oberoende är i all huvudsak att skydda minoritetsaktieägare. I statligt helägda bolag saknas dessa skäl för att redovisa ett oberoende gentemot staten. Mot bakgrund av ovanstående redovisar SJ inte sådana uppgifter.

Ansvar för bolagsstyrning inom SJ

I syfte att kunna tillgodose intressenternas behov och upprätthålla omgivningens förtroende är det elementärt för SJ att ha en effektiv bolagsstyrning. Därför lägger SJ stor vikt vid att ha en tydlig ansvarsfördelning inom organisationen och vidareutvecklar ständigt strukturerna för beslutsfattande och beslutsinstanser.

Ägar- och bolagsstyrning sker inom SJ utifrån aktiebolagslagen (ABL), Svensk Kod för bolagsstyrning och Statens ägarpolicy. Även andra relevanta regler och rekommendationer påverkar SJs ledning och kontroll, liksom interna dokument såsom bolagsordning, styrelsens arbetsordning samt instruktion för VD.

Ägaren

SJ AB ägs till 100% av svenska staten och förvaltas av Näringsdepartementet. Regeringen har värdeskapande som övergripande mål. Företag med statligt ägande delas in i två grupper; företag som verkar under marknadsmässiga villkor och krav respektive företag som primärt har särskilda samhällsintressen att infria. SJ tillhör kategorin som verkar under marknadsmässiga villkor och krav.

Målet att skapa värde medför krav på långsiktighet, effektiv-

tet, lönsamhet, utvecklingsförmåga samt ett miljömässigt och socialt ansvarstagande på motsvarande sätt som för andra företag som driver kommersiell verksamhet.

Ägarens mål

Ägarens långsiktiga finansiella målsättning för SJ är en soliditet på 30% och en avkastning på eget kapital uppgående till 10%. De ekonomiska målen ska vara av långsiktig karaktär och därmed gälla över tiden. På kortare sikt, exempelvis beroende på konjunktursvängningar, kan utfallet således vara högre eller lägre än given målnivå utan att ägaren därmed anser att målen över- eller underskrids.

SJs utdelningspolicy är att ordinarie utdelning ska uppgå till en tredjedel av årets vinst efter det att soliditetsmålet har uppnåtts.

Årsstämman

Årsstämman utser, på förslag av ägaren, styrelse och fastställer resultaträkning och balansräkning samt väljer revisorer. På årsstämman presenterar styrelsen bland annat förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare samt årsredovisning för godkännande. Årsstämma ska hållas inom sex månader efter räkenskapsårets slut och kallelse ska gå ut till riksdagskansliet senast fyra och tidigast sex veckor före årsstämman. Vid behov kallar styrelsen till extra bolagsstämma. På samtliga bolagsstämmor ska styrelsens ordförande och så många av de

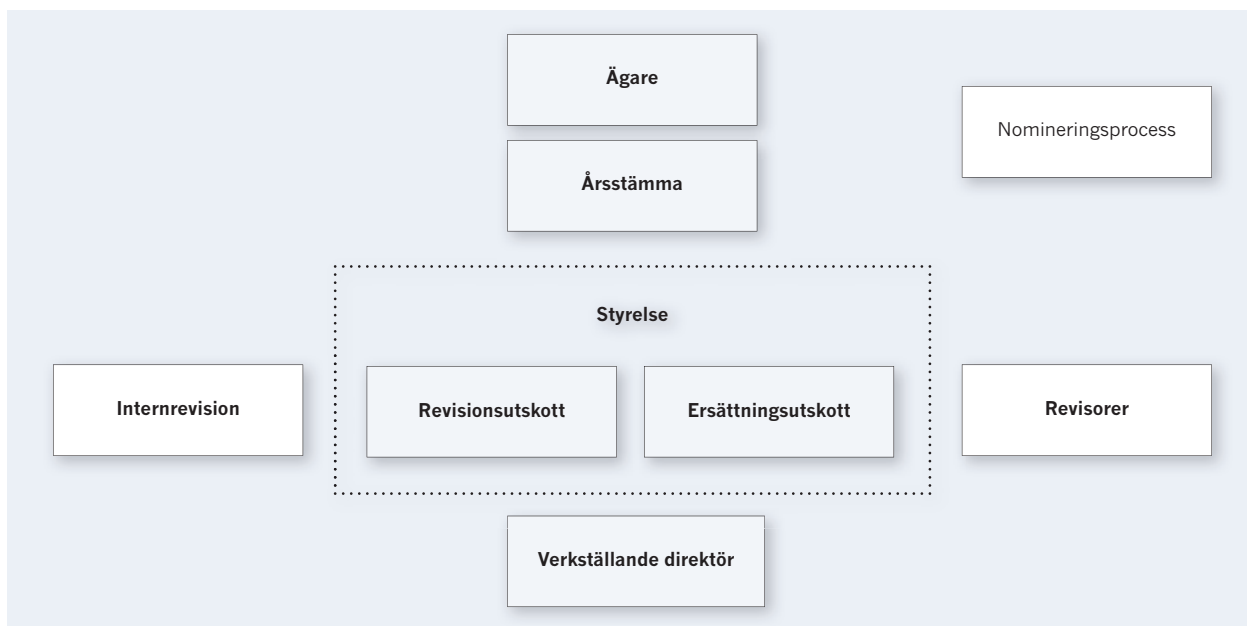
övriga styrelseledamöterna närvara att styrelsen är beslutsför. Verkställande direktören ska också närvara.

Årsstämman 2009 hölls den 27 april i Stockholm. Den var öppen för allmänheten och närvarande erbjöds att ställa frågor till ledningen. Årsstämman fattade beslut om utdelning uppgående till MSEK 181. På årsstämman beslöts att för tiden intill slutet av nästa årsstämma omvälja till styrelseledamöter: Ulf Adelson, Björn Mikkelsen, Monica Caneman, Ingela Tuvegran, Eivor Andersson, Lars-Olof Gustavsson och Elisabet Salander Björklund. Det beslöts att suppleant inte skulle utses. Vidare beslöts att för tiden intill slutet av nästa årsstämma utse Ulf Adelson till ordförande i styrelsen.

Det anmäldes att arbetstagarorganisationerna hade utsett ledamöterna Erik Johannesson (SEKO), Stefan Zetterlund (SEKO, ersättare), Thomas Winäs (ST), Siw Millstam (ST, ersättare), Nils-Gunnar Nyholm (TJ) och Jan Sandgren (TJ, ersättare).

Anmäldes att det registrerade revisionsbolaget Ernst & Young AB vid årsstämman 2008 valdes för en period av tre år intill utgången av årsstämman 2011 med den auktoriserade revisorn Anders Wiger som huvudansvarig. Det anmäldes att Riksrevisionen utsett auktoriserade revisorn Per Redemo att vara revisor i bolaget till och med årsstämman 2013. Som suppleant för Per Redemo har förordnats auktoriserade revisorn Staffan Nyström.

Ersättningen till styrelsens ordförande fastställdes till 260 000 (260 000) kronor per år och till styrelsens övriga ledamöter utgår ett arvode på 122 000 (122 000) kronor till envar

ledamot. Ersättningen till ordföranden i styrelsens revisionsutskott fastställdes till 55 000 (55 000) kronor per år och för övriga ledamöter till 43 000 (43 000) kronor.

Stämman beslöt att till ordinarie arbetstagarledamot skulle utgå ett arvode om 3 000 kronor per sammanträde.

Avslutningsvis framförde Elsa Widding ägarens tack till styrelsen, ledningen och personalen för ett utmärkt arbete till bolagets fromma under verksamhetsåret 2008 samt överlämnade till styrelsen en promemoria "Information till styrelsen för SJ AB vid årsstämman den 27 april 2009".

Styrelsen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets förvaltning och skötsel. Vid utförandet av sina uppgifter agerar styrelsen som ett kollegialt organ med ett självständigt ansvar för bolagets förvaltning, organisation och ekonomiska situation.

I sitt beslutsfattande och handlande för bolaget ska styrelsen alltid främja bolagets intresse och se till dess bästa. Bolagets bästa kan generellt sammanfattas som en affärsmässig styrning som främjar bolagets utveckling genom att stärka marknadspositionen och därigenom öka förmögenhetsvärdet.

Styrelsens sammansättning

Styrelserna ska ha hög kompetens som är väl anpassad till respektive bolags verksamhet, situation och framtida utmaningar. För att komma ifråga för en styrelseplats fordras en hög allmän kompetens inom antingen löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller andra relevanta områden. Därutöver krävs en stor integritet och förmåga att se till bolagets bästa. Sammansättningen av styrelserna ska också ske så att en balans uppnås avseende kompetens, bakgrund, ålder och kön.

Nomineringsprocess

Nomineringsprocessen avseende styrelseledamöter till de statligt ägda bolagen drivs och koordineras av enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet. En arbetsgrupp analyserar kompetensbehovet utifrån styrelsens sammansättning samt bolagets verksamhet och situation. Nomineringen och tillsättningen av nya ledamöter föregås av en löpande dialog mellan ansvarigt departement och styrelseordföranden.

Arbetet med att skapa en strukturerad och enhetlig nomineringsprocess syftar till att säkerställa en effektiv kompetensförsörjning till bolagens styrelser. Näringsdepartementets förslag publiceras i god tid före årsstämma. Styrelseledamöter utses för ett år i taget.

Ägarens policy är att ingen person från ledningen ska ingå som ledamot i styrelsen. Verkställande direktören har dock närvaro-, yttrande- och förslagsrätt vid styrelsens sammanträden,

med undantag för fall då beslut avseende verkställande direktören kommer att fattas, samt en rätt att få en avvikande mening antecknad i styrelseprotokollet.

Tillsättning av styrelse

Näringsdepartementets förslag till styrelse presenteras i kallelsen till årsstämman och på bolagets webbplats. I anslutning till att kallelsen har utfärdats kommer följande information att finnas på webbplatsen rörande förslag till nyval och omval av ledamöter:

- ålder samt huvudsaklig utbildning och arbetslivserfarenhet
- uppdrag i bolaget och andra väsentliga uppdrag
- om ledamoten är att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen
- vid omval, vilket år ledamoten invaldes i styrelsen
- övriga uppgifter som kan vara av betydelse vid bedömningen av den föreslagna ledamotens kompetens och oberoende.

Föreslagen person för inval i styrelsen ska såvitt möjligt närvara på årsstämman för att kunna presentera sig och svara på frågor från ägaren.

Ersättning till styrelse

Styrelseledamöter uppbär ersättning för den arbetsinsats och för fullgörandet av det ansvar som uppdraget innebär. Ordförandens och övriga styrelseledamöters arvoden bestäms av årsstämman. Även arvoden till styrelseledamöter, som arbetar i särskilt inrättade utskott under styrelsen, ska bestämmas genom beslut på årsstämman.

Inför beslut på årsstämman om styrelsens arvoden genomförs en analys av arvodena i andra jämförbara företag, eftersom arvoden ska vara konkurrenskraftiga, men inte marknadsledande.

Styrelsens arbete

Styrelsens arbete följer en årlig ordning med föredragningspunkter och med särskilda teman, till exempel avgivande av årsredovisning och delårsrapporter samt godkännande av budget. Styrelsen beslutar även i frågor av principiell karaktär eller av stor ekonomisk betydelse såsom företagets övergripande strategi, omfattande struktur- och organisationsförändringar samt större investeringar. Styrelsens arbete regleras av den av styrelsen fastställda arbetsordningen med instruktioner avseende arbetsfördelning och ekonomisk rapportering som komplement till ABLs bestämmelser och Koden.

Verkställande direktören är ansvarig för att bereda informationsunderlag till styrelsen. Informationsunderlagen ska innehålla motiverade förslag till beslut. Verkställande direktören har

möjlighet, där så befinns lämpligt, att delegera uppgiften som föredragande i enskilt ärende till annan person underställd verkställande direktören.

Som styrelsens sekreterare tjänstgör SJs chefsjurist, Magnus Westerlind. Nedan redogörs för centrala ärenden som har behandlats under 2009:

- SJs konkurrenssituation
- trafikavtal
- järnvägspolitiska frågor
- investeringar
- finansiering
- styrelsens internkontrollrapport
- fastställande av policys
- fastställande av externa finansiella rapporter
- vinstdelningssystem för medarbetarna avseende 2009.

Styrelsens sammanträdesfrekvens är utöver det konstituerande mötet normalt fem möten. Under räkenskapsåret har styrelsen haft åtta protokollförda sammanträden. På styrelsemötet den 29 maj deltog även SJs ledningsgrupp och diskussion kring olika strategifrågor fördes.

Styrelseledamöternas närvaro framgår av nedanstående tabell.

Styrelseledamot	Närvarofrekvens
Ordförande, Ulf Adelson	8/8
Ledamot, Björn Mikkelsen	8/8
Ledamot, Monica Caneman	7/8
Ledamot, Ingela Tuvegran	6/8
Ledamot, Eivor Andersson	7/8
Ledamot, Lars-Olof Gustavsson	8/8
Ledamot, Elisabet Salander Björklund	8/8

Revisionsutskott

Revisionsutskottets uppgift är bland annat att svara för beredningen av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra företagets finansiella rapportering. I denna uppgift ingår exempelvis att säkerställa att tillämpliga lagar och redovisningsrekommendationer följs. Därutöver behandlas hållbarhetsfrågor i utskottet. Revisionsutskottet består av tre styrelseledamöter, ordförande Ulf Adelson, Björn Mikkelsen och Monica Caneman.

Därutöver deltar i utskottets sammanträden ekonomidirektören och chefen för internrevisionen samt de externa revisorerna.

Revisionsutskottet är ett i förhållande till styrelsen beredande organ, vars förslag alltid underställs styrelsen.

Ledamöternas närvaro framgår av följande tabell.

Styrelseledamot	Närvarofrekvens
Ordförande, Ulf Adelson	4/4
Ledamot, Björn Mikkelsen	4/4
Ledamot, Monica Caneman	3/4

Ersättningsutskott

Inom SJ finns ett ersättningsutskott vars uppgift är att föreslå lön och övriga ersättningar till verkställande direktören samt principer för lön och övriga ersättningar till ledande befattningshavare inom SJ-koncernen.

Ersättningsutskottet består av tre styrelseledamöter, ordförande Ulf Adelson, Björn Mikkelsen och Lars-Olof Gustavsson.

Ersättningsutskottet är ett i förhållande till styrelsen beredande organ, vars förslag alltid underställs styrelsen.

Ledamöternas närvaro framgår av nedanstående tabell.

Styrelseledamot	Närvarofrekvens
Ordförande, Ulf Adelson	1/1
Ledamot, Björn Mikkelsen	1/1
Ledamot, Lars-Olof Gustavsson	1/1

Verkställande direktör och ledningsgrupp

SJs verkställande direktör, tillika koncernchef, sköter den löpande förvaltningen i enlighet med ABL och styrelsens anvisningar.

Utöver verkställande direktören består ledningsgruppen av nio medlemmar, vilka utses av verkställande direktören efter samråd med styrelsen. I SJs ledningsgrupp ingår Jan Forsberg, verkställande direktör, Jan Olson, direktör Affärsutveckling, Britta Dalunde, ekonomidirektör, Lars Svensson, direktör Trafiksäkerhet, Elisabeth Lindgren, kommunikationsdirektör, Håkan Ahl, direktör Service, Peter Cedervall, direktör Trafik, Nina Hornwall, försäljningsdirektör, Claes Broström, fordonsdirektör och Peter Blomqvist, personaldirektör.

Ledningsgruppens möten leds av verkställande direktören, som fattar beslut avseende SJ AB och koncernen i samråd med ledningsgruppen.

Utvärdering av styrelse och verkställande direktör

Styrelsens ordförande ansvarar för att styrelsens arbete årligen utvärderas. Utvärderingen, som utförts av en extern konsult, innebär att styrelsen som grupp såväl som individuellt utvärderas. Regeringskansliet informeras om utvärderingens resultat.

Resultatet från utvärderingen 2009 visade att styrelsearbetet alltjämt karaktäriseras av mycket hög nivå avseende formalia och uppföljning av bolagets verksamhet. Det bedöms att bolaget mycket väl lever upp till de krav som gäller för bolag noterade på börsen. Informationen till styrelsen inför och under möten håller fortsatt mycket hög kvalitet. Beslutsunderlagen

INTERNREVISIONENS TRE PARALLELLA INRIKTNINGAR

	Finansiell	Compliance	Operationell
Mål:	Oberoende granskningsfunktion med mål att självständigt granska SJ-koncernens interna styrning samt kontroll.	Bedöma efterlevnad av policies, riktlinjer, lagar och föreskrifter.	Utvärderar hantering av risker inom företaget och varnar för risker. Granskar den interna styrningen och kontrollen inom koncernens linjeorganisation.
Information i huvudsak för:	Styrelse och ledning.	Styrelse och ledning.	Styrelse och ledning.
Riktning på revisionen:	Mot föregående år.	Från idag och bakåt.	Från idag och framåt.
Revisionen baserad på:	De standards för Internrevision som har framtagits av IIA ¹⁾ .	SJs normer avseende policies och riktlinjer. Specifik lagstiftning och föreskrifter. Avseende kvalitets- och miljörevisionen utifrån ISO 19011.	Styrelsens och ledningens uppdrag, visioner och mål.
Revisionsexempel:	Internrevisionen inom SJ övervakar efterlevnad av god intern kontroll genom att granska, analysera och testa den interna kontrollen i enlighet med den av styrelsen fastställda revisionsplanen.	Internrevisionen granskar hur policies, riktlinjer eller lagar efterlevs.	Internrevisionen arbetar för att säkerställa effektiviteten i processer, informationssystem eller andra funktioner. Internrevisionen genomför även revision hos leverantör.

1) IIA är The Institute of Internal Auditors.

upplevs av styrelsen vara väl underbyggda och balanserade. I utvärderingen framkom att förtroendet inom organisationen för ordförande och verkställande direktör är starkt.

Utvärderingen syftar till att löpande effektivisera styrelsearbetet och att användas som underlag i arbetet med att utse nya ledamöter.

Internrevision

Internrevisionens arbete bygger på en systematisk metodik utifrån branschstandards. Årligen fastställs internrevisionens revisionsplan av styrelsen. Internrevisionen genomför årligen riskanalyser av koncernen därtill av eget arbete utifrån tidigare erfarenheter. Internrevisionens arbetsplanering sker i samråd med de valda externa revisorerna. Inför varje revisionsuppdrag genomförs en riskanalys. Internrevisionen granskar hela koncernens verksamhet.

Revisorer

Revisorernas uppgift är att oberoende granska styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt företagets årsredovisning och bokföring.

Regeringen förordar att styrelsen och revisorerna träffas minst en gång per år för att diskutera redovisningen, förvaltningen och riskhanteringen i företaget. Styrelsen ska minst en gång per år, utan närvaro av verkställande direktören eller

annan person från bolagsledningen, träffa bolagets revisorer.

För räkenskapsår 2009 har styrelsen och revisorerna träffats en gång och diskuterat företagets bokslut, redovisning, förvaltning och riskhantering. Vid ett av dessa tillfällen har revisorerna träffat styrelsen utan närvaro av ledningsgruppen. Dessutom har revisorerna fortlöpande kontakt och möten med styrelsens revisionsutskott.

Nomineringsprocess

Ansvar för val av revisorer för företag med statligt ägande ligger hos ägaren. Det praktiska arbetet med upphandlingen hanteras av företagets revisionsutskott. Regeringskansliets ägarrepresentanter följer alla stegen i upphandlingsprocessen från upphandlingskriterier till urval och utvärdering. Det slutliga beslutet fattas av ägaren på årsstämman.

Tillsättning av revisorer

För det fall omval av revisorer övervägs utvärderas alltid revisorernas arbete.

I kallelse till årsstämma presenteras förslag till val av revisorer och information om förhållanden som kan vara av betydelse vid bedömning av föreslagna revisorers kompetens och oberoende. Informationen innefattar även omfattningen av föreslagna revisorers tjänster till bolaget utöver revision under de senaste åren samt, vid omval, vilket år revisorn valdes och hur

länge revisorn innehaft uppdraget.

Föreslagna revisorer ska närvara på årsstämman för att kunna presentera sig och svara på frågor från ägaren.

Ersättning till revisorer

Arvode och kostnadsersättning till revisorerna utgår enligt löpande räkning och redovisas i not 8, sid 40.

Policies

Det är styrelsens och ledningens ansvar att de företag där staten har ägarintressen sköts föredömligt inom de ramar lagstiftningen ger och i enlighet med ägarnas långsiktiga intressen. I frågor som rör ekonomi, miljö, medarbetare, mångfald och social hållbarhet har alla företag ett stort ansvar, inte minst företag med statligt ägande. Regeringen har därför uttryckt att styrelserna aktivt bör följa och rapportera om företagens insatser i dessa frågor.

Inom SJ finns övergripande policies såsom etikpolicy, miljöpolicy, jämställdhetspolicy, hållbarhetspolicy samt policies inom områdena anställnings- och arbetsvillkor.

Etikpolicy

SJs etikpolicy reglerar SJs agerande avseende affärsetik, miljö och relation till anställd.

SJ ska sträva mot att uppfattas som ett modernt, lönsamt och kundnära reseföretag. Vi bedriver vår verksamhet på affärs-mässiga grunder. För att lyckas följer vi de lagar, förordningar, avtal och vedertagna normer som gäller på de marknader där vi är verksamma.

SJs viktigaste uppgift är att uthålligt upprätthålla en god ekonomi och en sund och framgångsrik verksamhet. Detta ansvar har SJ gentemot ägare och medarbetare såväl som mot samarbetspartners och intressenter.

Miljöpolicy

Miljöpolicyen är en integrerad del i SJs affärsidé, vision och värderingar. Miljöpolicyen ska utgöra vägledning i SJs miljöarbete.

Miljöhänsyn ska genomsyra hela SJ-koncernens verksamhet. Miljöarbetet ska vara branschledande och våra produkter och tjänster ska ses som det mest miljöanpassade resealternativet. Ett aktivt och målinriktat miljöarbete är en förutsättning för god lönsamhet.

Förbättringsarbetet bedrivs utifrån uppställda miljömål med fokus på följande miljöområden: energieffektivitet i tågdriften, utsläpp till luft från tågdrift, inköp av varor och tjänster, källsortering och resurshushållning samt utbildning och information.

Miljöarbetet ska präglas av öppenhet och trovärdighet mot medarbetare, kunder, samhälle och media. Vi ska föra en aktiv

dialog med våra kunder och ställa krav på samarbetspartners och leverantörer.

Jämställdhetspolicy

Jämställdhet inom SJ innebär att alla medarbetare ska behandlas och accepteras för den individ han/hon är, oavsett kön. Genom jämställdhet blir SJ ett attraktivt företag för såväl medarbetare som kunder och befäster sin naturliga plats i ett jämställt samhälle.

Policyn ska säkerställa att män och kvinnor inom SJ har lika rättigheter och möjligheter i fråga om arbete, anställningsvillkor och utvecklingsmöjligheter.

Policyn ska vara ett verktyg för att motverka och förebygga diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling på grund av kön.

Policy avseende etnisk mångfald

Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp av personer med ett nationellt eller etniskt ursprung, ras eller hudfärg.

Etnisk mångfald inom SJ innebär att medarbetarnas olika erfarenheter tas tillvara och att alla uppskattas för den person han eller hon är oavsett etniskt tillhörighet.

Genom etnisk mångfald blir SJ ett attraktivt företag för såväl medarbetare som kunder och befäster sin naturliga plats i ett mångkulturellt samhälle.

Kvalitetspolicy

Kvalitetspolicyen utgår från SJs affärsidé, vision och värderingar, och ger vägledning i SJs kvalitetsarbete.

Målet för vårt kvalitetsarbete är nöjda kunder. Det förutsätter att vi i alla delar av vår verksamhet:

- är lyhörda för kundernas krav och förväntningar
- tar ansvar för att leverera rätt kvalitet
- har rätt kompetens och bra arbetsförhållanden
- utvecklar och ständigt förbättrar processer och medarbetare mot tydliga mål
- regelbundet följer upp kundtillfredsställelse
- har förmåga och vilja att snabbt förändra oss till nya krav och förväntningar.

Vi ska välja leverantörer och partners som förstår, respekterar och har förmåga att leverera rätt kvalitet. Grundtanken är att vår långsiktiga framgång helt och hållet beror på vår förmåga att skapa värden för våra kunder.

SJs hållbarhetspolicy – Ansvarsfull konkurrens

I december 2008 fattade SJs styrelse beslut om en ny hållbarhetspolicy, som en konsekvens av ett strategiskt förändringsarbete under hösten 2008. Den nya policyen är anpassad till

de utmaningar som SJ nu ställs inför. Arbetet är dessutom gjort mot bakgrund av de riktlinjer om extern rapportering som regeringen fattade beslut om i november 2007.

SJ definierar strategisk ansvarsfull konkurrens som förmågan att hantera SJs påverkan på omvärlden på ett sätt som långsiktigt motsvarar och ligger i linje med SJs intressenters förväntningar – vad avser såväl miljöområdet som de sociala och finansiella områdena – såsom dessa kan identifieras i aktiva dialoger och relationer.

Styrelsens beskrivning av intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen för räkenskapsåret 2009

Styrelsen ansvarar enligt ABL för den interna kontrollen, vilket även framgår av Koden. Regeringen uttalar i sin ägarpolicy att Koden ska vara en del av ramverket för ägarförvaltningen.

I styrelsens ansvar ligger bland annat att säkerställa att företaget har en god intern kontroll, vars övergripande syfte är att skydda ägarens investering och företagets tillgångar. Intern kontroll är den process genom vilken företagets styrelse, ledning och andra medarbetare skaffar sig rimlig säkerhet att företagets mål uppfylls inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och effektivitet,
- Den ekonomiska rapporteringens tillförlitlighet,
- Efterlevnaden av tillämpliga lagar och förordningar.

SJs styrelse beslöt den 11 maj 2005 att införa Koden. Detta skärpte kraven på redovisning av hur den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är organiserad.

Kontroller av de finansiella rapporterna är väsentliga för att rimligt kunna säkerställa riktighet och fullständighet i redovisningen så att en rättvisande bild erhålls av bolagets och koncernens resultat och ställning. Denna rapport beskriver de viktigaste inslagen i bolagets system för intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen, enligt regeln 10.5 i Koden.

I enlighet med Kodens regel 10.6 finns en internrevisionsavdelning etablerad inom SJ.

Årets arbete med intern kontroll har utgått från ledningsbeslut, som har beaktat rapporterade iakttagelser från externa och interna revisorer.

Kontrollmiljö

Grunden för intern kontroll är kontrollmiljön, som anger tonen i företaget. Kontrollmiljön innefattar den kultur som styrelse och bolagsledning kommunicerar och verkar utifrån.

Inom SJ finns, av styrelsen och verkställande direktören samt av divisions- och stabschefer, fastställda policier, instruktioner, processbeskrivningar och handböcker. Dessa dokument utgör tillsammans SJs strukturkapital. Syftet är att de tillsammans med ett processororienterat arbetssätt ska skapa en effek-

tiv verksamhet med god intern kontroll och tillförlitlig finansiell rapportering. Under räkenskapsåret 2007 har styrelsen fastställt hur arbetet med den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen ska bedrivas.

SJs revisionsutskott ska bland annat säkerställa att tillämpliga lagar, redovisningsrekommendationer och övriga krav efterlevs. Utskottet har en skriftlig arbetsordning som är fastställd av styrelsen.

SJs verkställande direktör ansvarar för den löpande förvaltningen enligt styrelsens anvisningar och fattar beslut om åtgärder i samverkan med SJs ledningsgrupp. Externa revisorer i SJ är Ernst & Young AB med Anders Wiger som huvudansvarig revisor och Per Redemo, av Riksrevisionen förordnad revisor. De externa revisorernas uppgift är att granska styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt företagets bokföring och årsredovisning.

Inom SJ finns en internrevision som är oberoende av verksamheten. Internrevisorernas uppgift är att granska verksamheten.

Internrevisionen övervakar efterlevnaden av god intern kontroll genom att granska, analysera och testa den interna kontrollen avseende bland annat den finansiella rapporteringen i enlighet med den av styrelsen fastställda revisionsplanen.

Internrevisionen rapporterar resultatet av sin revision till SJs revisionsutskott och styrelse.

Stab Ekonomi har en helhetssyn på verksamheten och ansvarar för att ge beslutsstöd till ledningen. Inom staben finns avdelning Business Control som fungerar som stöd till verkställande direktören, divisionerna och staberna.

Efter införandet av International Financial Reporting Standards, IFRS och Koden har SJ uppdaterat sin ekonomihandbok i form av information på SJs intranät, rutiner för framtagningen av de finansiella rapporterna, upprättat en internkontrollpolicy inklusive en processbeskrivning samt kontinuerligt uppdaterat rapporteringsmallar i enlighet med gällande krav.

Riskhantering

En strukturerad riskbedömning möjliggör identifiering av de väsentliga risker som har betydelse för den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen samt identifiering av var dessa risker återfinns.

Styrelsen arbetar systematiskt med riskbedömningar för att identifiera och vidta åtgärder avseende företagets riskområden. Riskbedömningarna koncentreras till de riskområden som förväntas kunna påverka resultat och finansiell ställning i väsentlig omfattning. Revisionsutskottet utvärderar, som beredning av styrelsens arbete, de riskbedömningar som gjorts inom SJ.

Sedan 2005 har SJs ledningsgrupp haft en etablerad pro-

cess för riskbedömning. Processen innebär att företagsledningen kvartalsvis följer förändringarna i riskbedömningarna för att besluta om behov finns att vidta åtgärder eller om nya riskområden ska bedömas. Resultatet av riskbedömningarna kan innebära förändringar i erforderliga styrdokument. Dessutom genomför Business Control, på uppdrag av företagsledningen, analyser av risker och möjligheter i olika projekt samt av de operativa delarna av verksamheten.

SJ har analyserat poster i balans- och resultaträkningen för att dels identifiera risker som är väsentliga, dels kunna vidta åtgärder, som kan minimera dessa risker.

En ny riskhanteringsprocess har införts under 2009.

Kontrollaktiviteter

Företagets kontrollaktiviteter utformas för att systematiskt hantera väsentliga risker avseende den finansiella rapporteringen inklusive viktiga redovisningsfrågor som identifierats under riskbedömningen. Kontrollaktiviteterna syftar till att förebygga eller tidigt upptäcka fel i den finansiella rapporteringen och därigenom minimera konsekvenserna.

Stab Ekonomi ansvarar för analysen av det ekonomiska utfallet och sammanställningen av den finansiella rapporteringen.

Ett exempel på kontrollaktiviteter är kvartalsvisa Business Reviews, som administreras av Business Control. Vid dessa möten redovisar cheferna i ledningsgruppen sin verksamhet och planering för verkställande direktören och ekonomidirektören.

Information och kommunikation

Effektiva informations- och kommunikationsvägar möjliggör rapportering och återkoppling från verksamheten till styrelse och bolagsledning. Det är viktigt att rätt personer innehar den information som krävs för att kunna förstå innebörden av givna interna policier och riktlinjer samt att förstå konsekvenserna vid avsteg.

SJ arbetar med att förbättra den interna informationen och att förtydliga beslutsvägarna, för att öka tillförlitligheten och effektiviteten i företagets finansiella rapportering. Inom företaget finns dokumenterade beslutsvägar, befogenheter och ansvarsområden redovisade på SJs intranät.

Inom SJ genomförs möten som möjliggör dialog mellan chefer och medarbetare. Stor tonvikt läggs vid regelbundna arbetsplatsträffar, där företagets övergripande frågor naturligt kopplas till den enskilde medarbetarens ansvarsområde. Vidare genomförs medarbetarenkäter som innebär möjlighet till återkoppling.

Uppföljning

Uppföljning sker löpande av efterlevnaden av interna policier, riktlinjer och manualer samt av ändamålsenlighet och funk-

cionalitet i etablerade kontrollaktiviteter. Årligen görs en utvärdering över hur den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är organiserad. I arbetet medverkar styrelse, revisionsutskott, internrevision och Stab Ekonomi.

De externa revisorerna genomför årligen viss granskning av den interna kontrollen.

Internrevisionen följer den av styrelsen fastställda revisionsplanen. Internrevisionen rapporterar resultatet av sin revision till SJs styrelse efter beredning i Revisionsutskottet.

Den interna kontrollen

Styrelsen har gett revisionsutskottet i uppgift att övervaka att beslutade åtgärder, som syftar till att öka den finansiella rapporteringens tillförlitlighet genomförs och att löpande utvärderingar sker för att kontrollera beslutens ändamålsenlighet och effektivitet. Utskottets arbete har bland annat inneburit att övervaka utvärderingen av bolagets interna kontroll samt att ta del av rapporter från revisorerna. Revisionsutskottet har också till uppgift att granska revisorernas oberoende ställning i förhållande till SJ.

Förändringar av rutiner och processer genomförs fortlöpande och innebär bland annat att den interna kontrollen för hantering av behörigheter och systemförändringar stärks. Genom implementering av ett nytt personalsystem samt uppgradering av andra IT-system kan tidigare manuella arbeten automatiseras. Därmed stärks den interna kontrollen.

Införda kontroller har effektiviserat delar av arbetet med framställningen av finansiella rapporter. Vissa kontroller har inneburit revidering av rutiner, vilket innebär att dessa kontroller kan utgå för att ersättas av andra mer väsentliga. Internkontrollarbetet kommer fortsättningsvis i högre utsträckning att inbegripa dotterbolagen. En av de åtgärder som genomförts är en harmonisering av ekonomisystem i dotterbolagen där även kund- och leverantörfakturor behandlas i systemet.

Allt arbete fortgår enligt den anvisning som styrelsen har fastställt.

SJ har också genomfört en hot- och sårbarhetsanalys av alla ekonomirelaterade system. Syftet med analysen är att minimera de skador som kan ske. Utifrån analysen upprättades ett antal prioriterade åtgärder som har genomförts. Exempelvis har kompletterande automatiska kontroller införts och driftsäkerheten har förstärkts för de finansiella systemen. Arbetet med att minska antalet IT-system har också påbörjats. Intern kontroll är en kontinuerlig process, som löpande anpassas utifrån förändringar som sker internt och externt. Det är styrelsens ambition att den interna kontrollen anpassas till dessa förändringar och att den successivt förbättras.

Styrelse

Thomas Winäs

Född 1952.
Lokförare.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2003.
Ordförande ST-spårtrafik SJ AB, ledamot i ST-spårtrafiks avdelningsstyrelse.

Nils-Gunnar Nyholm

Född 1944.
Controller.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2001.
Arbetsstagarrepresentant för SACO/TJ, ordf i TJ-föreningen vid SJ AB och styrelseledamot i TJ förbundsstyrelse.

Monica Caneman

Född 1954.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2002.
Styrelseordförande SOS International AS, Linkmed AB, Point Scandinavia AB, Fjärde AP-fonden.
Styrelseledamot i Investment AB Öresund, Poolia AB, Schibsted ASA, Orexo AB, Securica AB.

Erik Johannesson

Född 1957.
Lokförare.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2005.
Arbetsstagarrepresentant i SEKO, ordf i SEKO SJ Företagsråd, ordf i SEKO Göteborg klubb SJ Resor.

Elisabet Salander Björklund

Född 1958.
Executive Vice President Stora Enso.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2008.
Styrelseordförande/Ledamot i styrelser för flera dotterbolag/anslutna bolag inom Stora Enso Oy.
Styrelseledamot Clas Ohlson AB, Marcus Wallenberg Prize Foundation, Swedish Forest Industries Federation, Member of The Royal Swedish Academy of Agriculture and Forestry, The Royal Swedish Academy of Engineering Sciences.

Ulf Adelson

Född 1941.
Konsult.
Styrelseordförande SJ AB sedan 2002.
Styrelseordförande Realm (Xanté+Sherry Heering), SEB/Tryggstiftelsens Fullmäktige, SHR Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare, Nordic Airport Properties (LFV+ General Electric), Humle Kapitalförvaltning.
Övriga styrelseuppdrag: Stiftelsen Acta Oto-Laryngologica, Svenskt Näringsliv, Aktiv Arbetsmedicin (Falk), Frösunda LSS AB, Transticket AB.

Lars-Olof Gustavsson

Född 1943.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2005.
Styrelseordförande Four Seasons Venture Capital AB, Fouriertransform AB.
Styrelseledamot Data Respons ASA, Mikroponent AB, Siem Capital AB, Industrifonden, Mellifer AB, TA Associates AB.

Ingela Tuvegran

Född 1951.
Utvecklingsdirektör i Västra Götalandregionen.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2003.
Ordförande i högskolan i Skövde.
Styrelsesuppleant i UMC (Uppsala Monitoring Center).

Eivor Andersson

Född 1961.
VD Ving Sverige AB.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2005.
Styrelseledamot i COOP Butiker och Stormarknader AB.

Björn Mikkelsen

Född 1962.
Kansliråd, Näringsdepartementet.
Styrelseledamot i SJ AB sedan 2002.
Styrelseledamot i Green Cargo AB.

Ledning

Jan Olson

Anställningsår 2003.
Född 1950.
Direktör Affärsutveckling.
Civilekonom.
Styrelseordförande i Merresor i Sverige AB.

Elisabeth Lindgren

Anställningsår 2007.
Född 1963.
Kommunikationsdirektör.
Fil kand, Marknadsekonom, MBA
Handelshögskolan i Stockholm.
Styrelseledamot i Magelungen AB.

Claes Broström

Anställningsår 2006.
Född 1954.
Direktör Fordon.
Maskiningenjör/Marknadsekonom.
Styrelseordförande i Linkon AB.

Jan Forsberg

Anställningsår 2002.
Född 1951.
Verkställande direktör.
Civilingenjör KTH.
Styrelseledamot i Samtrafiken i Sverige AB,
Apoteket Omstrukturering AB och Almega.
Styrelseordförande i Stockholmståg KB, SJ
Event AB, SJ Service Academy AB och SJ
Norrlandståg AB.

Lars Svensson

Anställningsår 1999.
Född 1948.
Direktör Trafiksäkerhet.
Civilingenjör KTH.

Peter Blomqvist

Anställningsår 1982.
Född 1954.
Direktör HR.
Socionom.
Styrelseledamot Försäkringskassan.

Nina Hornevall

Anställningsår 2005.
Född 1956.
Försäljningsdirektör.
Marknadsekonom.
Akademiska språkstudier.
Styrelseledamot i KF Fastigheter.

Peter Cedervall

Anställningsår 2008.
Född 1965.
Direktör Trafik.
Civilingenjör.

Britta Dalunde

Anställningsår 2009.
Född 1958.
Ekonomidirektör.
Civilekonom.
Styrelseordförande i SJ Försäkring AB
och SJ Invest AB.

Håkan Ahl

Anställningsår 2007.
Född 1955.
Direktör Service.
MBA University of Leicester.

Statistik

Persontrafik (miljoner)	2009	2008	2007	2006	2005
Antal resor exklusive entreprenadtrafik	36,3	40,1	38,4	37,4	34,9
SJ biljetter	29,7	31,9	29,5	28,2	26,0
Länstrafikavtal	6,6	8,2	8,9	9,2	8,9
Personkilometer exklusive entreprenadtrafik	7 038	7 156	6 467	6 160	5 673
SJ biljetter	6 678	6 698	5 997	5 680	5 200
Länstrafikavtal	360	458	470	480	473
Tågkilometer	63,3	67,5	65,2	61,1	57,0
Egentrafik och länstrafikavtal	50,6	44,1	43,3	43,8	41,7
Entreprenadtrafik	12,7 ¹⁾	23,4	21,9	17,3 ²⁾	15,3
Rullande material	2009	2008	2007	2006	2005
Ellok	119	113	102	107	98
Motorvagnar (av SJ disponerade fordon)	177	242	243	263	244
Snabbtågssätt	43	43	43	43	43
Elmotorvagnssätt	134	199	190	210	192
Dieselmotorvagnssätt	0	0	6	6	6
Dieselmotorvagnar	0	0	4	4	3
Personvagnar	506	506	429	430	454
Sittvagnar och vagnar med servering	350	350	318	319	343
Sov- och liggvagnar	156	156	111	111	111
Post- och resegodsvagnar	2	2	2	2	2
Utställnings-, konferens- och specialvagnar	16	16	16	17	7
Miljöfakta (Avser moderbolaget om ej annat anges)	2009	2008	2007	2006	2005
Elanvändning (kWh/personkm eltåg)	0,08	0,07 ³⁾	0,09	0,10	0,10
Dieselförbrukning (kWh/personkm dieseltåg)	-	0,21	0,31	0,27	0,27
Utsläpp av CO ₂ från eltåg (g/personkm eltåg)	0,0018	0,0018 ³⁾	0,0022 ⁴⁾	0,0068	0,0070 ⁵⁾
Utsläpp av CO ₂ från diesel- och biogaståg (g/personkm ⁶⁾	-	52	55	55	49
Emissioner tågtrafik					
CO ₂ eltåg i Sverige (ton) SJ AB	14	16	14 ⁴⁾	42	40
CO ₂ eltåg i utlandet (ton) ⁷⁾	1 828				
CO ₂ eltåg (ton) Stockholmståg KB	4	4	4	2	-
NO _x eltåg i Sverige (ton)	0,06	0,07	0,06 ⁴⁾	0,16	0,15
NO _x eltåg i utlandet (ton) ⁷⁾	1,9				
CO ₂ dieseltåg (ton)	-	1 117 ⁸⁾	2 675	2 743	2 768
NO _x diesel- och biogaståg (ton)	-	18 ⁸⁾	41	43	43
Emissioner övriga trafik tjänster					
Tågbusar (ton CO ₂)	2 219	1 997	1 828	1 620	1 775
Taxi (ton CO ₂)	257	318	227	134	118
Hyrbil (ton CO ₂)	25	48	31	33	34
Ersättningstrafik – buss och taxi (ton CO ₂)	1 756	2 406	3 947	3 149	3 700 ⁹⁾
Emissioner övrigt					
Tjänsteresor (ton CO ₂)	149	166 ³⁾	60	47	50
Totala emissioner (ton CO₂)	6 252	6 072	8 786	7 770	8 485

1) Minskningen beror på förlusten av Öresundsavtalet.

2) Ökningen beror på att SJ övertagit pendeltågstrafiken i Stockholm genom dotterbolaget Stockholmståg.

3) Ökningen/minskningen beror till stor del på förbättrat dataunderlag.

4) Minskningen beror på nya utsläppsvärden från vattenkraft.

5) 2005 års värden har justerats jämfört med årsredovisningen 2005.

6) Koldioxidutsläpp från biogasdrivna tåg ger ej något nettoutsläpp och ingår därför inte.

7) SJ kör tåg i Norge, Danmark och Tyskland med respektive lands elmix till järnvägen.

8) Minskningen beror på att dieseldriften upphörde i juni 2008.

9) Ökningen beror till stor del på stormen Gudrun i januari 2005.

Definitioner

Nyckeltalsdefinitioner

Avkastning på eget kapital Årets resultat (rullande 12 månader) enligt resultaträkningen i procent av genomsnittligt eget kapital för 12 månadersperiod.

Avkastning på sysselsatt kapital Resultat efter finansiella poster plus finansiella kostnader (rullande 12 månader) i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital för 12 månadersperiod.

Balansomslutning Totala tillgångar.

Kortfristiga placeringar Begreppet kortfristiga placeringar i balansräkningen för moderbolaget avser placeringar med en löptid understigande 1 år. För koncernen avses räntebärande placeringar med en löptid på mellan 3 månader och 1 år. Även längre obligationer som innehas för handel ingår i kortfristiga placeringar oavsett löptid.

Likvida medel Begreppet likvida medel är summan av kassa och banktillgodohavanden samt räntebärande placeringar med en löptid på högst 90 dagar vid anskaffningstidpunkten.

Nettoskuld Nettot av räntebärande avsättningar och skulder minus räntebärande tillgångar.

Resultat per aktie Periodens resultat dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Rörelsemarginal Rörelseresultat i procent av årets intäkter.

Skuldsättningsgrad Räntebärande skulder dividerat med eget kapital.

Soliditet Eget kapital inklusive minoritetens andel i procent av balansomslutningen.

Sysselsatt kapital Balansomslutningen minskad med icke räntebärande skulder och icke räntebärande avsättningar inklusive uppskjutna skatteskulder.

Vinstmarginal Resultat efter finansiella poster i procent av rörelsens intäkter.

Årets resultat Resultatet efter skatt.

Branschdefinitioner

Antal resor Summan av enkelresor med SJ, med eller utan byten.

Belägningsgrad Relationen mellan personkilometer totalt och platskilometer i procent.

Egentrafik Trafik som SJ bedriver på kommersiella grunder eller avtalad trafik som helt eller delvis finansieras av biljettintäkter. Exempel på kommersiell trafik är X 2000 mellan Stockholm och Göteborg och exempel på avtalad trafik är den med Rikstrafiken avtalade trafiken mellan Kalmar och Göteborg.

Entreprenadtrafik Trafik som SJ bedriver på uppdrag av trafik huvudman. Exempel på entreprenadtrafik är Allingsåspendeln, som SJ bedriver på uppdrag av Västtrafik.

Personkilometer Antal resor multiplicerat med reslängden.

Platskilometer Offererade platskilometer utbudna till försäljning, det vill säga antalet tillgängliga platser multiplicerat med reslängden.

Punktlighet Ankomstpunktlighet till slutstation i rätt tid + 5 minuter. Avser alla tåg som körs av SJ AB.

Resande SJ Volym mätt i personkilometer.

Restidsgaranti SJs åtagande avseende ersättning vid försening. Se vidare aktuell information www.sj.se.

Trafikhuvudman (THM) Ansvarig för den lokala och regionala linjetrafiken för persontrafik inom ett län.

Trafikintäkter Intäkter av egentrafik och entreprenadtrafik.

Tågkilometer Summan av alla tågs körsträckor.

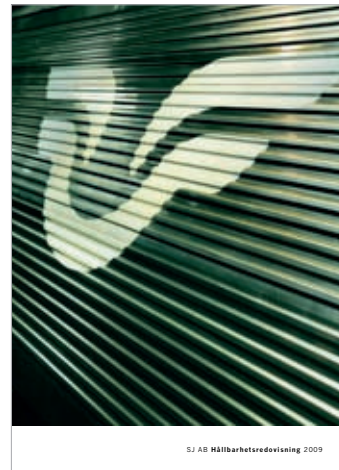
Yield Intäkter egentrafik dividerat med volym resande i SJ, mätt i personkilometer.

SJ AB Årsredovisning 2009
Årsöversikt

SJ AB Årsredovisning 2009
Finansiell rapport

Hållbarhetsredovisning 2009

SJ AB 105 50 Stockholm
Besöksadress: Centralplan 19
Org. nr: 556196-1599
Tel: 010-751 6000
info@sj.se, www.sj.se